

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
ΑΒΒΑΚΟΥΜ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΚΑΙΤΗ
ΣΙΝΑΝΗ ΑΝΘΟΥΛΑ**

**ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**

ΠΑΤΡΑ 2013

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή πραγματεύεται το ρόλο των τραπεζών στην ελληνική οικονομία και αποσκοπεί στο να δώσει στοιχεία σχετικά με την συγκριτική ανάλυση της αποτελεσματικότητας των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Στην συνέχεια λοιπόν του κεφαλαίου αυτού θα δώσουμε μερικά εισαγωγικά στοιχεία σχετικά με την έννοια και την λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Ο τραπεζικός τομέας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της οικονομίας μιας χώρας. Για να είναι ισχυρή μια οικονομία πρέπει και το χρηματοπιστωτικό της σύστημα να είναι ισχυρό. Ο ρόλος του είναι καθοριστικός για τη χρηματοδότηση του δημοσίου, των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, καθώς επίσης και για τη διενέργεια πλήθους άλλων διαμεσολαβητικών εργασιών. Ο σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση του τραπεζικού τομέα.

Στη μελέτη αυτή γίνεται μια προσπάθεια να καθοριστούν τα χαρακτηριστικά και η δομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, οι παράγοντες που το επηρεάζουν αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, έτσι ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να βγάλει κάποια συμπεράσματα για την εξέλιξη των μεγεθών του ως σύνολο αλλά και για την πορεία των μεγεθών της κάθε τράπεζας ξεχωριστά.

Η ανάθεση της πτυχιακής αυτής μας έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθούμε διεξοδικά κατά το τελευταίο έτος με ένα επίκαιρο θέμα για την Ελληνική οικονομία και πιο συγκεκριμένα με τον τρόπο με τον οποίο το Τραπεζικό Σύστημα μπορεί να συμβάλλει στην περεταίρω ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας μας.

Στην έρευνά μας αυτή, προκειμένου να δημιουργήσουμε τον κεντρικό άξονα της εργασίας, καταφέραμε να επεξεργαστούμε και να κατανοήσουμε μεγέθη και έννοιες, οι οποίες μέχρι στιγμής ήταν για εμάς απλές επιγραμματικές αναφορές, όπως οι πολλαπλές μορφές χρηματοδότησης και χορηγήσεων στην υπηρεσία της ελληνικής επιχειρηματικότητας.

Στο ξεκίνημα αυτής της εργασίας αντιμετωπίσαμε πολλές δυσκολίες, κυρίως στην εξεύρεση δεδομένων, λόγω της ιδιόμορφης λειτουργίας ανάρτησής τους από τις Τράπεζες. Όμως με υπομονή, επιμονή και μεθοδικότητα, καταφέραμε και τις ξεπεράσαμε αντλώντας στοιχεία καταχωρημένα κυρίως στις ιστοσελίδες Ελληνικών Τραπεζών, σε συγγράμματα και σχετικά άρθρα τόσο σε έντυπο όσο και σε ηλεκτρονικό τύπο.

Στη συνέχεια σας παραθέτουμε το σύνολο της εργασίας μας με τα στοιχεία που αντλήσαμε όχι μόνο για μια απλή ανάγνωση αλλά και για προβληματισμό για την ανάπτυξη και εξέλιξη του τραπεζικού και επιχειρηματικού τομέα και κατ' επέκταση της ελληνικής οικονομίας, μιας και οι Τράπεζες αποτελούν τους κινητήριους μοχλούς της.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση της πτυχιακής αυτής εργασίας δεν ήταν καθόλου εύκολη. Ταλαιπωρηθήκαμε πολύ σαν ομάδα και αυτό γιατί η ομάδα μας ανέλαβε την εργασία τον Απρίλιο του 2011 με αρχική εισηγήτρια την καθηγήτρια κ. Κοντολαίμου Αλεξάνδρα. Λόγω των αλλαγών που έλαβαν χώρα στο ΤΕΙ το ακαδημαϊκό έτος 2011-12 που είχε ως αποτέλεσμα την δραματική περικοπή καθηγητών στο τμήμα μας, η κ. Κοντολαίμου αποχώρησε από το ίδρυμα με συνέπεια να αφήσει και την πτυχιακή μας εργασία. Έγινε εκ νέου ανάθεση σε νέο καθηγητή, τον κ. Γιωτόπουλο Ιωάννη, αλλά και ο ίδιος αποχώρησε από το ΤΕΙ λίγους μήνες αργότερα για τον παραπάνω λόγο. Γίνεται 3^η ανάθεση και νέος εισηγητής αναλαμβάνει ο καθηγητής κ. Θεοφανόπουλος Βασίλειος. Λόγω της πληθώρας των πτυχιακών που του είχαν ανατεθεί όμως, ο κ. Θεοφανόπουλος δεν μπόρεσε να αναλάβει την εργασία μας με αποτέλεσμα η ομάδα μας να μείνει και πάλι χωρίς εισηγητή. Τελικά, τον Σεπτέμβριο του 2012 στην 4^η ανάθεση που πραγματοποιείται, αναλαμβάνει νέος εισηγητής ο καθηγητής κ. Αλεξόπουλος Ανδreas. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να εκφράσουμε την εκτίμησή μας καθώς και τις ευχαριστίες μας προς τον καθηγητή μας και τελικό εισηγητή της παρούσας πτυχιακής εργασίας, κ. Αλεξόπουλο Ανδρέα, για όλη την βοήθεια που μας παρείχε κατά την διάρκεια συλλογής, επεξεργασίας στοχείων και πληροφοριών με σκοπό της ολοκλήρωσης της παρούσας εργασίας.

Θα θέλαμε επίσης να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας και την αγάπη μας προς τις οικογένειες μας για την συμπαράστασή τους προς εμάς τόσο καθόλη την διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία ασχοληθήκαμε με το ζήτημα της αποτελεσματικότητας των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Στο ξεκίνημα της εργασίας αυτής γίνεται με περιληπτική εισαγωγή στο τραπεζικό σύστημα και δίνεται ο ορισμός της τράπεζας.

Στην συνέχεια γίνεται μια περαιτέρω ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος. Παρουσιάζεται μια ιστορική αναδρομή που αφορά στην διαχρονική εξέλιξή του, γίνεται αναφορά στον τρόπο λειτουργίας του, καθώς και στα κυριότερα χαρακτηριστικά του.

Φτάνοντας στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται τα κυριότερα τραπεζικά προϊόντα και οι κυριότερες υπηρεσίες, η λειτουργία τους και ο τρόπος με τον οποίο παρέχονται στο πελατειακό κοινό.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο τρόπος μέτρησης της αποδοτικότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων μέσω αριθμοδεικτών, ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο κατίθεται η αποτελεσματικότητα των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων κατά το πρώτο τρίμηνο του έτος 2011.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	3
2.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	3
2.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	7
2.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	9
2.4 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	12
2.6 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	19
3.1 ΚΑΤΑΘΕΤΙΚΑ	19
3.1.1 Κύριοι τύποι καταθέσεων	19
3.2 ΚΑΡΤΕΣ	23
3.3 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	25
3.3.1 Χρηματοδότηση και δανεισμός επιχειρήσεων	25
3.3.2 Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και αξιολόγηση της πιστοληπτικής τους ικανότητας	26
3.3.3 Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις	27
3.3.4 Χρηματοδοτήσεις επαγγελματικής στέγης	27
3.3.5 Χρηματοδοτήσεις επαγγελματικού εξοπλισμού	27

3.3.6	Κεφάλαια κίνησης	28	28
3.3.7	Χρηματοδοτήσεις μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού		29
3.3.8	Δάνεια συγκέντρωσης καταναλωτικών οφειλών		29
3.4	ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ		30
3.5	ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ- ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ		30
3.6	OVERDRAFT –ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΕΡΑΝΑΛΗΨΗΣ		31
3.7	ΕΠΙΤΟΚΙΑ, ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ		33
3.8	FACTORING	38	
3.9	FORFAITING	41	
3.10	LEASING	43	
3.11	ΕΓΓΥΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	46	
3.12	ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ		48
3.13	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ		50
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ		58
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ Α΄ΤΡΙΜΗΝΟ 2011		65
5.1	ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2011 ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΤΕ)		65
5.2	ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2011 ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ		70
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ		76
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τράπεζα ως έννοια λοιπόν είναι μια επιχείρηση, η οποία ασχολείται με χρηματικές και πιστωτικές συναλλαγές. Ανάλογα με το είδος της μπορεί να έχει ποικίλες λειτουργία όπως το να δέχεται καταθέσεις από εκείνους που έχουν διαθέσιμα κεφάλαια και θέλουν να τα τοποθετήσουν κατά τον πιο ασφαλή τρόπο, να χορηγεί δάνεια σε άτομα που έχουν ανάγκη συμπληρωματικών κεφαλαίων για να ενισχύσουν την παραγωγική τους εργασία, να φυλάσσει και να διαχειρίζεται αξιόγραφα και να αναλαμβάνει την πληρωμή διαφόρων πράξεων για λογαριασμό του πελάτη της και πολλές ακόμα εργασίες οι οποίες να είναι συναφείς με την πιστωτική λειτουργία αλλά και με την εμπορική ή βιομηχανική δραστηριότητα.

Οι τράπεζες είναι επιχειρήσεις οι οποίες κατέχουν σε όλες τις οικονομίες το μονοπώλιο της αποδοχής των καταθέσεων από το κοινό. Σύμφωνα, με αυτόν τον ορισμό, η τράπεζα που αποδέχεται τις καταθέσεις του κοινού πρέπει υποχρεωτικά να επενδύει ένα τμήμα των διαθέσιμων χρημάτων της χορηγώντας επιχειρηματικά, καταναλωτικά ή στεγαστικά δάνεια. Δηλαδή η κύρια λειτουργία της έγκειται στον δανεισμό (χορηγήσεις και καταθέσεις).

Η κερδοφορία της τράπεζας βασίζεται στην λεγόμενη "ψαλίδα", δηλαδή τη διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο δανεισμού και στο επιτόκιο καταθέσεων. Έτσι αν για παράδειγμα μία τράπεζα χορηγεί ένα δάνειο με το επιτόκιο 9% και δέχεται κατάθεση με ετήσιο επιτόκιο 2%, η διαφορά αυτή του 7% αποτελεί τη "ψαλίδα" που οδηγεί στα κέρδη της τράπεζας. Βέβαια οι τράπεζες αποκομίζουν και από αλλού κέρδη, όπως από προμήθειες, συμμετοχές και επενδύσεις.

Αν και πολλές από τις τραπεζικές πράξεις έχουν την καταγωγή τους σε πανάρχαιες εποχές όπως στην αρχαία Βαβυλώνα οι πρώτες πραγματικές τραπεζικές εργασίες μπορούν να εντοπιστούν στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό με τους <<τραπεζίτες>> και στο ρωμαϊκό με τους <<argentarii>>, οι οποίοι δέχονταν καταθέσεις και χορηγούσαν δάνεια, ενώ παράλληλα εκτελούσαν πληρωμές και για λογαριασμό τρίτων. Μετά την πτώση της ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας οι τραπεζικοί και οι τραπεζίτες χάθηκαν. Οι επόμενες μορφές τραπεζικών συναλλαγών εμφανίζονται στο Μεσαίωνα όπου οι αργυραμοιβοί, οι χρυσοχόοι και οι έμποροι δέχονταν καταθέσεις για τις οποίες εξέδιδαν πιστοποιητικά-βεβαιώσεις. Το 18^ο αιώνα στην Αγγλία οι αποδείξεις κατάθεσης για σταθερά ποσά αποτέλεσαν τα πρώτα τραπεζογραμμάτια. Έτσι σιγά σιγά με την ανταλλαγή των τραπεζογραμματίων, οι τράπεζες άρχισαν να αποκτούν τον ρόλο που κατέχουν σήμερα στην σύγχρονη οικονομία.

Από τη χρήση των βασικών αυτών υπηρεσιών, κυρίως λόγω της αποδοχής των άμεσα ρευστοποιήσιμων καταθέσεων του κοινού, οι τράπεζες επιτελούν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα τρεις βασικές λειτουργίες:

(α) Καταρχήν, συμβάλλουν στη διαμόρφωση της συνολικής προσφοράς χρήματος στην οικονομία, καθώς οι καταθέσεις τους αποτελούν, από οικονομική άποψη, χρήμα το οποίο παράγεται σύμφωνα με ορισμένη πολλαπλασιαστική διαδικασία. Η συμμετοχή των τραπεζών στη διαδικασία παραγωγής χρήματος αποτελεί τη δικαιολογητική βάση της υπαγωγής τους στην εποπτεία των νομισματικών αρχών που είναι αρμόδιες για τη διατήρηση της νομισματικής σταθερότητας.

(β) Οι τράπεζες διαμεσολαβούν επίσης, μεταξύ των θετικών αποταμιευτών της οικονομίας που προβαίνουν σε κατάθεση δανειακών κεφαλαίων και των αρνητικών αποταμιευτών που ζητούν δανειακά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των επενδυτικών ή καταναλωτικών

αναγκών τους. Η διαμεσολαβητική λειτουργία των τραπεζών και οι κίνδυνοι που απορρέουν από αυτήν (π.χ πιστωτικός, επιτοκίων, αγοράς, ρευστότητας) δικαιολογούν την υπαγωγή των τραπεζών στην προληπτική εποπτεία των διοικητικών αρχών, οι οποίες συχνά δεν είναι οι νομισματικές αρχές.

(γ) Τέλος, οι τράπεζες είναι ένας σημαντικός φορέας μέσω των οποίων πραγματοποιείται η μεταφορά κεφαλαίων ανάμεσα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα. Το παραπάνω πραγματοποιείται στο πλαίσιο λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών για την εκπλήρωση κάθε μορφής χρηματικών υποχρεώσεων.

Ενόψει όλων αυτών που προαναφέρθηκαν, ο παραδοσιακός ρόλος των τραπεζών έγγειται στις διαμεσολαβητικές εργασίες οι οποίες αποτυπώνονται λογιστικά είτε στον ενεργητικό ή στο παθητικό του ισολογισμού τους, είτε σε λογαριασμούς τάξεως (εργασίες εκτός ισολογισμού) και στις υπηρεσίες πληρωμών. Στις σύγχρονες όμως οικονομίες, οι τράπεζες συμμετέχουν περισσότερο στη διαδικασία διοχέτευσης δανειακών κεφαλαίων μέσω των αγορών χρήματος και κεφαλαίου παρέχοντας, άμεσα ή έμμεσα, επενδυτικές υπηρεσίες. Οφείλει πάντως να επισημανθεί ότι το φάσμα των επενδυτικών υπηρεσιών που επιτρέπεται να παρέχουν οι τράπεζες διαφοροποιείται ακόμα αισθητά ανά την υφήλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι πρώτες βάσεις του τραπεζικού συστήματος τέθηκαν επί Ιωάννη Καποδίστρια με την ίδρυση της πρώτης Ελληνικής Τράπεζας το 1828 με την επωνυμία «Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα» και λειτουργούσε υπό την μορφή Κρατικής Τράπεζας. Η κυριότερη εργασία της ήταν η έκδοση έντοκων ομολόγων έναντι των παρεχόμενων κεφαλαίων προς την Τράπεζα. Καμία άλλη τραπεζική συναλλαγή δεν περιλαμβανόταν στις δραστηριότητες της και δεν είχε δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμμάτων¹. Υπό αυτές τις συνθήκες, η «Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα» διέκοψε τη λειτουργία της το 1835. Η προσπάθεια αυτή δε στέφθηκε με επιτυχία, λόγω του δύσκολου έργου το οποίο είχε αναλάβει.

Στη συνέχεια, η εξέλιξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος ήταν συνυφασμένη με τις ανάλογες εξελίξεις της ελληνικής οικονομίας και τις αντίστοιχες εξελίξεις στην οργάνωση και δομή των ευρωπαϊκών τραπεζικών συστημάτων, στα οποία έχει βασιστεί και είχε ως πρότυπο. Στις διάφορες εξελικτικές φάσεις του, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ακολούθησε τη διεθνή πρακτική και τις αντίστοιχες τάσεις της οικονομικής σκέψης. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα, μπορούμε να χωρίσουμε την ιστορική εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος σε τέσσερις περιόδους. Ο διαχωρισμός αυτός γίνεται σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου που οριοθετούν την εξελικτική πορεία του συστήματος.

Πρώτη περίοδος

Η πρώτη περίοδος η οποία προσδιορίζεται από το 1828 μέχρι το 1927, συμβαδίζει με την αδυναμία και την υπανάπτυξη του ελληνικού κράτους. Κατά το διάστημα αυτό, ήταν παντελής η έλλειψη κάθε μορφής οργάνωσης, τόσο στην τραπεζική αγορά όσο και στο ίδιο το κράτος. Δεν υπήρχαν επαρκείς νόμοι που να ρυθμίζουν τα της ίδρυσης, της αποδοτικής λειτουργίας και του "παραγωγικώς φέρεσθαι" των τραπεζών. Το εκδοτικό δικαίωμα δεν ήταν ξεκαθαρισμένο σε ποιον άνηκε και αρχικά, το είχε η πτωχεύσασα Εθνική Χρηματική τράπεζα, ενώ στη συνέχεια το ανέλαβε η νεοϊδρυθείσα το 1841 Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Κατά την περίοδο αυτή, ιδρύθηκε ένα πλήθος μικρών τοπικών κυρίως τραπεζών, οι οποίες σταδιακά εξαφανίστηκαν, αλλά και οι επτά μεγάλες τράπεζες οι οποίες ακόμη και σήμερα λειτουργούν. Φυσικά, για την περίοδο αυτή δεν μπορούμε να μιλάμε για οποιαδήποτε

¹ **Τραπεζογραμμάτιο:** Το χαρτονόμισμα (αγγλ. banknote) είναι ένα είδος αξιόγραφου, γραμματίου, ή υποσχετικής στην οποία ο εκδότης αναγράφει το ποσόν και το είδος του νομίσματος το οποίο θα καταβάλει στον κομιστή. Εκδίδεται συνήθως από πιστωτικά ιδρύματα όπως είναι οι τράπεζες και γι αυτό είναι ευρέως γνωστό και ως τραπεζογραμμάτιο. Σπανιότερα και ανάλογα με την νομοθεσία της κάθε χώρας ή τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν μπορεί να εκδοθεί και από άλλους όπως από το ίδιο το κράτος, τον στρατό, επιχειρήσεις ή και ιδιώτες. Χρησιμοποιείται στις συναλλαγές ως χρήμα αξίας ίσης με την ονομαστικής του αξία. Σήμερα στις περισσότερες χώρες τα τραπεζογραμμάτια εκδίδονται από τις κεντρικές τράπεζες των χωρών. (ΠΗΓΗ: Wikipedia)

εξειδίκευση στις τράπεζες, αφού γενικώς το τραπεζικό σύστημα χαρακτηριζόταν από ατελή και υποτυπώδη οργάνωση και ανάπτυξη.

Δεύτερη περίοδος

Τις αδυναμίες της προηγούμενης περιόδου στο τραπεζικό σύστημα ήρθε να καλύψει η δεύτερη περίοδος (1928-1945). Από τις 46 τράπεζες που λειτουργούσαν εκείνη την περίοδο παρέμειναν (το 1945) μόνο 13. Την περίοδο αυτή, εγκαταλείφθηκε η τακτική ίδρυσης πολλών και μικρών τοπικών τραπεζών και εγκαινιάσθηκε η πρακτική ίδρυσης λίγων και μεγάλων τραπεζών. Παράλληλα, με την άνδρωση του ελληνικού κράτους το κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής, ήταν ότι για πρώτη φορά ασκήθηκε ουσιαστική κρατική πολιτική στο τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα, αφού ρυθμίστηκαν με νόμους οι υποχρεώσεις και τα όρια λειτουργίας των τραπεζών. Το 1928 ιδρύεται η Τράπεζα της Ελλάδος στην οποία εκτός από το εκδοτικό δικαίωμα παραχωρήθηκαν και μια σειρά από άλλες χρηματοπιστωτικές αρμοδιότητες. Την περίοδο εκείνη έγινε η πρώτη προσπάθεια εξειδίκευσης και ομαδοποίησης των τραπεζικών υπηρεσιών. Με αυτό τον σκοπό αποσπάστηκαν τμήματα από την εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και ιδρύθηκαν η Εθνική Κτηματική Τράπεζα και η Αγροτική Τράπεζα το 1929, η οποία ανέλαβε να εξυπηρετεί τον τομέα της αγροτικής πίστης.

Τρίτη περίοδος

Στην Τρίτη περίοδο, μετά το πέρας του Β' παγκοσμίου πολέμου (1946-1991), παρατηρείται μια στροφή στην εξειδίκευση του τραπεζικού συστήματος και η κατεύθυνση αυτή, σύμφωνα με επιλογές της οικονομικής πολιτικής, στόχευε στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Εγκαινιάζεται έτσι η εισαγωγή ξένων κεφαλαίων και ξένων τραπεζών για να εξυπηρετούνται οι συναλλαγές με το εξωτερικό κεφάλαιο. Όμως, σιγά –σιγά, οι ξένες τράπεζες παίρνουν μερίδιο και από την εσωτερική αγορά. Στα πλαίσια της εξυπηρέτησης της αναπτυξιακής πολιτικής, ιδρύθηκαν ειδικοί οργανισμοί που είχαν ως στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών της τουριστικής πίστης ιδρύθηκε το 1946, ο οργανισμός οικονομικής ανάπτυξης το 1954 και ο οργανισμός βιομηχανικής ανάπτυξης το 1960. Οι τρεις αυτοί οργανισμοί συγχωνεύτηκαν το 1960 σε έναν ενιαίο κρατικό οργανισμό, με την επωνυμία Ελληνική Τράπεζα βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΒΑ). Παρόμοιες προσπάθειες έγιναν και από διάφορες άλλες τράπεζες και έτσι ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΒΑ) από την εθνική τράπεζα το 1963 και η τράπεζα Επενδύσεων από την εμπορική τράπεζα το 1962. Κατά την περίοδο αυτή εντάθηκαν και συστηματοποιήθηκαν οι έλεγχοι και οι περιορισμοί στο τραπεζικό σύστημα με την ίδρυση της Νομισματικής Επιτροπής. Η Νομισματική Επιτροπή όριζε την νομισματική Πολιτική, το υποχρεωτικό ποσοστό καταθέσεων των εμπορικών τραπεζών στην κεντρική τράπεζα, τα επιτόκια και πολλές άλλες χρηματοπιστωτικές παραμέτρους. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα λειτούργησε για δεκαετίες μετά από τον πόλεμο κάτω από καθεστώς κρατικής γραφειοκρατικής καθοδήγησης και ελέγχου. Η κυριαρχία του κράτους επί των τραπεζών στηριζόταν όχι μόνο στο μετοχικό έλεγχο των σημαντικότερων εμπορικών τραπεζών, που εκπροσωπούσαν γύρω στο 80% της τραπεζικής αγοράς, αλλά και στις πολυάριθμες ρυθμίσεις της Νομισματικής Επιτροπής για την λειτουργία τους. Αποτέλεσμα ήταν η υπανάπτυξη του ίδιου του τραπεζικού συστήματος αλλά και η ελλιπής χρηματοδότηση της οικονομίας με όρους αγοράς. Δυο ήταν οι άξονες πάνω στους οποίους κινείτο η πιστωτική πολιτική της επιτροπής αυτής:

α) Η διοχέτευση των διαθέσιμων πόρων προς <<παραγωγικές δραστηριότητες>> που η ίδια αποφάσιζε αυθαίρετα ποιες είναι και

β) Ο διοικητικός καθορισμός όλων των επιτοκίων από την τράπεζα της Ελλάδος.

Από το 1989 αρχίζει να διαφαίνεται η εκπνοή της τρίτης εξελικτικής περιόδου του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, το οποίο διακατέχεται από πλήθος συμπερασμάτων μέσα από άσχημες εμπειρίες και δυσλειτουργίες όπως:

*Αδυναμία του τραπεζικού συστήματος να βοηθήσει ουσιαστικά την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και ιδιαίτερα στον βιομηχανικό τομέα.

*Αδυναμία να συμβάλει στον έλεγχο της παραοικονομίας, του παραεμπορίου, της παράνομης εξαγωγής συναλλάγματος και ιδιαίτερα στα δανειακά κεφάλαια για αναπτυξιακούς σκοπούς.

*Αδυναμία στη χρηματοδότηση νέων επιχειρηματιών και νέων επενδυτικών προγραμμάτων σε τομείς σύγχρονης τεχνολογίας, λόγω της εμμονής του στο παραδοσιακό οικονομικό κατεστημένο.

*Αδυναμία να ελέγξει τους θεσμούς τους οποίους το ίδιο το τραπεζικό σύστημα είχε θεσπίσει.

Βλέποντας τώρα τα αποτελέσματα από την εφαρμογή των κανόνων αυτών αλλά και τις επιπτώσεις που είχαν στην εθνική οικονομία οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι ενώ στις πρώτες δύο μεταπολεμικές δεκαετίες ίσως ήταν δικαιολογημένη η αυστηρή ρύθμιση της αγοράς προς αποφυγήν κατασπατάλησης των πόρων που διέθετε η χώρα, στη συνέχεια όμως έντονος ανταγωνισμός αναγκάζει τις τράπεζες να στραφούν προς το εσωτερικό τους και να ελέγξουν τα λειτουργικά τους έξοδα. Αποτέλεσμα αυτών των πιέσεων ήταν η αλλαγή του τραπεζικού τοπίου κυρίως με την αποκρατικοποίηση των δημόσιων τραπεζών ο οποίος λειτούργησε σαν βασικός παράγοντας για την βελτίωση των κερδών τους. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού οι τράπεζες άρχισαν να ρευστοποιούν τα περιουσιακά τους στοιχεία, όπως θυγατρικές εταιρίες ή εταιρίες στις οποίες κατείχαν το μεγαλύτερο ποσοστό των μετοχών τους ή τις έλεγχαν για να απαλλαγούν από τα δυσβάσταχτα βάρη.

Νέα εποχή για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Η Τρίτη περίοδος δίνει τη θέση της σε μια νέα περίοδο, του στρατηγικού προγραμματισμού και ελέγχου. Κατά την περίοδο αυτή αναπτύσσονται νέα προϊόντα και υπηρεσίες, ιδρύονται νέες ιδιωτικές τράπεζες, συγχωνεύονται, εξαγοράζονται και ιδιωτικοποιούνται οι ήδη υπάρχουσες λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού. Οι εξελίξεις αυτές επιβάλλονται κάτω από την πίεση της διεθνούς πραγματικότητας και της πλήρους ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορούμε να χωρίσουμε την περίοδο αυτή σε δύο φάσεις.

Η πρώτη φάση τοποθετείται από το 1992 μέχρι το 2001. Είναι η περίοδος της προσαρμογής και λήψης των αναγκαίων μέτρων προκειμένου να μπει η Ελλάδα στην Ευρωζώνη. Η Νομισματική Επιτροπή καταργήθηκε και το έργο της ανέλαβε η Επιτροπή Νομισματικών και Πιστωτικών Υποθέσεων με τις ίδιες περίπου αρμοδιότητες.

Η δεύτερη φάση ξεκινά από το 2001 όπου η Ελλάδα εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και συνεχίζει μέχρι σήμερα. Ως Ευρωζώνη νοείται το σύνολο των 16 κρατών (Αυστρία, Βέλγιο,

Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία) οι οποίες έχουν υιοθετήσει το Ευρώ ως το κοινό τους νόμισμα. Το Ευρωσύστημα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της Ευρωζώνης. Το Ευρωσύστημα ασκεί τη νομισματική πολιτική και αποφασίζει για το ενιαίο βασικό επιτόκιο παρέμβασης. Από 1 Ιανουαρίου 2001 η Ελλάδα συμμετέχει ως μέλος του ΕΣΚΤ στην άσκηση της νομισματικής και της συναλλαγματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης που χαράσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της (Ευρωπαϊκής Κεντρική Τράπεζα).

Τον Οκτώβριο του 2001 τα ευρωπαϊκά και τα ελληνικά τραπεζικά επιτόκια σύγκλιναν. Η σύγκλιση αυτή οφείλεται στην είσοδο της χώρας μιας στην Ευρωζώνη, στην ορθολογικότερη οργάνωση του τραπεζικού κλάδου και στην αύξηση του διατραπεζικού ανταγωνισμού. Οι τελευταίες εξελίξεις με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε 27 χώρες επηρέασε την οργάνωση, τη λειτουργία και τις προοπτικές του τραπεζικού τομέα.

Επιπλέον, η αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας αλλά και του marketing στο οποίο οφείλεται η δημιουργία των νέων τραπεζικών προϊόντων, έρχονται να αλλάξει το πρόσωπο αλλά και την έννοια της λέξης <<τράπεζα>>.

Παράλληλα αναπτύχθηκε και η διαφήμιση του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα. Η διαχρονική εξέλιξη της τραπεζικής διαφήμισης τις πρόσφατες δεκαετίες παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Η δεκαετία του '60 ήταν η εποχή της έλλειψης της διαφήμισης στις τράπεζες με την έννοια που της αποδίδουμε σήμερα. Ήταν η εποχή του ασπρόμαυρου με κάποιες ανακοινώσεις για τα επιτόκια και διάφορα ασπρόμαυρα μονόφυλλα. Τα ημερολόγια τοίχου και οι ατζέντες ήταν τα κύρια διαφημιστικά μέσα των τραπεζών τότε.

Τη δεκαετία του 70, η τραπεζική διαφήμιση πέρασε ουσιαστικά από την ανυπαρξία στο προσκήνιο, δημιουργώντας έτσι τις βάσεις για την μετέπειτα εξέλιξη της. Πέρασαμε στη χρήση της έγχρωμης αφίσας και των έγχρωμων φυλλαδίων. Η επικοινωνία των τραπεζών έγινε πιο ανθρωποκεντρική, αφού χρησιμοποιήθηκαν χαμογελαστά πρόσωπα όλων των ηλικιών, ανδρών, γυναικών ακόμη και παιδιών. Οι τράπεζες στράφηκαν στον οικονομικό τύπο (περιοδικά) και σε εκδόσεις με καταχωρήσεις κύρους. Η δεκαετία του '80 είναι η εποχή στην οποία η προωθητική και διαφημιστική πολιτική των τραπεζών γίνεται επιθετικότερη. Ανακαλύπτεται το ραδιόφωνο και η τηλεόραση αλλά τα μεγαλύτερα μερίδια στη διαφήμιση διατηρούν ακόμη τα περιοδικά και οι εφημερίδες.

Η δεκαετία του '90 αντιπροσωπεύει τη δεκαετία των μεγάλων αλλαγών όχι τόσο στη διαφήμιση, όσο στο τραπεζικό χώρο. Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, των συναλλαγματικών ισοτιμιών, η εφαρμογή του προγράμματος σύγκλισης, η σύνδεση της δραχμής με το Ευρώ, η αύξηση του ανταγωνισμού στο τραπεζικό χώρο, η ανάπτυξη των ιδιωτικών τραπεζών και η επανάσταση στην επικοινωνιακή πολιτική των τραπεζών είναι μερικές από τις μεγάλες αλλαγές τις δεκαετίας.

Ο εικοστός πρώτος αιώνας στον οποίο ήδη έχουμε περάσει θέτει τις τράπεζες όπως και όλες τις επιχειρήσεις μπροστά στις προκλήσεις της σύγχρονης τεχνολογίας. Η προώθηση και διαφήμιση των τραπεζικών προϊόντων υποστηρίζεται πλέον και από το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό εμπόριο, τις οργανωμένες βάσεις δεδομένων, τα κινητά τηλέφωνα, τα γεωγραφικά πληροφοριακά συστήματα και τα πολυμέσα. Εγκαταλείπεται πλέον η διαφήμιση κύρους και αναπτύσσεται η διαφήμιση των προϊόντων. Ο πελάτης δεν επιλέγει τη τράπεζα του με βάση παραδοσιακές επιλογές που βασίζονται σε γνωριμίες ή τη συνήθεια. Επιλέγει με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματα στα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων. Άλλος ένας βασικός τρόπος επιλογής είναι η φιλική, γρήγορη και αποτελεσματική εξυπηρέτηση που

προσφέρει η τράπεζα στο σύνολο των τραπεζικών της υπηρεσιών αλλά και η συμβατότητα των υπηρεσιών αυτών με τα οικονομικά του δεδομένα.

Μπορούμε να πούμε με σιγουριά πλέον ότι από το 1993, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει περάσει στην τέταρτη πιο σύγχρονη και παγκοσμιοποιημένη ιστορική του περίοδο. Είναι η περίοδος του 21^{ου} αιώνα, η περίοδος δηλαδή του τραπεζικού marketing. Καινοτομίες οι οποίες δειλά προέβαλλαν στις αρχές τις δεκαετίας του 80 , όπως η χρήση των καρτών, της πληρωμής των υπαλλήλων διαμέσου των τραπεζών, η ευρεία χρήση των ATM's και ο εκσυγχρονισμός στην οργάνωση και διοίκηση των τραπεζών έχουν πλέον καθιερωθεί.

Η εικόνα των ελληνικών τραπεζών της δεκαετίας του 70 όταν ο συγκρατημένος πελάτης έμπαινε διστακτικά στη τράπεζα, συνήθως για μια κατάθεση ή ανάληψη και περίμενε δυο ή τρεις φορές στην "ουρά" για να του βρουν τη καρτέλα να περάσουν τα ποσά, να συμπληρωθούν και να υπογραφούν τα παραστατικά και τέλος, να περιμένει στο ταμείο όπου ο ταμίας μετρούσε προσεχτικά τα χρήματα έχει πλέον οριστικά αλλάξει. Το σύγχρονο περιβάλλον, εργονομικά και λειτουργικά διαρρυθμισμένο, είναι η νέα εικόνα των τραπεζών. Οι πελάτες παίρνουν τον αριθμό προτεραιότητας τους, κάθονται αναπαυτικά στις πολυθρόνες του σαλονιού της τράπεζας περιμένοντας να δείξει η ηλεκτρονική οθόνη τον δικόν τους αριθμό για να προσέλθουν στο ταμείο και να εξυπηρετηθούν από τους έμπειρους, σύγχρονους ταμίες . Η προοπτική στην εξυπηρέτηση των πελατών διαγράφεται ευνοϊκή αφού νέες μορφές εξυπηρέτησης, εκτός των ATM's το home banking, το phone banking, το e-banking και η εξυπηρέτηση μέσω του ΔΙΑΣ βρίσκονται σε εξέλιξη.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξάλλου οι συνεχείς αναπροσαρμογές των τραπεζικών συστημάτων όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την εφαρμογή των σχετικών οδηγιών και κανονισμών σε συνδυασμό και με την προσπάθεια σύγκλισης των οικονομιών συμβάλουν ώστε αυτά να εμφανίζουν υψηλό βαθμό ομοιογένειας. Τα τραπεζικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυριαρχούνται από τάσεις κατάργησης των ρυθμιστικών διατάξεων, συρρίκνωσης του μεσολαβητικού ρόλου τους και απελευθέρωσης των τραπεζικών υπηρεσιών σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Σε μια εποχή διευρυνόμενης παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, διεθνοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, επέκτασης της πολυεθνικοποίησης των τραπεζών μεταξύ τους αλλά και μεταξύ μη τραπεζικών επιχειρήσεων, οι μεγάλες τράπεζες του εξωτερικού συνενώνονται για να ισχυροποιήσουν την ανταγωνιστική τους θέση και να κυριαρχήσουν διεθνώς. Το Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις των συγχωνεύσεων και εξαγορών, την απελευθέρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, την τεχνολογική πρόοδο και τις καινοτομίες των υπηρεσιών, την υποκατάσταση της έμμεσης δανειακής χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από άμεσες μορφές άντλησης πόρων έχει μεταβάλει τις συνθήκες λειτουργίας των τραπεζών και το συνολικό φάσμα των προϊόντων που παρέχει στους πελάτες της.

Από το 1999 έχουν ενταθεί και επεκταθεί οι εργασίες των τραπεζών στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Χαρακτηριστικά έχουμε την:

- 1) Καθιέρωση της ισοδύναμης φορολογικής αντιμετώπισης των ομολόγων που εκδίδουν θυγατρικές των τραπεζών στο εξωτερικό με τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου.
- 2) Θέσπιση της δυνατότητας αναπροσαρμογής της αναπόσβεστης αξίας των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων με βάση τις διατάξεις περί αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας τους. Με αποτέλεσμα οι τράπεζες και γενικά οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες να διευκολυνθούν κατά τη σύνταξη των ισολογισμών τους με βάση τα διεθνή λογιστικά πρότυπα.
- 3) Παροχή στις τράπεζες τη δυνατότητα συμψηφισμού των αποθεματικών τους με τις ζημιές των απορροφημένων εταιριών, κατά το μετασχηματισμό επιχειρήσεων, έτσι ώστε να διαμορφωθεί καλύτερη κερδοφορία τα επόμενα έτη.
- 4) Την εισαγωγή του νέου χρηματοοικονομικό εργαλείο του sale-and-lease-back. Δηλαδή τη δυνατότητα της επιχείρησης να εκμεταλλευτεί σημαντικά κεφάλαια που παραμένουν δεσμευμένα σε πάγια περιουσιακά στοιχεία. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα εργαλείο αναχρηματοδότησης των πάγιων που έχει στην κυριότητά της η επιχείρηση. Το sale-and-lease-back προσφέρει τη δημιουργία ρευστότητας, βελτίωση του κεφαλαίου κίνησης, βελτίωση της εικόνας του ισολογισμού, αναδιάρθρωση της οικονομικής κατάστασης του μισθωτή, προσφορά φορολογικών ελαφρύνσεων και βοήθεια στα προγράμματα εξυγίανσης.
- 5) Ανάθεση στις τράπεζες του ρόλου του διαχειριστή της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο αρκετών προγραμμάτων του Γ΄ ΚΠΣ.
- 6) Τη συμμετοχή σε όλες τις διεθνείς εκδόσεις ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου.

Η ένταση του ανταγωνισμού έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία τραπεζικών καταστημάτων με νέα λειτουργική μορφή. Αναβαθμίζεται η παρεχόμενη εξυπηρέτηση των πελατών και η εισαγωγή και χρήση των νέων μεθόδων πωλήσεων. Η διερεύνηση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις τράπεζες, ιδιαίτερα για τις τραπεζικές υπηρεσίες, δημιουργεί νέες μορφές αποταμιευτικών και επενδυτικών προϊόντων καθώς και επέκταση της καταναλωτικής πίστης και των πιστωτικών καρτών. Η τεχνολογική εξέλιξη, η δημιουργία χρηματοδοτικών πολυκαταστημάτων και η δημιουργία νέων υπηρεσιών στους τομείς παροχής δανείων ανοίγουν νέες προοπτικές τις οποίες καμιά τράπεζα δεν μπορεί να αγνοήσει.

Στη λειτουργία των τραπεζών καθοριστικό ρόλο παίζει και το ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο διέπει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Είναι ένα από τα αυστηρότερα που ισχύουν για επιχειρήσεις στις οικονομίες της αγοράς και διαμορφώθηκε και συνεχίζει να διαμορφώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού δικαίου. Η υπαγωγή του κλάδου σε αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο έχει ως αποτέλεσμα εκτός από την υπαγωγή των τραπεζών στην γενική εποπτεία η οποία ασχολείται με θέματα ελεύθερου ανταγωνισμού, προστασίας προσωπικών δεδομένων και ελέγχου των επικοινωνιών, να υπόκεινται ταυτόχρονα και στην ειδική εποπτεία:

- 1) Της τράπεζας της Ελλάδος ως προς τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, της αποτελεσματικότητας των συστημάτων πληρωμών και της διαφάνειας των συναλλαγών με την πελατεία τους.
- 2) Της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς τόσο κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών όσο και σε σχέση με την ιδιότητά τους ως εισηγμένων στο χρηματιστήριο Αθηνών εταιρειών.
- 3) Της επιτροπής εποπτείας ιδιωτικής Ασφάλισης, ως προς την εφαρμογή των διατάξεων για την ασυδοσία και προληπτική εποπτεία των ασφαλιστικών εταιριών.
- 4) Της αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ως προς την εφαρμογή της συναφούς νομοθεσίας.
- 5) Της γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του υπουργείου ανάπτυξης, αναφορικά με την εφαρμογή της πλειοψηφίας των διατάξεων του δικαίου της προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

2.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι τράπεζες έχουν αποκτήσει έναν σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Ο τραπεζικός τομέας επηρεάζεται από τις εξελίξεις στο ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, παράλληλα όμως και οι εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα επιδρούν στη διαμόρφωση του οικονομικού περιβάλλοντος. Επομένως είναι καθοριστικός ο ρόλος των τραπεζών στη χρηματοδότηση της παραγωγικής δραστηριότητας, την αποτελεσματική κατανομή των οικονομικών πόρων, την ομαλή διεκπεραίωση των οικονομικών συναλλαγών, την άμεση διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας καθώς και την ενίσχυση της ελληνικής κοινωνίας.

Για να κατανοηθεί καλύτερα ο ρόλος των τραπεζών και του τραπεζικού συστήματος στην οικονομία, θα πρέπει ν' αναλυθούν πρώτα η εξελικτική πορεία την οποία ακολούθησαν οι τράπεζες και ύστερα, οι αιτίες οι οποίες δημιούργησαν και ανέπτυξαν το τραπεζικό σύστημα. Καταρχάς, θα πρέπει να αναφερθεί ο βασικός ρόλος της διαδικασίας των αποταμιεύσεων και των επενδύσεων και στη συνέχεια ο ορισμός, η ποσότητα και η κυκλοφορία του χρήματος.

Σε μια κοινωνία ή σε μια οικονομία ότι παράγεται από την συνολική οικονομική δραστηριότητα θα καταναλωθεί ή θα αποταμιευτεί. Με τον όρο κατανάλωση ως γνωστόν, ορίζουμε την ανάλωση των παραγόμενων αγαθών ή εισοδημάτων σε "εφήμερα" αγαθά ή υπηρεσίες. Το μέρος του εισοδήματος που δεν καταναλώνεται παραμένει για μελλοντική κατανάλωση, δηλαδή για κάλυψη μελλοντικών αναγκών. Άρα, μια κοινωνία μπορεί να επιλέγει μηχανισμούς οι οποίοι θα εξασφαλίζουν κάθε φορά την παρούσα ή την επιθυμητή μέλλουσα κατανάλωση της, δηλαδή θα κατανέμουν το συνολικό εισόδημα μεταξύ κατανάλωσης και αποταμίευσης.

Η αποταμίευση δεν έχει πάντα την έννοια της χρονικής μετατόπισης της κατανάλωσης. Οι συσσωρευμένες αξίες που δεν καταναλώνονται αλλά αποταμιεύονται, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή αγαθών που θα βελτιώσουν το επίπεδο ζωής, τις μεθόδους αλλά και τον τρόπο των επενδύσεων. Είναι γενικώς επιθυμητό να διοχετεύεται στην

επένδυση όλη η αποταμίευση και αυτό υποδηλώνει μια άριστη αξιοποίηση των πόρων της οικονομίας. Έτσι φτάνουμε στην ταυτότητα ‘‘ αποταμίευση ίσον με επένδυση’’ (S=I)

Από την άλλη μεριά, σε κάποια φάση της εξέλιξης του οικονομικού συστήματος εμφανίστηκε το χρήμα ως αγαθό, μέσο ανταλλαγής και αποταμίευσης των αξιών και αργότερα ως αντιπροσωπευτικό και γενικά αποδεκτό μέσο συναλλαγής, αποτίμησης και αποταμίευσης. Εξελίχθηκε έτσι, περνώντας από διάφορα στάδια και έφτασε σήμερα στη τελική του μορφή.

Συμπερασματικά, τα στοιχεία που γέννησαν την ανάγκη για τη δημιουργία των τραπεζών είναι:

Πρώτον, η θέσπιση ενός οργανισμού ο οποίος θα έπρεπε να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη όλων των μελών της κοινωνίας και συγχρόνως, το κράτος να εγγυάται για τη σωστή σωστή εκπλήρωση του σκοπού αυτού. Ο οργανισμός θα έπρεπε να αναλαμβάνει τη διοχέτευση των αποταμιεύσεων στις επενδύσεις, να είναι δηλαδή, ο έμπιστος μεσολαβητής μεταξύ αποταμιευτή και επενδυτή. Τον ρόλο αυτό ανέλαβαν οι εμπορικές τράπεζες.

Δεύτερον, η παρουσία ενός φορέα ο οποίος θα έπρεπε να εκδίδει και να ελέγχει το χρήμα λαμβάνοντας αποφάσεις σχετικά με το τι ακριβώς ορίζουμε ως χρήμα, τις διάφορες μορφές του, την ποσότητα και την ταχύτητα κυκλοφορίας του. Την ευθύνη αυτή ανέλαβαν οι κεντρικές εκδοτικές τράπεζες.

Οι δύο αυτοί λόγοι οδήγησαν στη δημιουργία των τραπεζών και την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος. Το τραπεζικό σύστημα στα διάφορα κράτη του κόσμου και σε διάφορες εποχές, πέρασε από πολλά στάδια ανάπτυξης και εξέλιξης. Σημασία έχει, ότι όλες οι διαφορετικές εξελικτικές πορείες είχαν πάντα ως γνώμονα την εξασφάλιση κάποιου μέσου συναλλαγής του χρήματος με την εγγύηση του κράτους και κάποιου μεσάζοντα για τη διοχέτευση των αποταμιεύσεων στις επενδύσεις.

Εδώ φαίνεται ο προβληματισμός σχετικά με την κατανομή της συνολικής επένδυσης στους επιμέρους τομείς και κλάδους της οικονομίας. Η κατανομή αυτή πραγματοποιείται από τις τράπεζες, οι οποίες ρυθμίζουν σε μεγάλο βαθμό το πόσα δάνεια θα δοθούν και που. Η συνολική δραστηριότητα των τραπεζών προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να επηρεάσει την πορεία μιας οικονομίας και να επιταχύνει ή να επιβραδύνει τον ρυθμό ανάπτυξης της. Οι τράπεζες δεν επηρεάζουν ούτε κατευθύνουν την οικονομική δραστηριότητα και ανάπτυξη μόνο με τις δανειοδοτήσεις, αλλά και με τις απ'ευθείας επενδυτικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν ή με τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο διαφόρων επιχειρήσεων.

Εξαιτίας της φύσης των τραπεζικών εργασιών και του τραπεζικού συστήματος, το κράτος δεν θα ήταν δυνατό να μείνει αδιάφορο. Έτσι σε όλα τα κράτη και σε όλα τα οικονομικά συστήματα το τραπεζικό σύστημα καθώς και το εκδοτικό δικαίωμα τους ελέγχεται από το κράτος. Βέβαια αναγνωρίζεται στις τράπεζες ο ρόλος τους να επηρεάζουν την συνολική ποσότητα του χρήματος και την ταχύτητα κυκλοφορίας του με τις διάφορες υποκατάστατες μορφές του (όπως με τις επιταγές και τις πιστωτικές κάρτες).

Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι πως προσδιορίζεται και πως ελέγχεται η ποσότητα του χρήματος. Μπορούμε να πούμε ότι έχει περάσει από πολλά εξελικτικά στάδια. Παλαιότερα θεωρούσαν χρήμα την ποσότητα χρυσού που κατείχε κάποιο κράτος. Μετά τη καθιέρωση των κυμαινόμενων ισοτιμιών η θεωρία αυτή άλλαξε. Η ποσότητα χρήματος που κυκλοφορεί σε μια χώρα και η ισοτιμία του νομίσματος της με τα αντίστοιχα ξένων χωρών προσδιορίζεται κυρίως από την παραγωγική δραστηριότητα την οικονομική κατάσταση και την ανάπτυξη της οικονομίας αυτής της χώρας.

Το τραπεζικό σύστημα και ειδικότερα οι εμπορικές τράπεζες δημιουργούν χρήμα με τον λεγόμενο πολλαπλασιαστή τραπεζικού χρήματος. Δηλαδή, αν κάποιος καταθέσει σε μια τράπεζα 100 χρηματικές μονάδες, η τράπεζα αυτή δανείζει σε κάποιον άλλον τις 80 χρηματικές μονάδες αφού το υποχρεωτικό ποσοστό καταθέσεων της εμπορικής τράπεζας στην κεντρική τράπεζα είναι 20%. Μετά από αυτό, έχουμε 180 χρηματικές μονάδες να κυκλοφορούν στην οικονομία. Αν ο δανειολήπτης καταθέσει σε μια άλλη τράπεζα τις 80 χρηματικές μονάδες για να κάνει τις πληρωμές του μέσω της τράπεζας, η δεύτερη αυτή τράπεζα μπορεί να δανείσει τις 64 χρηματικές μονάδες και έτσι έχουμε συνολική προσφορά χρήματος 244 χρηματικές μονάδες. Η διαδικασία αυτή βέβαια συνεχίζεται.

Η δημιουργία χρήματος, κατ'αυτόν τον τρόπο είναι γνωστή στις νομισματικές αρχές και οπωσδήποτε λαμβάνεται υπ'οψιν στον υπολογισμό της συνολικής προσφοράς χρήματος. Μάλιστα ελέγχεται με τον καθορισμό του υποχρεωτικού ποσοστού καταθέσεων των εμπορικών τραπεζών στην κεντρική τράπεζα. Οι εμπορικές τράπεζες είναι το είδος των επιχειρήσεων που το προϊόν τους είναι το χρήμα. Όπως όλες οι επιχειρήσεις έτσι και αυτές έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Είτε δανείζονται χρήμα με τη μορφή καταθέσεων πληρώνοντας κάποια τιμή δηλαδή τον τόκο καταθέσεων και δανείζουν το χρήμα αυτό εισπράττοντας επίσης κάποια τιμή δηλαδή τον τόκο δανειοδότησης είτε επενδύουν κυρίως αγοράζοντας μετοχές. Φυσικά, η τιμή αγοράς είναι χαμηλότερη από την τιμή πώλησης (ο τόκος καταθέσεων είναι μικρότερος από τον τόκο δανειοδοτήσεων) και η διαφορά αυτή αφού αφαιρεθούν τα λειτουργικά έξοδα αποτελεί το κέρδος της τράπεζας.

Η διακριτική ευχέρεια σχετικά με το ποιόν θα δανείζουν και για ποιους σκοπούς παραμένει στις τράπεζες. Στην Ελλάδα πριν το 1993 υπήρχε θέσπιση προδιαγραφών και οδηγιών σχετικά με τις ροές του τραπεζικού χρήματος και τα επιτόκια και αυστηρώς έλεγχος από το κράτος. Ήρθε έπειτα η απελευθέρωση των επιτοκίων και οι εμπορικές τράπεζες ελεύθερα όριζαν τα επιτόκια ακολουθώντας τους νόμους της αγοράς. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν πλέον αναλάβει μόνες τους τις ευθύνες τους για τη ροή των δανειοδοτήσεων και αντιμετωπίζουν με δικό τους κόστος τον κίνδυνο από αποτυχημένες χρηματοδοτήσεις. Με την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωζώνη και την υιοθέτηση του ευρώ η νομισματική πολιτική που εφαρμόζετε στην Ελλάδα είναι αυτή που ασκείται από το Ευρώσύστημα, το οποίο αποφασίζει για το ενιαίο επιτόκιο παρέμβασης.

Οι τράπεζες έχουν συμφέρον να δανείζουν επιχειρήσεις από τις οποίες αναμένουν όσο το δυνατόν υψηλότερο όφελος (τόκους), άσχετα με τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν. Από την άλλη πλευρά όμως, οι οικονομικές αρχές έχουν καθήκον να προφυλάξουν τις καταθέσεις των πολιτών. Γι' αυτό κατευθύνουν τα τραπεζικά κεφάλαια σε επενδύσεις αναπτυξιακής ή στρατηγικής σημασίας για την εθνική οικονομία και οδηγούν τις τράπεζες σε αυτές τις κατευθύνσεις, προσφέροντας ειδικά κίνητρα και εκπτώσεις για τέτοιου είδους χρηματοδοτήσεις.

Οι οικονομικές αρχές παρεμβαίνουν στη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος με ποικίλους τρόπους. Κυρίαρχος τρόπος είναι ο περιορισμός του ύψους των επιτοκίων στις επιτρεπόμενες και μη μορφές χρηματοδότησης. Ακόμα περιορίζουν την ποσοστιαία κατανομή των χρηματοδοτήσεων ανάλογα με τους τομείς της οικονομίας τους παραγωγικούς κλάδους το μέγεθος και την γεωγραφική κατανομή των επιχειρήσεων. Μια ακόμα μορφή παρέμβασης είναι ο έλεγχος στην ποιοτική και ποσοτική εξάπλωση των τραπεζών και τη γεωγραφική επέκταση των υποκαταστημάτων τους.

2.4 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Οι Τράπεζες είναι ένα είδος επιχειρήσεων, εμπορικές και οικονομικές, που έχουν σαν σκοπό την εμπορία του χρήματος και της ιδιωτικής πίστης.

Εκτός του Ελλαδικού χώρου, οι πρώτες τράπεζες εμφανίστηκαν στην Ιταλία και την Ενετία το 1171 όπου δέχονταν τις καταθέσεις των εμπόρων και άνοιγαν παρά τούτων υπέρ τρίτων διατασσόμενες πιστώσεις.

Η εμπορία του χρήματος και της ιδιωτικής πίστεως συνίσταται από την Τράπεζα στο να συλλέγουν κεφάλαια προερχόμενα από την αποταμίευση προς το σκοπό του να τα διοχετεύουν στο εμπόριο, τη βιομηχανία και τις διάφορες εργασίες με υψηλότερο τόκο, και σαφώς κέρδος.

Τράπεζες κατά τη έννοια του νόμου 5076/31 είναι οι επιχειρήσεις οι οποίες ανεξάρτητα από άλλο σκοπό τους δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών.

“Σύμφωνα με το νόμο επιτρέπεται αβίαστα η ερμηνεία ότι Τράπεζα είναι η εμπορική εκείνη επιχείρηση που δέχεται καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών ανεξάρτητα απ' την επιδίωξη άλλου σκοπού. Κατά την καθαρά νομική έννοια του όρου, βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας Τράπεζας είναι η κατά κύριο λόγο αποδοχή καταθέσεων από μια επιχείρηση, δηλαδή η διενέργεια των πιστωτικών εκείνων πράξεων με τις οποίες η εμπορική αυτή επιχείρηση αναλαμβάνει υποχρεώσεις. Όπως όμως είναι γνωστό οι τράπεζες έχουν σαν αντικείμενο επαγγελματικών επιδιώξεων, όχι μόνο τις εργασίες καταθέσεως αλλά και άλλες πιστωτικές πράξεις, διενεργούν και μια σειρά από άλλες μεσολαβητικές εργασίες.”²

Το γενικό Τραπεζικό σύστημα έχει δύο λειτουργίες: να δημιουργεί χρήμα και να είναι ο ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός φορέας με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Η δημιουργία χρήματος προέρχεται αποκλειστικά από τις εμπορικές τράπεζες ενώ σαν ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός φορέας (Noncommercial Bank Financial Intermediaries) μεταξύ των οικονομικών μονάδων που προσφέρουν και αυτών που ζητούν χρηματικά διαθέσιμα, λειτουργούν οι διάφοροι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

“Σε γενικές γραμμές, Τράπεζα κατά τη έννοια της κείμενης νομοθεσίας, είναι η εμπορική επιχείρηση που συσταίνεται και λειτουργεί υποχρεωτικά υπό τη μορφή της ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας, η οποία και μόνο μπορεί και έχει το προνόμιο να δέχεται καταθέσεις κατά κύριο επάγγελμα και να ενεργεί όλες τις άλλες τραπεζικές εργασίες σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των ειδικών διατάξεων της τραπεζικής νομοθεσίας και των κανονιστικών πράξεων των Νομισματικών Αρχών.”³

Γενικότερα, τα σημερινά Τραπεζικά ιδρύματα χωρίζονται σε Τράπεζες καταθέσεων που δανείζονται κεφάλαια από ιδιώτες επιχειρηματίες και τα δανείζουν σε τρίτους καθώς και σε εκδοτικές, που έχουν το μεγάλο προνόμιο να δίνουν τραπεζογραμμάτια αντί για χαρτονομίσματα και μεταλλικά νομίσματα.

Παρακολουθώντας τις Τράπεζες, εύκολα διαπιστώνουμε ότι από την ίδρυσή τους ακόμα αποτελούσαν σπουδαίο παράγοντα στην εμπορική και οικονομική ζωή ενός τόπου και κατ' επέκταση των χωρών και ολόκληρου του πλανήτη. Δέχονται καταθέσεις με τόκο, έχουν τη δυνατότητα προεξόφλησης συναλλαγματικών, μπορούν και δανείζουν με ενέχυρο τίτλους και εμπορεύματα, ή με υποθήκη, χρηματοδοτούν μεγάλες επιχειρήσεις, χορηγούν ή συμβάλουν στην χορήγηση κρατικών δανείων κτλ.

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρουμε κάποια από τα Τραπεζικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα

²⁺³ ΠΗΓΗ: Δρος Πέτρου Α. Κιόχου, «Χρήμα – Πίστη - Τράπεζες», Εκδ. Έλλην, Τόμος Β', 1993, σελ. 55-56

ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

	ΤΡΑΠΕΖΕΣ
	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
1.	Τράπεζα της Ελλάδος
	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
2.	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
3.	EFG Eurobank-Ergasias
4.	Alpha Bank
5.	εμπορική τράπεζα
6.	Τράπεζα Πειραιώς
7.	Αγροτική Τράπεζα
8.	Geniki Bank
9.	Marfin –Egnatia Bank
10.	Millennium Bank
11.	Aspis Bank
12.	Probank
13.	Proton τράπεζα
14.	Attica Bank
15.	Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε
16.	Πανελλήνια Τράπεζα
17.	FBB-Πρώτη Επιχειρηματική Τράπεζα Α.Ε
	ΕΙΔΙΚΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ
18.	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος Α.Ε
19	Ταμείο παρακαταθηκών και δανείων
	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
20	Αχαϊκή Συνεταιριστική τράπεζα
21	Παγκρήτια Συνεταιριστική τράπεζα
22	Συνεταιριστική τράπεζα Δράμας
23	Συνεταιριστική τράπεζα Δωδεκανήσου
24	Συνεταιριστική Τράπεζα Ηλείου
25	Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας
26	Συνεταιριστική Τράπεζα Κορινθίας
27	Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας
28	Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου – Λήμνου
29	Συνεταιριστική Τράπεζα νομού Έβρου
30	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Εύβοιας
31	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Καρδίτσας
32	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Σερρών
33	Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας <<Ολυμπιακή πίστη>>
34	Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Κοζάνης
35	Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων
	ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

36	ABN AMRO BANK N.V
37	Bayerische Hypo – Und Vereinsbank
38	BNP. Paribas Personal Finance
39	Citibank International plc
40	FCE Bank G.M.B.H
41	GMAC Bank Gmbh
42	HSBC Bank plc
43	Intesa Sanpaolo SPA
44	Societe Generale Bank And Trust
45	The Royal Bank of Scotland plc
46	Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρία ΛΙΜΙΤΕΔ
47	ΜΠΑΝΚ ΟΦ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ
48	ΜΠΕ ΕΝ ΠΕ ΠΑΡΙΜΠΑ
49	ΜΠΕ ΕΝ ΠΕ ΠΑΡΙΜΠΑ ΣΕΚΙΟΥΡΙΤΣ ΣΕΡΒΙΣΙΣ
50	Τράπεζα American Express
51	Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία ΛΙΜΙΤΕΔ
52	Τράπεζα ΣΑΝΤΕΡΑΤ ΙΡΑΝ

2.4.1 Είδη τραπεζών

Οι τράπεζες χωρίζονται σε 2 κύριες κατηγορίες στις κρατικές και στις ιδιωτικές. Όμως εκτός από αυτό τον διαχωρισμό χωρίζονται και ανάλογα με τις υπηρεσίες που προσφέρουν σε εμπορική, επενδυτική και κεντρική τράπεζα. Υπάρχουν όμως και άλλα είδη τραπεζών οι αναπτυξιακές οι συνεταιριστικές και οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί.

♦ Κεντρική τράπεζα

Η κεντρική τράπεζα μιας χώρας είναι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που συντονίζει τις εγχώριες τράπεζες ως προς την γενική πολιτική τους. Ελέγχει συνήθως τη νομισματική πολιτική και μπορεί να είναι ο δανειστής της τελευταίας λύσης σε περίπτωση κρίσης. Επίσης χρεώνεται συχνά με τον έλεγχο της διάθεσης χρήματος συμπεριλαμβανομένης και της έκδοσης νομίσματος. Παράδειγμα κεντρικών τραπεζών είναι η τράπεζα της Ελλάδος και η Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα.

Συγκεκριμένα η κεντρική τράπεζα οριοθετεί τα επιτόκια των τραπεζών καθορίζοντας το επιτόκιο δανεισμού της. Με αυτόν τον τρόπο θέτει τις γενικές γραμμές πλεύσης για τις υπόλοιπες τράπεζες, οι οποίες είναι αναγκασμένες έπειτα να δράσουν μέσα σε καθορισμένα πλαίσια. Είναι η μόνη τράπεζα που δικαιούται να κατασκευάσει και να διαθέσει τα τραπεζογραμμάτια που κυκλοφορούν σε ένα κράτος ή να δεσμεύσει τα υπάρχοντα τραπεζογραμμάτια που κινούνται στην αγορά. Η προσφορά του χρήματος γίνεται με πράξεις όπως είναι η έκδοση των ομολογιών. Κατά την έκδοση νέων ομολογιών η τράπεζα δεσμεύει το πλεονάζον χρήμα από την αγορά ενώ με την ρευστοποίηση τους το επαναδιαθέτει όποτε αυτό είναι σκόπιμο. Επομένως η κεντρική τράπεζα αποτελεί ένα από τα βασικά όργανα του κράτους για την άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής του. Παράλληλα μπορεί να ασκήσει

επιρροή στον πληθωρισμό ενός κράτους. Μια ακόμη αρμοδιότητα της Κεντρικής τράπεζας είναι η παροχή πιστώσεων στις τράπεζες για την ομαλή διεξαγωγή των εργασιών τους, όταν για παράδειγμα αυτές αδυνατούν προσωρινά να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Για το σκοπό αυτό η Κεντρική τράπεζα δέχεται ένα ετήσιο ποσοστό εισφοράς από τις άλλες τράπεζες προς κάλυψη τέτοιων περιπτώσεων. Τέλος οι κεντρικές τράπεζες είναι πολλές φορές επιφορτισμένες με την διεξαγωγή ερευνών και μελετών σχετικά με τον ιδιωτικό και επιχειρηματικό δανεισμό, με την στατιστική επεξεργασία των ευρημάτων και την διεξαγωγή πορισμάτων για την πορεία της οικονομίας του κράτους.

♦ Εμπορική Τράπεζα

Μια εμπορική τράπεζα είναι ένας τύπος οικονομικού μεσάζοντα. Συλλέγει κεφάλαια από τις καταθέσεις των επιχειρήσεων και από τους ιδιώτες, διαχωρίζοντας τα σε καταθέσεις όψεως ταμειευτηρίου και καταθέσεις ορισμένου χρόνου. Χορηγεί δάνεια στις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες και αγοράζει εταιρικά και κρατικά χρεόγραφα. Επομένως τα βασικά στοιχεία του παθητικού της είναι οι καταθέσεις και του ενεργητικού της τα δάνεια και τα χρεόγραφα.

Ο όρος <<εμπορική>> χρησιμοποιήθηκε για να την ξεχωρίζει από μια επενδυτική τράπεζα. Μιας και τα δυο είδη αυτών των τραπεζών δεν είναι πλέον υποχρεωτικό να λειτουργούν κάτω από ξεχωριστή ιδιοκτησία. Μερικοί χρησιμοποιούν τον όρο <<εμπορική τράπεζα>> για να αναφερθούν στις τράπεζες ή σε ένα τμήμα της τράπεζας που ασχολείται κυρίως με εταιρίες ή μεγάλες επιχειρήσεις.

♦ Επενδυτική τράπεζα

Οι επενδυτικές τράπεζες δίνουν εγγυητικές επιστολές για αγορά και πώληση μετοχών, χρεογράφων και αμοιβαίων κεφαλαίων αλλά και συμβουλεύουν για τις συγχωνεύσεις εταιριών. Παραδείγματα επενδυτικών τραπεζών είναι οι Goldman Sachs των ΗΠΑ. Δηλαδή βοηθούν τις δημόσιες και ιδιωτικές εταιρίες στη συλλογή κεφαλαίων και σε οποιοδήποτε άλλου είδους οικονομικών συναλλαγών. Οι τράπεζες επενδύσεων διαφέρουν από τις εμπορικές τράπεζες που παίρνουν καταθέσεις και χορηγούν εμπορικά και λιανικά δάνεια. Τα τελευταία χρόνια η διαφορά μεταξύ των δύο τύπων τράπεζας έχει αμβλυνηθεί δεδομένου ότι οι εμπορικές τράπεζες προσφέρουν περισσότερες τραπεζικές υπηρεσίες επένδυσης. Στις ΗΠΑ ο νόμος Glass-Steagall δημιουργημένος αμέσως μετά το κραχ του χρηματιστηρίου του 1929 απαγόρευσε στις τράπεζες και να αποδέχονται καταθέσεις και να δίνουν εγγυητικές επιστολές. Ο παραπάνω νόμος καταργήθηκε από τον νόμο Gramm-Leach-Bliley του 1999. Οι επενδυτικές τράπεζες μπορεί να είναι χωριστές από τις χρηματιστηριακές αλλά μπορούν να είναι και ενιαίες.

♦ Τράπεζες Κοινοτικής Ανάπτυξης

Είναι οι τράπεζες που παρέχουν οικονομικές υπηρεσίες και πιστώσεις σε μη ανεπτυγμένους τομείς της αγοράς ή πληθυσμούς.

♦ Ειδικοί Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί

Οι χρηματοπιστωτικοί αυτοί οργανισμοί εξυπηρετούν τις ανάγκες και προωθούν τις επιλογές του δημοσίου. Ένα παράδειγμα τέτοιου χρηματοπιστωτικού οργανισμού είναι τα ταμειυτήρια που συνδέονται με τα εθνικά ταχυδρομικά συστήματα. Η Ιαπωνία και η Γερμανία είναι παραδείγματα χωρών με τα προεξέχοντα ταχυδρομικά ταμειυτήρια.

♦ Συνεταιριστικές Τράπεζες

Οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν πρωτοβουλίες τοπικού κυρίως χαρακτήρα με σκοπό την ενίσχυση των τοπικών παραγωγών γεωργικών προϊόντων.

2.6 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Με την πάροδο των χρόνων η παγκόσμια οικονομία περνάει σταδιακά από την εποχή της βιομηχανίας σε εκείνη της πληροφορίας. Στην ραγδαία αυτή εξέλιξη, αυτό που καθοδηγεί την παγκόσμια οικονομία είναι, πρώτον η παγκοσμιοποίηση των διεθνών αγορών και ύστερα η επανάσταση στην τεχνολογία της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών. Η οικονομία της Ελλάδας, που αποτελεί το βασικότερο στοιχείο της ισχυρότερης περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, αναπτύσσεται με σημαντικά γρήγορους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια. Η συσσώρευση του κεφαλαίου, η μετανάστευση και η αύξηση της παραγωγικότητας των Ελλήνων, είναι οι κύριοι παράγοντες, που βοηθούν στην ανάπτυξη της εσωτερικής οικονομίας, όσον αφορά στην πλευρά της προσφοράς. Από την πλευρά της ζήτησης δε, η συμβολή του Τραπεζικού τομέα είναι αδιαμφισβήτητη: η δραστική μείωση των επιτοκίων, που έχει κατά κάποιο τρόπο επιβληθεί από την αγορά, έχει ως συνέπεια την ένταξη της χώρας μας στην οικονομική και νομισματική ένωση, η απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα στα πλαίσια της διαδικασίας “απορρύθμισης” (deregulation process) και η συνεπόμενη ραγδαία πιστωτική επέκταση προς τον ιδιωτικό τομέα υποθάλλουν τη εξέλιξη και ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί ιστορικά βασικό εργαλείο για τη διαμόρφωση και άσκηση οικονομικής πολιτικής. Οι εμπορικές Τράπεζες βρίσκονται κατά βάση στο κέντρο του χρηματοπιστωτικού συστήματος δεδομένου ότι μεσολαβώντας μεταξύ πλεονασματικών και ελλειμματικών οικονομικών μονάδων έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας οικονομίας καθώς και να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη, με λίγα λόγια, να συμβάλουν καθοριστικά στην αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων μιας αναπτυσσόμενης οικονομίας και στην ολοκλήρωση, διευκόλυνση, της οικονομικής διαδικασίας της παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης των προϊόντων των επιχειρήσεων.

Το Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, που είναι ο πλέον διεθνοποιημένος τομέας της οικονομίας μας, αναπτύχθηκε εξαιρετικά γρήγορα τα τελευταία χρόνια. Η ραγδαία αυτή ανάπτυξη αντικατοπτρίζει κατά ένα μεγάλο μέρος την επίδραση της Ευρωπαϊκής νομισματικής ενοποίησης και χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης. Ο Τραπεζικός κλάδος αποτελεί στην Ελλάδα την κυρίαρχη δίοδο διοχέτευσης δανειακών κεφαλαίων στις

ελλειμματικές οικονομικές μονάδες στους επενδυτές και στους καταναλωτές. Υπό τους όρους που θέτονται από τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα, η ομαλή λειτουργία Του τραπεζικού τομέα μπορεί σαφώς να συμβάλει στην άριστη δυνατή κατανομή των πόρων της οικονομίας και κατ' επέκταση στην σταθερή ευημερία των πολιτών, εφόσον βέβαια όλα τα δεδομένα είναι καλά αξιοποιημένα από τους ενδιαφερόμενους .

“Το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδος αποτελείται από τις εμπορικές τράπεζες, τις συνεταιριστικές τράπεζες , και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς. Οι εμπορικές τράπεζες διακρίνονται ανάλογα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς σε ελεγχόμενες από το Δημόσιο, εκείνες δηλαδή στις οποίες το Δημόσιο κατέχει άμεσα ή έμμεσα (μέσω ταμείων δημοσίου συμφέροντος) σημαντικό ποσοστό μετοχών, και σε τράπεζες ιδιωτικών συμφερόντων (ιδιοκτησίας Ελλήνων ή/και ξένων επενδυτών), ανάλογα με το αν εφαρμόζονται οι διατάξεις του βασικού τραπεζικού νόμου 2076/92, αν είναι εταιρείες ή συνεταιρισμοί και αν η χώρα προέλευσης τους είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή όχι. Οι εμπορικές τράπεζες είναι πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας. Το καθεστώς λειτουργίας τους διέπεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιριών (νόμος 2 2190/1920), και συμπληρωματικά από τις ειδικές διατάξεις της τραπεζικής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα κριτήρια στη χώρα μας, στις αρχές του 2007, λειτουργούσαν:

21 ελληνικές εμπορικές τράπεζες,

16 συνεταιριστικές τράπεζες,

21 υποκαταστήματα ξένων τραπεζών με έδρα σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και,

4 υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι περισσότερα από 230 πιστωτικά ιδρύματα με έδρα σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν γνωστοποιήσει στην Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινοτικού τραπεζικού δικαίου, την πρόθεση τους να παρέχουν υπηρεσίες χωρίς εγκατάσταση αλλά αμιγώς διασυνοριακά στη Ελλάδα. Επιπλέον, ένας μεγάλος αριθμός (46) άλλων, χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα, επιχειρήσεων συμπληρώνει την εικόνα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, εταιρείες παροχής πιστώσεων, εταιρείες διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων).

Ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος το 2006, ήταν υψηλός και συγκεκριμένα 66,4% με βάση το ενεργητικό των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο μέσος όρος συγκέντρωσης του τραπεζικού συστήματος με βάση το ενεργητικό ανέρχεται στα επίπεδα του 53%. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ η Ελλάδα κατέχει την πέμπτη θέση στη σχετική κατάταξη, ενώ σε δύο χώρες της Ε.Ε. ο βαθμός συγκέντρωσης με βάση τις πέντε μεγαλύτερες τράπεζες υπερβαίνει το 80%.

Επί του συνόλου της ελληνικής τραπεζικής αγοράς με βάση το σύνολο του ενεργητικού, τις χορηγήσεις και τις καταθέσεις στο τέλος του 2006, οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες είχαν μερίδιο αγοράς 85,1 %, ενώ το μερίδιο αγοράς των αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων ανέρχεται στο 10,1%.

Οι ελληνικές τράπεζες τα τελευταία χρόνια αποδίδουν ολοένα κ μεγαλύτερη έμφαση στην παροχή προσωποποιημένης εξυπηρέτησης πελατών με παράλληλη αξιοποίηση των εναλλακτικών δικτύων (ATM, Phone Banking, Internet Banking, Mobile Banking).

Αναπόφευκτα, οι ελληνικές τράπεζες που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να αυξήσουν το μέγεθός τους. Η αυτόνομη οργανική ανάπτυξη δεν επαρκεί αλλά είναι αναγκαία η πραγματοποίηση εξαγορών και συγχωνεύσεων και η σύναψη στρατηγικών συμμαχιών σε γειτονικές χώρες. Καθώς εξελίσσεται η διαδικασία ενσωμάτωσης των κρατών των Βαλκανικών χωρών στο ευρύτερο ευρωπαϊκό κεκτημένο, τα τραπεζικά συστήματα των χωρών της περιοχής θα διασυνδεθούν σε μεγαλύτερο βαθμό μεταξύ τους και με άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Η ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής και η γεωγραφική διαφοροποίηση των εσόδων των ελληνικών τραπεζών συναρτάται αναπόφευκτα με την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην νοτιοανατολική Ευρώπη.

Σήμερα οι ελληνικές τράπεζες έχουν στις βαλκανικές χώρες περίπου 25 θυγατρικές τράπεζες και 5 υποκαταστήματα, με περίπου 1.000 υπηρεσιακές μονάδες συνολικά, στις οποίες απασχολούνται περισσότεροι από 15.000 εργαζόμενοι. Επίσης, ένα διαρκώς αυξανόμενο ποσοστό των συνολικών κερδών των μεγάλων ελληνικών τραπεζικών ομίλων προέρχεται από τις επιχειρησιακές μονάδες τους που είναι εγκατεστημένες στις άλλες χώρες των Βαλκανίων. Πέραν των Βαλκανίων οι ελληνικές τράπεζες τελευταία στρέφονται και προς άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο κατά το 2006 οι Εθνική Τράπεζα, Eurobank EFG, Alpha Bank και Τράπεζα Πειραιώς χορήγησαν κυρίως σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη ΝΑ Ευρώπη, αλλά και σε ιδιώτες, δάνεια, συνολικού ύψους 5 δισ. ευρώ. Βασικοί πελάτες των τραπεζών είναι κατ' εξοχήν οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκτός των ελληνικών συνόρων, αλλά και σημαντικός αριθμός «εγχώριων» μικρομεσαίων επιχειρήσεων ενώ αξιόλογη θεωρείται και η πελατειακή σχέση που έχει αναπτυχθεί και με το Δημόσιο των αντίστοιχων χωρών.”⁴

⁴ ΠΗΓΗ: «Η Συλλογική» - Έκδοση του Συλλόγου Εργαζομένων Ελληνικής Τράπεζας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

3.1 ΚΑΤΑΘΕΤΙΚΑ

Τα καταθετικά προϊόντα αποτελούν κύρια προϊόντα πρωτογενούς άντλησης κεφαλαίων για τις τράπεζες, καθώς και κάλυψης ποικίλων αποταμιευτικών, επενδυτικών ή/και διαχειριστικών/συναλλακτικών αναγκών. Οι τραπεζικές καταθέσεις αποτελούν τον πλέον παραδοσιακό και εύκολο τρόπο μεταφοράς κεφαλαίων εντός του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Με τις καταθέσεις οι τράπεζες αντλούν κεφάλαια από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες της οικονομίας (αποταμιευτές) και αφού τα επεξεργαστούν κατάλληλα διαμορφώνοντας τα σε χρηματοδοτικά προϊόντα τα μεταφέρουν στις οικονομικές μονάδες, επιχειρήσεις ή φυσικά πρόσωπα, που τα ζητούν προς κάλυψη των αναγκών τους.

Οι καταθέσεις αποτελούν για τις τράπεζες στοιχεία του παθητικού τους και ως εκ τούτου οι εργασίες άντλησης καταθέσεων καλούνται παθητικές εργασίες. Η θέση που λαμβάνει η τράπεζα με το άνοιγμα του λογαριασμού κατάθεσης είναι αρνητική (short position), αφού η κατάθεση αποτελεί υποχρέωση, ενώ η θέση του καταθέτη είναι θετική (long position).

Από νομική άποψη, κατάθεση είναι μία σύμβαση με την οποία ο καταθέτης παραχωρεί για κάποιο χρονικό διάστημα σε ένα Πιστωτικό Ίδρυμα ένα χρηματικό ποσό (αγοραστική δύναμη) για χρήση και παράλληλα για εξασφάλιση. Για τη χρήση που παραχωρεί, ο καταθέτης απολαμβάνει κάποιας αμοιβής, του τόκου. Με τον ορισμό αυτό αναδεικνύονται δύο στοιχεία. Το πρώτο είναι η πιστωτική λειτουργία της σύμβασης κατάθεσης, αφού αναφέρεται σε παραχώρηση της χρήσης αγοραστικής δύναμης και το δεύτερο είναι η υπογράμμιση της παρακαταθήκης, που προκύπτει από την εξασφάλιση εκ μέρους της τράπεζας του ποσού της κατάθεσης.

3.1.1 ΚΥΡΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Οι υποχρεώσεις μιας τράπεζας σήμερα αντανακλούν καινοτομικές πρακτικές της τραπεζικής και αλλαγές του τραπεζικού νόμου και των κανονιστικών ρυθμίσεων που δημιούργησαν νέους τύπους καταθέσεων και μμετέβαλλαν τόσο τον ορισμό όσο και τα χαρακτηριστικά των καταθέσεων που υπήρχαν. Μετατόπισαν επίσης το εστιακό σημείο των τραπεζών σε σχέση με τις καταθέσεις. Οι καταθέσεις σήμερα τηρούνται είτε σε ένα λογαριασμό συναλλαγών είτε σε έναν προθεσμιακό λογαριασμό ή λογαριασμό ταμιευτηρίου.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Οι λογαριασμοί συναλλαγών (transaction accounts) είναι λογαριασμοί καταθέσεων από τους οποίους μπορούν να γίνουν πληρωμές χρησιμοποιώντας επιταγές, αναλήψεις ή τηλεφωνικές

μεταβιβάσεις κεφαλαίων έναντι των κεφαλαίων που τηρούνται στο λογαριασμό. Οι λογαριασμοί όψεως και οι λογαριασμοί με ειδικό έντυπο αναλήψεων (NOW accounts) είναι τα δύο κύρια είδη λογαριασμών συναλ-λαγών. Οι λογαριασμοί με αυτόματη δυνατότητα μεταφοράς ποσών (ATS accounts) και οι λογαριασμοί που τηρούνται με πιστωτικές ενώσεις και παρέχουν τη δυνατότητα εντολών πληρωμής προς τρίτους αποτελούν άλλα δύο διαδεδομένα είδη λογαριασμών που κινούνται με επιταγές. Οι εμπορικές τράπεζες κατείχαν περίπου 320 δισεκατομμύρια δολάρια σε μη τοκοφόρους λογαριασμούς όψεως και άλλα 140 δισεκατομμύρια σε τοκοφόρους λογαριασμούς συναλλαγών το 2002. Τα αποταμιευτικά ιδρύματα κατείχαν περίπου \$111 δισεκατομμύρια σε τρεχούμενους λογαριασμούς. Οι καταθετικοί οργανισμοί πρέπει να διατηρούν αποθεματικά έναντι των λογαριασμών συναλλαγών που τηρούν για πελάτες τους. Πρέπει να διατηρούν αποθεματικά για τις καταθέσεις, ακόμη και τις τοκοφόρες, έναντι των οποίων μπορούν να εκδοθούν επιταγές.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

Οι καταθέσεις Ταμιευτηρίου αποτελούν την κύρια και την πλέον γνωστή μορφή καταθέσεων. Κατάθεση Ταμιευτηρίου μπορούν να δέχονται οι Εμπορικές Τράπεζες, οι Κτηματικές Τράπεζες, η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Καταθέσεις Ταμιευτηρίου μπορούν να τηρούν μόνο φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Οι αναλήψεις από το λογαριασμό Ταμιευτηρίου γίνονται σε πρώτη ζήτηση και μόνο από τον ίδιο τον καταθέτη ή από νόμιμα εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του. Ο λογαριασμός Ταμιευτηρίου δε ν μπορεί να κινείται με επιταγές. Το επιτόκιο των λογαριασμών καθορίζεται από τις τράπεζες (έως το Μάρτιο του 1993 το ελάχιστο επιτόκιο καθοριζόταν από την Τράπεζα της Ελλάδος). Οι τόκοι των καταθέσεων Ταμιευτηρίου λογίζονται συνήθως ανά ημερολογιακό εξάμηνο. Με το άνοιγμα του λογαριασμού Ταμιευτηρίου χορηγείται από την τράπεζα βιβλιάριο καταθέσεων. Οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου αποδίδουν στους κατόχους τους κάποιο τόκο ενώ ταυτόχρονα μπορούν να γίνουν αναλήψεις χωρίς καμία προειδοποίηση. Όμως, κάποιοι τύποι λογαριασμών ταμιευτηρίου περιορίζουν τους καταθέτες σε μέγιστο αριθμό συναλλαγών έξι μηνιαίως, από τις οποίες το περισσότερο τρεις μπορούν να γίνουν με επιταγές. Οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου παραδοσιακά αποτελούσαν τον κορμό των αποταμιευτικών ιδρυμάτων. Σήμερα όμως, τα κεφάλαια που είναι τοποθετημένα σε τέτοιους λογαριασμούς αποτελούν μόνο το ένα τρίτο των συνολικών ιδιωτικών προθεσμιακών καταθέσεων στις εμπορικές τράπεζες και λιγότερο από το 15% των συνολικών καταθέσεων σε όλες τις τράπεζες και τα αποταμιευτικά ιδρύματα. Ένα πράγμα που χαρακτήριζε για πολύ καιρό τους λογαριασμούς ταμιευτηρίου ήταν τα βιβλιάρια καταθέσεων, που παρέχονταν στους πελάτες και τα οποία περιείχαν πληροφορίες που αφορούσαν στην κίνηση του λογαριασμού. Οι περισσότερες τράπεζες έχουν αλλάξει το σύστημα και λειτουργούν με εκτυπώσεις των κινήσεων του λογαριασμού.

Με βάση το σύστημα αυτό, οι πελάτες ενημερώνονται για τις κινήσεις του λογαριασμού με αναλυτικές μηνιαίες εκτυπώσεις τους.

Παρόλο που οι τράπεζες άρχισαν να πληρώνουν λιγότερο τόκο για τους λογαριασμούς που κινούνται με βιβλιάρια καταθέσεων, οι περισσότεροι κάτοχοι βιβλιαρίων συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τα βιβλιάρια τους. Σε πολλούς αρέσει η έννοια του ίδιου του βιβλιαρίου, τους αρέσει να βλέπουν τα χρήματά τους να αυξάνονται. Τους αρέσει επίσης να καταθέτουν και να αποσύρουν μικροποσά κατά βούληση, χωρίς να πρέπει να λάβουν υπόψη χρονικούς

περιορισμούς και επιπτώσεις στο αποδιδόμενο επιτόκιο. Ίσως όμως να πρέπει να αποδώσουμε μέρος της δημοτικότητας τους και στη μακροχρόνια παρουσία τους.

ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΟΣ / ΟΨΕΩΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΨΕΩΣ

Οι καταθέσεις όψεως (demand deposit) είναι λογαριασμοί που επιτρέπουν στον κάτοχό τους να αποσύρει μετρητά και να εκδίδει επιταγές για να κάνει πληρωμές. Ένας λογαριασμός όψεως ορίζεται ειδικά ως μια κατάθεση που εξαργυρώνεται επί απαιτήσεως, δηλαδή ο πελάτης δεν οφείλει να ενημερώσει πρότερα την τράπεζα και μπορεί να αποσύρει κεφάλαια είτε εκδίδοντας επιταγές είτε χρησιμοποιώντας τα ΑΤΜ (Αυτόματες Ταμειακές Μηχανές). Οι προσωπικοί, ή ιδιωτικοί, λογαριασμοί όψεως αποτελούν μόνο το 25% των συνολικών λογαριασμών όψεως βάση της αξίας τους έναντι 75% που τηρούνται για λογαριασμό επιχειρήσεων. Οι προσωπικοί λογαριασμοί όμως, αποτελούν το 90% των συνολικών λογαριασμών όψεως βάση πλήθους στις περισσότερες εμπορικές τράπεζες.

Πρόσφατα, λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού από τοκοφόρους λογαριασμούς συναλλαγών, παρατηρείται μια σταθερή μείωση των λογαριασμών όψεως. Οι τραπεζίτες περιμένουν μικρή, αν υπάρξει και αυτή, ανάπτυξη του αριθμού των λογαριασμών όψεως. Παρόλα αυτά, αν και ο παραδοσιακός λογαριασμός συναλλαγών δείχνει μικρή δυναμική για περαιτέρω ανάπτυξη, οι τράπεζες συνεχίζουν να προσφέρουν καινοτομικούς λογαριασμούς όψεως, προσπαθώντας με αυτό τον τρόπο να προσελκύσουν πελάτες για τα άλλα τραπεζικά προϊόντα τους. Οι λογαριασμοί όψεως είναι μορφή κατάθεσης που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση φυσικών, κυρίως, επαγγελματιών και επιχειρήσεων (φυσικών ή νομικών προσώπων) κατεξοχήν με χρήση επιταγών.

Όπως έχει αναφερθεί προηγουμένως, λογαριασμό όψεως επιτρέπεται να ανοίγει οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο και όχι όπως πολλοί θεωρούν, μόνο επαγγελματίες και επιχειρήσεις.

Ωστόσο, μετά την καθιέρωση των τρεχούμενων λογαριασμών το 1970, η δυνατότητα που παρασχέθηκε για το άνοιγμα τους μόνο σε φυσικά πρόσωπα που, σύμφωνα με τα ισχύοντα τότε, δεν είναι έμποροι, διαμόρφωσε, εξ αντικειμένου, ως πελατειακή ομάδα των λογαριασμών όψεως τους επαγγελματίες και τις επιχειρήσεις.

ΚΑΡΝΕ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

Χορήγηση – Χρήση

Στους δικαιούχους λογαριασμών όψεως επιτρέπεται η χορήγηση καρτέ επιταγών, εφόσον δεν υπάρχει σχετική απαγόρευση. Μάλιστα, οι επαγγελματίες ή οι επιχειρήσεις που ανοίγουν λογαριασμούς όψεως, με το άνοιγμα του λογαριασμού αυτού κυρίως αποβλέπουν στην απόκτηση καρτέ και, επικουρικά, στην χρησιμοποίηση του ως λογαριασμού συγκέντρωσης των εισπράξεων τους. Με τις επιταγές που εκδίδουν οι επαγγελματίες και οι επιχειρήσεις επί των λογαριασμών τους όψεως: είτε διενεργούν πληρωμές «τοις μετρητοίς», με την έννοια ότι, για το τίμημα αγοραζόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών ή την καταβολή άλλων οφειλών, εκδίδουν επιταγές με ημερομηνία την ημερομηνία συναλλαγής για την άμεση είσπραξη του ποσού τους από τον λήπτη των επιταγών (συνήθως του πωλητή), είτε πραγματοποιούν αγορές «επί πιστώσει», εκδίδοντας μετά-χρονολογημένες επιταγές, δηλ. επιταγές στις οποίες, μετά από συμφωνία με τον πωλητή, έχουν αναγράψει ως ημερομηνία έκδοσης όχι την ημερομηνία κατά την οποία συμφωνείτε η αγορά ή παραλαμβάνεται το προϊόν ή η υπηρεσία αλλά μία μελλοντική ημερομηνία (π.χ. 4 μήνες μετά) κατά την οποία ο λήπτης της μετά-χρονολογημένης επιταγής θα εισπράξει το ποσό της.

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Οι προθεσμιακοί και αποταμιευτικοί λογαριασμοί (time and savings accounts) είναι τοκοφόρες καταθέσεις από τις οποίες δε γίνονται αναλήψεις κατ' απαίτηση. Στο παρελθόν, οι καταθέτες κατέθεταν τις αποταμιεύσεις τους συνήθως σε λογαριασμούς που κινούνταν με βιβλιάρια καταθέσεων.

Σήμερα, σε μια προσπάθεια να ανταγωνιστούν καλύτερα για τις καταθέσεις των αποταμιευτών, οι τράπεζες αλλά και τα αποταμιευτικά ιδρύματα προσφέρουν μια πιο ευρεία γκάμα προθεσμιακών και αποταμιευτικών λογαριασμών. Ένας προθεσμιακός λογαριασμός ορίζεται ως οποιαδήποτε κατάθεση σε έναν λογαριασμό από τον οποίο δε μπορούν να γίνουν αναλήψεις ως μια προκαθορισμένη ημερομηνία ή σε κάθε περίπτωση χωρίς έγκαιρη προειδοποίηση.

Οι προθεσμιακοί λογαριασμοί έχουν ελάχιστη περίοδο κατάθεσης τις επτά ημέρες. Εάν μέρος των κεφαλαίων ζητηθεί προς ανάληψη πριν το πέρας των επτά ημερών ή πριν να λήξει το συμβόλαιο κατάθεσης, συνήθως χρεώνεται μια ποινή επί του επιτοκίου.

Τα κύρια είδη προθεσμιακών καταθέσεων είναι οι λογα-ριασμοί ταμιευτηρίου, οι λογαριασμοί της αγοράς χρήματος, τα πιστοποιητικά κατάθεσης και τα πιστοποιητικά προθεσμιακής κατάθεσης και διαφόρων ειδών συνταξιοδοτικοί λογαριασμοί.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ (CDS)

Τα πιστοποιητικά καταθέσεων (Certificates of Deposit - CDs) εκδίδονται από τις τράπεζες και αποτελούν ένα από τα πλέον εύρηστα μέσα άντλησης κεφαλαίων. Τα πιστοποιητικά καταθέσεων συμπεριλαμβάνονται στα χρηματοπιστωτικά μέσα που χρησιμοποιούν τα

πιστωτικά ιδρύματα για άντληση κεφαλαίων και για διαχείριση της ρευστότητας τους, πέραν των παραδοσιακών καταθέσεων ταμειευτηρίου και όψεως, κ.ο.κ. Ανάλογα χρηματοπιστωτικά μέσα είναι και οι συμφωνίες επαναγοράς (repos), τα τραπεζικά ομόλογα, τα γραμμάτια τραπεζικής αποδοχής (banker's acceptances), κ.ο.κ.

Τα πιστοποιητικά καταθέσεων είναι τίτλοι που πιστοποιούν ότι ένα συγκεκριμένο ποσό έχει κατατεθεί σε τράπεζα κυρίως σε προθεσμιακή μορφή, και δίδουν το δικαίωμα στον κάτοχό τους να εισπράξει ένα ποσό τόκου. Η συνήθης διάρκεια του τίτλου κυμαίνεται από 1 έως 12 μήνες, χωρίς να αποκλείονται και μεγαλύτερης διάρκειας που μπορεί να ανέρχονται σε 2, 3 ή και 5 έτη. Στην περίπτωση που η διάρκειά τους υπερβαίνει το 1 έτος καλύπτουν μονιμότερες ανάγκες των τραπεζών και περιλαμβάνονται στα προϊόντα της κεφαλαιαγοράς. Η συνηθέστερη πάντως διάρκειά τους κυμαίνεται από 3 έως 6 μήνες.

3.2 ΚΑΡΤΕΣ

3.2.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ

Οι πιστωτικές κάρτες είναι το μέσο με το οποίο διεκπεραιώνεται σήμερα ένα μεγάλο μέρος των συναλλαγών των καταναλωτών. Αποτελούν ένα συμπληρωματικό μέσο συναλλαγών, που χρησιμοποιείται στην αγορά μαζί με το μετρητό χρήμα.

Οι πιστωτικές κάρτες παρέχουν ασφάλεια στις συναλλαγές (παρότι πάντα δημιουργούνται προβλήματα, αφού σε όλες τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και δραστηριότητες δε μπορεί να επιτευχθεί απόλυτη ασφάλεια), δεν απαιτούν τη μεταφορά μετρητών, καλύπτουν ανάγκες ανάληψης μετρητών και χρησιμοποιούνται για αγορές αγαθών, η εξόφληση του τιμήματος των οποίων μπορεί να γίνει με δόσεις. Για τη χορήγησή τους, οι τράπεζες εξετάζουν κυρίως το ατομικό δη-λωθέν εισόδημα, όπως αυτό εμφανίζεται στις φορολογικές δηλώσεις και ιδίως στο εκκαθαριστικό σημείωμα της εφορίας και την ύπαρξη ή μη δυσμενών στοιχείων στο σύστημα «Τειρεσίας». Λαμβάνουν υπόψη, επίσης το αν οι αιτούντες είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, το επάγγελμα, τη μορφή απασχόλησης (μερική ή ολική απασχόληση) και το χρονικό διάστημα που απασχολούνται (τα έτη που εργάζονται καθώς και αν εργάζονται ορισμένους μόνο μήνες του έτους). Ανάλογα με την κάθε τράπεζα και τα κριτήρια αξιολόγησης μπορεί να χορηγηθεί απλή ή χρυσή κάρτα. Η χρυσή κάρτα απευθύνεται κυρίως σε πρόσωπα με σημαντικά υψηλό εισόδημα και υψηλή πιστοληπτική ικανότητα.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούν συνήθως οι τράπεζες για την εξέταση του αιτήματος χορήγησης πιστωτικής κάρτας είναι: φωτοτυπία του τελευταίου εκκαθαριστικού σημειώματος της εφορίας (για εξέταση εισοδήματος), φωτοτυπία πρόσφατων μηνιαίων αποδοχών (αφορά τους μισθωτούς) και φωτοτυπία της ταυτότητας. Ο υποψήφιος κάτοχος πιστωτικής κάρτας καλείται επίσης να συμπληρώσει την αίτηση χορήγησης πιστωτικής κάρτας, που ταυτόχρονα αποτελεί και σύμβαση με την τράπεζα, αν εγκριθεί το αίτημά του.

Σε περιπτώσεις καλών πελατών, δηλαδή πελατών που πληρώνουν εγκαίρως τις δόσεις τους, με ικανοποιητικό δηλωθέν εισόδημα και δεν παρουσιάζουν δυσμενή στοιχεία στο σύστημα «Τειρεσίας», οι τράπεζες προχωρούν αυτόματα σε αναπροσαρμογή και αύξηση των πιστωτικών ορίων των καρτών

Έκδοση της πιστωτικής κάρτας

Η πιστωτική κάρτα εκδίδεται στο όνομα ενός πελάτη και οι συναλλαγές χρεώνονται σε έναν ανοιχτό πιστωτικό λογαριασμό με καθορισμένο από πριν πιστωτικό όριο. Το πιστωτικό όριο ανάλογα με την πολιτική της κάθε τράπεζας καθορίζεται από την οικονομική δυνατότητα του

πελάτη. Συνήθως η πιστωτική κάρτα που εκδίδει μια ελληνική τράπεζα είναι συνδεδεμένη με κάποιο από τους παγκόσμιους οργανισμούς πιστωτικών καρτών (visa, mastercard, american express, maestro) και αυτό δίνει τη δυνατότητα στον κάτοχο - πελάτη να μπορεί να τη χρησιμοποιεί σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μεγάλη προσοχή χρειάζεται στη διαχείριση της πιστωτικής κάρτας ώστε ο χρήστης να μη χρεώνεται με υπέρμετρους τόκους ή τόκους καθυστέρησης. Η κάρτα όταν ο χρήστης χρησιμοποιεί το πιστωτικό περιθώριο που του δίνει η τράπεζα και εξοφλεί όλο το οφειλόμενο ποσό κάθε φορά και όταν γίνονται αγορές με τις διάφορες προσφορές των καταστημάτων με άτοκες δόσεις, είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΥΠΕΡ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ CO- BRANDED CREDIT CARDS

Οι Επιχειρηματικές Πιστωτικές Κάρτες ή «co-branding» κάρτες, αποτελούν ΠΚ, η έκδοση και η κυκλοφορία των οποίων είναι προϊόν συνεργασίας μεγάλων εμπορικών καταστημάτων που διαθέτουν μεγάλα πελατολόγια με εμπορικές τράπεζες. Ειδικότερα:

(α) Στα σχήματα συνεργασίας στις ΕΠΚ, κάθε συνεργαζόμενο μέρος αναλαμβάνει μια συγκεκριμένη περιοχή ευθύνης ανάλογα με την ιδιότητά του. Έτσι, η εμπορική επιχείρηση αναλαμβάνει την εμπορική πλευρά της συνεργασίας, δηλαδή την προώθηση και την πώληση της ΠΚ. Η τράπεζα αναλαμβάνει την ευθύνη του πιστωτικού μέρους της συνεργασίας, δηλαδή τον πιστολητικό έλεγχο των υποψηφίων πελατών, τη χρέωση, πίστωση και παρακολούθηση του λογαριασμού τους και γενικά ό,τι αφορά θέματα έκδοσης και διαχείρισης της κάρτας.

(β) Τα διεθνή διατραπεζικά δίκτυα, όπως είναι η Visa, η Master Card, η Diners Club και η Microsoft, προσφέρουν το δίκτυο των συμβεβλημένων με αυτές επιχειρήσεων για την αγορά ηροϊόντων ή υπηρεσιών από τους κατόχους της κάρτας. Από τις συνεργασίες αυτές εκτιμάται ότι όλοι έχουν οφέλη: οι επιχειρήσεις αυξάνουν τις πωλήσεις τους και διευρύνουν τον κύκλο της πελατείας τους, οι τράπεζες κερδίζουν σε αύξηση του τζίρου των καρτών και οι καταναλωτές ωφελούνται από τις εκπτώσεις και τις πρόσθετες παροχές που τους προσφέρονται. (γ) Οι ΕΠΚ είναι αρκετά διαδεδομένες στο εξωτερικό, όπου κυκλοφορούν αρκετά χρόνια. Στην Ελλάδα έχουν κάνει την πρώτη εμφάνισή τους το 1995 (με την «Πρώτη Mastercard» που κυκλοφόρησε από την ασφαλιστική εταιρεία Εθνική Ασφαλιστική σε συνεργασία με τη Mastercard και είναι παράλληλα και ασφαλιστική, παρέχοντας διάφορες ασφαλιστικές καλύψεις στους κατόχους της). Ήδη κυκλοφορούν ΕΠΚ σε συνεργασία με ασφαλιστικές εταιρείες, άλλες επιχειρήσεις και αλυσίδες πολυκαταστημάτων, ακόμη και με ποδοσφαιρικές ομάδες, παρέχοντας μια ευρεία γκάμα διευκολύνσεων. Η συμμετοχή των δικτύων λιανικών πωλήσεων στην παραγωγή των νέων δανείων από τις τράπεζες ενισχύεται συνεχώς και εκτιμάται ότι περίπου το ένα τρίτο των καταναλωτικών δανείων που χορηγούν οι τράπεζες πωλείται μέσω εμπορικών αλυσίδων. Τα περιθώρια ανάπτυξης είναι ευρύτατα καθώς η συγκεκριμένη αγορά επεκτείνεται τρεις φορές πιο γοργά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης αυτής της κατηγορίας γίνεται μέσω καταναλωτικών δανείων, τα οποία «τρέχουν» με ρυθμό της τάξης του 20,8% σε ετήσια βάση. Μέσω των δικτύων λιανικών πωλήσεων, πραγματοποιείται χρηματοδότηση και μέσω πιστωτικών καρτών και ιδιαίτερα των λεγόμενων co-branded που εκδίδονται σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις.

Οι co-branded πιστωτικές κάρτες εκδίδονται από τα μεγάλα εμπορικά καταστήματα, επιχειρήσεις ή ασφαλιστικές εταιρείες σε συνεργασία με τραπεζικούς οργανισμούς και

απευθύνονται σε εξειδικευμένες ομάδες καταναλωτών. Και τα τρία ενδιαφερόμενα μέρη (καταναλωτής, τράπεζα και επιχείρηση) έχουν να κερδίσουν κάτι. Οι καταναλωτές γιατί λαμβάνουν παραπάνω παροχές με το ίδιο σχεδόν επιτόκιο (σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις είναι και μικρότερο από αυτό των κυρίως πιστωτικών καρτών), η Τράπεζα γιατί αυξάνει το πελατολόγιό της και η επιχείρηση γιατί προσέχει και εξυπηρετεί περισσότερο τους πελάτες της.

Οι ΠΚ δεν έχουν ακόμη κατορθώσει να πείσουν ευρύτερα το καταναλωτικό κοινό για τις ευκολίες που παρέχουν, καθώς ένα στα τρία νοικοκυριά διαθέτει και χρησιμοποιεί στις συναλλαγές του πλαστικό χρήμα. Παρότι οι τράπεζες με σκοπό να προσελκύσουν την προσοχή των καταναλωτών για την απόκτηση και χρήση πιστωτικών καρτών, προσφέρουν μειωμένα επιτόκια για το πρώτο εξάμηνο στους «καλούς πελάτες», διεξάγουν διαγωνισμούς, κληρώσεις, επιστροφές χρημάτων μέσω δωροεπιταγών, κλπ. Πάντως, σύμφωνα με έρευνα, ένας από τους σημαντικούς λόγους που δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα στη χώρα μας η χρήση της ΠΚ είναι το ότι το τραπεζικό σύστημα δεν έχει τελειοποιήσει μηχανισμούς που να επιτρέπουν τη διακρίβωση της πιστολητικής ικανότητας των δανειζομένων.

3.3 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

3.3.1 Χρηματοδότηση και δανεισμός επιχειρήσεων

Η ταχύτατη ανάπτυξη, τα τελευταία χρόνια, του τραπεζικού τομέα στη χώρα μας έχει ευνοήσει όλους τους παραγωγικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα, όμως, τον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (εφεξής και ΜΜΕ). Οι ΜΜΕ, όπως είναι γνωστό, μέχρι πριν από λίγα χρόνια είχαν περιορισμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες που παρείχε το τραπεζικό σύστημα. Όμως, η αναθεώρηση της πολιτικής, τόσο των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και των κρατών μελών, που αναγνώρισαν και εκτίμησαν το ρόλο και τη συνεισφορά των ΜΜΕ στην οικονομία και ειδικότερα τη συμβολή τους στην απασχόληση, την παραγωγή και την προσκόλλησή τους στις τοπικές οικονομίες, είχαν ως αποτέλεσμα να αναβαθμιστεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στο τραπεζικό σύστημα και στα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Σήμερα, οι τράπεζες στη χώρα μας είναι ένας από τους βασικότερους συντελεστές ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της γενικότερης αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας. Στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως και στις μεγαλύτερες, οι ελληνικές τράπεζες προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία χρηματοδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, συμβάλλοντας αποφασιστικά σε όλες τις επιχειρηματικές λειτουργίες τους, από την αξιοποίηση επιχειρηματικών ιδεών, την εκμετάλλευση νέων ευκαιριών και τη διάνοιξη νέων αγορών, μέχρι την εσωτερική αναδιοργάνωση, την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, τον εκσυγχρονισμό μηχανογραφικών συστημάτων και τη χάραξη και εφαρμογή μακροπρόθεσμων στρατηγικών. Συνισταμένη όλων αυτών των θετικών παραμέτρων ήταν οι σχετικώς υψηλοί ρυθμοί πιστωτικής επέκτασης που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, ο λόγος των ΜΜΕ προς τα συνολικά υπόλοιπα χρηματοδότησής τους υστερεί σημαντικά έναντι των αντίστοιχων στα άλλα κράτη μέλη της ευρωζώνης.

Όσον αφορά τις πιο πρόσφατες εξελίξεις, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των υπολοίπων της συνολικής (μέσω δανείων ή ομολόγων) τραπεζικής χρηματοδότησης των επιχειρήσεων διαμορφώθηκε το δ' τρίμηνο του 2007 σε 19,3% από 16,8% που ήταν κατά το αντίστοιχο τρίμηνο του 2006, συνεχίζοντας την ανοδική τάση που ακολουθεί περίπου από τα μέσα του 2005. Η επιτάχυνση που σημειώθηκε το 2007 εξηγείται από την αύξηση των επιχειρηματικών

επενδύσεων, τη σημαντική βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και των προσδοκιών, αλλά και από το ότι τα επιτόκια διατηρούνται σε σχετικά χαμηλό επίπεδο παρά την άνοδο τους.

3.3.2 Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και αξιολόγηση της πιστοληπτικής τους ικανότητας

Η εφαρμογή από το 2008 του αναθεωρημένου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών (γνωστό ως «Βασιλεία II») υποχρεώνει τις τράπεζες να πραγματοποιούν λεπτομερέστερη αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) κατά τη χορήγηση πιστώσεων και δανείων προς αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργούνται αυξημένες ανάγκες οργανωτικών προσαρμογών των ίδιων των ΜΜΕ.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η ενίσχυση και διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ στην τραπεζική χρηματοδότηση με καλύτερους όρους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου περιβάλλοντος ιδίως σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των ΜΜΕ.

Ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι οι ΜΜΕ:

Να κατανοήσουν και να παρακολουθούν συστηματικά τις παραμέτρους οι οποίες επηρεάζουν την πιστοληπτική τους ικανότητα,

Να διαχειρίζονται πιο αποτελεσματικά και με δυναμική προοπτική την πιστοληπτική τους ικανότητα,

Να παρέχουν έγκαιρη και τεκμηριωμένη πληροφόρηση κατά τη χορήγηση των δανείων, και
Να κατανοήσουν ότι επιβραβεύεται η συνέπεια στην εξυπηρέτηση των δανειακών τους υποχρεώσεων δεδομένου ότι οι μειωμένες σε αυτές τις περιπτώσεις κεφαλαιακές απαιτήσεις της δανειοδοτούσας τράπεζας οδηγούν σε καλύτερη τιμολόγηση των συνεπών επιχειρήσεων.

Παρά τους σύγχρονους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς νέων επιχειρήσεων που έχουν αναπτυχθεί και στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, υπολογίζεται ότι τουλάχιστον μία στις τρεις τέτοιες επιχειρήσεις εξακολουθεί να καταφεύγει στο τραπεζικό σύστημα για να βρει χρηματοδότηση. Οι τράπεζες προσφέρουν δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς επιχειρήσεις: κεφαλαίου κίνησης και μακροπρόθεσμα. Τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης αποσκοπούν στην βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης και είναι από τη φύση τους μικρής διάρκειας. Χρησιμοποιούνται κυρίως για αγορές εμπορευμάτων, για πληρωμές τρεχόντων εξόδων κ.λ.π. Τα τελευταία χρόνια και οι ελληνικές τράπεζες έχουν αναπτύξει καινούργια ευέλικτα προϊόντα στον τομέα των κεφαλαίων κίνησης όπως λογαριασμοί με υπερανάληψη και δάνεια με περίοδο χάριτος (για την μη αποπληρωμή του δανείου) κατά τους μη παραγωγικούς για την επιχείρηση μήνες.

Δύο πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά των τραπεζικών δανείων που πρέπει να τονιστούν είναι:

Πρώτο, ότι οι τράπεζες, παρά το ότι έχουν κάνει βήματα προόδου και εκσυγχρονισμού τα τελευταία χρόνια, εξακολουθούν να είναι προσκολλημένες στη λογική των εμπράγματων ασφαλειών, πράγμα που σημαίνει ότι παρέχουν δανεισμό μόνο σε όσους έχουν ήδη κάποιο περιουσιακό στοιχείο το οποίο θα χρησιμοποιηθεί ως εξασφάλιση / εγγύηση για την αποπληρωμή ολόκληρου ή μέρους του δανείου σε περίπτωση που ο λήπτης του δανείου δεν μπορεί να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις του.

Για έναν επιχειρηματία που θέλει να ξεκινήσει μία επιχειρηματική προσπάθεια αυτό σημαίνει ότι για να πάρει τραπεζικό δάνειο πρέπει να βάλει ως εγγύηση μέρος ή και ολόκληρη την προσωπική του περιουσία ή, σε περίπτωση που τέτοια δεν υπάρχει, την περιουσία κάποιου τρίτου ο οποίος θα λειτουργήσει ως εγγυητής. Βέβαια, πρέπει να σημειώσουμε ότι, αυτή η διαδικασία δεν αποδίδει πλέον τα προσδοκώμενα αποτελέσματα κερδοφορίας για τις τράπεζες.

3.3.3 Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις

Περιλαμβάνουν τα δάνεια εγκατάστασης, που καλύπτουν την ανάγκη απόκτησης επαγγελματικής στέγης για την επιχείρηση, και τα δάνεια επαγγελματικού εξοπλισμού, τα οποία καλύπτουν τις ανάγκες εξοπλισμού (μηχανήματα, μέσα μεταφοράς, κ.λ.π) της επιχείρησης. Το επιτόκιο αποπληρωμής του μακροπρόθεσμου δανείου είναι, λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας αποπληρωμής του, στις περισσότερες περιπτώσεις χαμηλότερο από το αντίστοιχο επιτόκιο αποπληρωμής του δανείου κεφαλαίου κίνησης. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι αυτή η πληροφορία δίνεται απλώς και μόνο ενδεικτικά και ότι ο ενδιαφερόμενος δανειολήπτης θα πρέπει να εξετάσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης του δανείου του με κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο ανάλογα με την μελλοντική εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών, και ιδιαίτερα του πληθωρισμού και των επιτοκίων, στη χώρα μας.

Οι διαφορετικές κατηγορίες πίστωσης που διαπιστώνει κανείς μέσα από μια απλή επίσκεψη του στα site των περισσότερων τραπεζών, είναι πάρα πολλές και δύσκολα κατηγοριοποιούνται σε μικρότερες ομάδες. Οι διαφορετικότητες των προϊόντων προέρχεται άλλοτε από το επιτόκιο, άλλοτε από το χρόνο διάρκειας ή την σταθερότητα των δόσεων ή το σκοπό του δανείου ή τέλος τα ενέχυρα ανταλλάγματα.

3.3.4 Χρηματοδοτήσεις επαγγελματικής στέγης

Σε γενικές γραμμές τα δάνεια επαγγελματικής στέγης μοιάζουν με τα στεγαστικά δάνεια για την απόκτηση κατοικίας. Το ποσοστό χρηματοδότησης μπορεί να φτάσει ως και το 100% της αξίας του ακινήτου ή των εργασιών ανέγερσης και ανακαίνισης, η διάρκειά τους κυμαίνεται από 3 ως 30 χρόνια, ενώ τα επιτόκια διαμορφώνονται από 5,50% ως 9,50%, ανάλογα με την τράπεζα και τον πελάτη. Ας σημειωθεί ότι το τελικό επιτόκιο προσαυξάνεται από την εισφορά του Ν. 128/75 κατά 0,6% και όχι κατά 0,12% που ισχύει στα υπόλοιπα δάνεια στεγαστικής πίστης. Για τους νέους επιχειρηματίες παρέχουν περίοδο χάριτος ως και δύο χρόνια, διάστημα κατά το οποίο πληρώνουν μόνο τόκους ή μικρότερες δόσεις (οι τόκοι που δεν καταβάλλονται κεφαλαιοποιούνται). Τα έξοδα με τα οποία επιβαρύνουν οι τράπεζες τα προϊόντα αυτά δεν ξεπερνούν συνήθως το 1 %.

3.3.5 Χρηματοδοτήσεις επαγγελματικού εξοπλισμού

Τα δάνεια της κατηγορίας αυτής χορηγούνται για την αγορά πάγιου εξοπλισμού σε οποιαδήποτε μορφή, όπως μηχανήματα, αυτοκίνητα, έπιπλα κτλ. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για την ανανέωση υφιστάμενης επιχείρησης όσο και για τον εξοπλισμό νέας. Η διάρκεια αποπληρωμής των δανείων αυτών μπορεί να φθάσει και τα 15

χρόνια, ενώ τα επιτόκιά τους κυμαίνονται από 6,25% ως και 10%, ανάλογα με το είδος (κυμαινόμενο ή σταθερό) και την τράπεζα. Σε ορισμένες περιπτώσεις εφαρμόζεται το βασικό επιτόκιο το οποίο προσαυξάνεται με ένα περιθώριο ανάλογα με τον πελάτη και τις εξασφαλίσεις που παρέχει.

Η τραπεζική χρηματοδότηση μπορεί να φθάσει ως και το 100% της αξίας της επένδυσης, ενώ η εκταμίευση μπορεί να γίνεται είτε εφάπαξ είτε σταδιακά, ανάλογα με την εξέλιξη των αγορών και την προσκόμιση των σχετικών τιμολογίων του αγορασθέντος κάθε φορά εξοπλισμού

3.3.6 Κεφάλαια κίνησης

Με τα νέα αλλά και τα παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα τα πιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν ολοκληρωμένες λύσεις για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή των ελεύθερων επαγγελματιών. Τέτοια προϊόντα είναι τα ανοιχτά ή ανακυκλούμενα δάνεια αλλά και οι παραδοσιακοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί, που παρέχουν γραμμή χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις. Στα ανοιχτά δάνεια οι τράπεζες δίνουν ένα πιστωτικό όριο στον πελάτη τους ως το οποίο μπορεί να δανείζεται. Ο δανειολήπτης μπορεί αν θέλει να εξοφλήσει μέρος ή το σύνολο της οφειλής του, ενώ μπορεί να επαναδανείζεται όταν έχει ανάγκη ως το όριο που του έχει χορηγηθεί. Δεν χρειάζεται δηλαδή να επιστρέφει σε συγκεκριμένο διάστημα το κεφάλαιο που χρησιμοποίησε. Ορισμένα προγράμματα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες εποχικών επιχειρήσεων, όπως μικρές τουριστικές και ξενοδοχειακές μονάδες, καταστήματα εστίασης σε τουριστικές περιοχές κτλ., και οι τόκοι καταβάλλονται τις περιόδους που οι επιχειρήσεις αυτές έχουν έσοδα, ενώ άλλα στις ανάγκες επαγγελματιών που έχουν συγκεκριμένη ροή εσόδων, επιθυμούν να γνωρίζουν τις δόσεις που θα πληρώνουν, ώστε να κάνουν καλύτερο προγραμματισμό και ως εκ τούτου οι δόσεις πληρώνονται σε συγκεκριμένες προθεσμίες. Όσον αφορά τα ποσοστά χρηματοδότησης, σε γενικές γραμμές υπάρχουν τράπεζες που χρηματοδοτούν για κεφάλαιο κίνησης ποσοστό ως και το 100% του τζίρου της επιχείρησης και άλλες όπου το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνά το 50% του τζίρου.

3.3.7 Χρηματοδοτήσεις μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού

Ο ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός αποτελεί σήμερα την πλέον διαδεδομένη μορφή τραπεζικής χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις. Οι χρηματοδοτήσεις με ανοιχτό αλληλόχρεο λογαριασμό αποτελούν, μαζί με τις χρηματοδοτήσεις μέσω δανείων, τις σημαντικότερες μορφές χρηματοδοτήσεων.

Οι χρηματοδοτήσεις μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι αυξομειούμενου υπολοίπου. Στη σχετική σύμβαση που υπογράφεται από την τράπεζα και το χρηματοδοτούμενο (πιστούχο), δηλαδή στη σύμβαση πιστώσεως ανοικτού λογαριασμού, προβλέπεται ότι τα δύο μέρη θα έχουν σειρά συναλλαγών, οι οποίες ενσωματώνονται σε ενιαίο λογαριασμό και χάνουν την ατομικότητά τους, μεταβαλλόμενες σε ποσά χρέωσης ή πίστωσης.

Το διαρκώς αυξομειούμενο υπόλοιπο του λογαριασμού επιτρέπει τη συνεχή κάλυψη των εκάστοτε βραχυπρόθεσμων αναγκών της επιχείρησης, δηλαδή των αναγκών για κεφάλαιο κίνησης ή αναγκών που προκύπτουν κατά την παραγωγική διαδικασία. Η διάρκεια των χρηματοδοτήσεων αυτών δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διάρκεια του παραγωγικού συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης που δανείζεται.

Αυτό που καθορίζεται με τη σύμβαση ανοικτού λογαριασμού είναι το ανώτατο ύψος (το όριο) των χρηματοδοτήσεων που μπορούν να χορηγηθούν, καθώς και ο χρόνος ανακύκλωσης (επιστροφής) των χρηματοδοτήσεων. Το καθορισμένο από τη σχετική σύμβαση ανώτατο ύψος χρηματοδότησης δεν επιτρέπεται να ξεπεραστεί. Η υπέρβαση του ορίου είναι δικαιολογημένη μόνο κατά τον καταλογισμό των τόκων, που γίνεται 4 φορές τον χρόνο (31-3, 30-6, 30-9 και 31-12). Η υπέρβαση αυτή μπορεί να είναι μόνο προσωρινή.

Σε περίπτωση δε που ο ανοικτός λογαριασμός κλείσει, μόνο το τυχόν υπόλοιπο του λογαριασμού μπορεί να απαιτηθεί και όχι οι χωριστές χορηγήσεις μεμονωμένα. Η επιστροφή των χρηματοδοτήσεων (δηλαδή η ανακύκλωση του λογαριασμού) προσδιορίζεται στη σύμβαση, ανάλογα με το παραγωγικο-συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης (π.χ. πεντάμηνο) αφού ο λογαριασμός δεν έχει τακτή λήξη.

Η έννοια του ορίου και της ανακύκλωσης των χορηγούμενων πιστώσεων βάσει του παραγωγικού συναλλακτικού κυκλώματος δημιουργεί σειρά υποχρεώσεων σε τράπεζες και επιχειρήσεις, με κυριότερες τις ακόλουθες:

1. Το όριο θεωρείται από τις εποπτικές αρχές και κυρίως από την Τράπεζα της Ελλάδος, άσχετα με το υπόλοιπό του, ως δυνητικό άνοιγμα με αποτέλεσμα να λαμβάνεται ως βάση για εποπτικούς λόγους. Για παράδειγμα, λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των Μεγάλων Χρηματοδοτικών

Ανοιγμάτων

2. Η ανακύκλωση δημιουργεί πρόβλημα με τις προβλέψεις των τραπεζών, αφού εάν δεν επιστραφούν στο αναφερόμενο στη σύμβαση διάστημα, άσχετα εάν καταβάλλονται οι τόκοι, θεωρούνται καθυστέρηση και κατά συνέπεια πρέπει να δημιουργούνται αυξημένες προβλέψεις.
3. Οι αρμόδιοι λειτουργοί των τραπεζών για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις πιστούχους που βρίσκονταν σε ταμειακή δυσχέρεια χωρίς να επιστρέφονται οι χρηματοδοτήσεις προέβαιναν παλαιότερα απλά σε λογιστικές εγγραφές πίστωσης και χρέωσης των λογαριασμών, δηλαδή τυπικά φαινόταν ότι οι χρηματοδοτήσεις επεστράφησαν και επαναχορηγήθηκαν.

Τα παραπάνω προβλήματα έχουν οδηγήσει σήμερα τις τράπεζες στην πρακτική έγκρισης χαμηλών ορίων, ίσως και χαμηλότερων από τα αναγκαία για την επιχείρηση, ώστε να αποφεύγουν το πρόβλημα με τα ανοίγματα και παράλληλα με την πρακτική της σταδιακής κατάργησης ή επιμήκυνσης του χρόνου ανακύκλωσης.

Αφού καθοριστεί από την τράπεζα, βάσει του παραγωγικού συναλλακτικού κυκλώματος και των μεγεθών της επιχείρησης, το όριο μέχρι του οποίου μπορεί ο πιστούχος να αντλήσει κεφάλαια, οι κινήσεις του λογαριασμού (της τράπεζας) μπορεί να χρεοπιστώνονται από τον πιστούχο καθημερινά (άντληση κεφαλαίων με χρέωση και καταβολή με πίστωση).

Στο τέλος κάθε εκτοκιστικής περιόδου, συνήθως κάθε 36 ημερολογιακό τρίμηνο, καταβάλλονται και οι τόκοι.

3.3.8 Δάνεια συγκέντρωσης καταναλωτικών οφειλών

Τα δάνεια αυτής της κατηγορίας πολλές τράπεζες τα εμπεριέχουν στην γενικότερη κατηγορία των κεφαλαίων κίνησης που αναφέρθηκαν και προηγουμένως με την αιτιολογία ότι ο σκοπός

του δανεισμού τόσο πριν όσο και μετά την συγκέντρωση των οφειλών δεν ήταν διαφορετικός άλλα ο ίδιος, και δεν ήταν άλλος από την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων της επιχείρησης. Λόγω του υψηλού ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών, τα επιτόκια που προκύπτουν και για αυτή την κατηγορία είναι αρκετά ελκυστικά, με το κέρδος για την επιχείρηση να φτάνει μέχρι και τις 13 ποσοστιαίες μονάδες (χαμηλότερο επιτόκιο επί του συνόλου της πίστωσης) ανάλογα με την περίπτωση. Ιδιαίτερα μεγάλο είναι το κέρδος στην περίπτωση που ο πελάτης ενδιαφέρεται να μεταφέρει μόνο καταναλωτικές οφειλές που έχει στον ανταγωνισμό.

3.4 ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Εθελοντικό Κώδικα Συμπεριφοράς κατά την προσυμβατική ενημέρωση για στεγαστικά δάνεια, ως στεγαστικό δάνειο νοείται η πίστωση που χορηγείται σε καταναλωτή για την απόκτηση ή τη διαμόρφωση ιδιωτικού ακινήτου, του οποίου είναι ιδιοκτήτης ή το οποίο σκοπεύει να αγοράσει και εξασφαλίζεται με υποθήκη σε ακίνητο είτε με ασφάλεια που χρησιμοποιείται συνήθως για το σκοπό αυτό σε ένα κράτος Τα ζητούμενα στεγαστικά δάνεια διακρίνονται ανάλογα με το σκοπό τους σε δάνεια για: α) απόκτηση κύριας ή δευτερεύουσας κατοικίας ή εξοχικής κατοικίας, β) ανέγερση ή επισκευή ή αποπεράτωση αυτής, γ) αγορά οικοπέδου, δ) αγορά ή ανέγερση ή επισκευή ή αποπεράτωση ε-παγγελματικής στέγης (κυρίως για γραφείο, ιατρείο ή κατάστημα). Μπορεί επίσης η χρήση των ακινήτων να είναι για ιδιόχρηση ή εκμετάλλευση (ενοικίαση σε τρίτους και μέσω των εισπραττόμενων ενοικίων, να αποπληρώνεται η μηνιαία δόση του στεγαστικού δανείου).

Ο υποψήφιος δανειολήπτης, μη κάτοχος ιδιόκτητης κατοικίας, μπορεί να καταλήξει, ορθολογικά σκεπτόμενος, στην απόφαση λήψης στεγαστικού δανείου, όταν το ύψος της δόσης του δανείου ισούται ή υπολείπεται του καταβαλλόμενου ενοικίου. Ακόμα και όταν η δόση του στεγαστικού δανείου υπερβαίνει το ύψος του ενοικίου που καταβάλλει, πάλι υπάρχουν οφέλη γι' αυτόν, γιατί μετά την πάροδο του χρονικού διαστήματος αποπληρωμής το δανείου, θα είναι κάτοχος ιδιόκτητης κατοικίας

Οι Έλληνες προτιμούν κυρίως την αποταμίευση σε καταθέσεις ταμειωτηρίου και την επένδυση σε ακίνητα. Με βάση στοιχεία από την απογραφή της ΕΣΥΕ του 2001, το ποσοστό ιδιοκατοίκησης ανερχόταν σε 74%. Μετά την πτώση του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, οι Έλληνες στράφηκαν σε επενδύσεις σε ακίνητα, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν 1.929.784 κενές κατοικίες, με βάση πρόσφατη έρευνα του ΚΕΠΕ. Η χρήση - εκταμίευση των δανείων για αγορά οικοπέδου ή κύριας κατοικίας ή δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης, γίνεται με έκδοση δίγραμμης τραπεζικής επιταγής σε διαταγή του πωλητή του ακινήτου. Σκοπός είναι τα χρήματα να καταβληθούν στον πωλητή και να μην παρακρατηθούν από το δανειολήπτη (ο οποίος δεν μπορεί να την εισπράξει). Η παρακράτηση των χρημάτων του δανείου από το δανειολήπτη, θα μπορούσε να γίνει αν του αποδίδονταν σε φυσική μορφή και όχι μέσω δίγραμμης τραπεζικής επιταγής. Το νόημα της δίγραμμης τραπεζικής επιταγής είναι να περιοριστούν τα πρόσωπα που μπορούν να την εισπράξουν, ενώ δεν απαγορεύεται η μεταβίβασή της με απλή οπισθογράφηση σε άλλο πρόσωπο.

3.5 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ- ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ

Καταναλωτικό δάνειο ονομάζουμε οποιοδήποτε δάνειο χορηγείται σε έναν ιδιώτη για μια προσωπική του δαπάνη εκτός από την αγορά ακίνητης περιουσίας ή χρεογράφων. Σήμερα τα καταναλωτικά δάνεια αποτελούν περίπου το 15% των συνολικών δανείων των εμπορικών τραπεζών. Τα περισσότερα καταναλωτικά δάνεια είναι βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα (τρία ως πέντε έτη) δάνεια που αποπληρώνονται με δόσεις, που απαιτούν δηλαδή την μερική αποπληρωμή τους σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα, όπως μηνιαία. Καθώς η αποπληρωμή του κεφαλαίου και των τόκων συνήθως γίνεται βάση ενός προσυμφωνημένου και προγραμματισμένου χρονοδιαγράμματος, τα περισσότερα καταναλωτικά δάνεια δημιουργούν μια προβλέψιμη ταμειακή ροή στην τράπεζα που τα έχει χορηγήσει.

Ένα σημαντικό μέρος της καταναλωτικής πίστης αφορά στην χορήγηση πίστωσης στις πιστωτικές κάρτες που έχουν εκδώσει οι τράπεζες. Τα διαχειριστικά έξοδα των δανείων μέσω της χρηματοδότησης των υπολοίπων των πιστωτικών καρτών είναι συνήθως υψηλά εν σχέση με το απόλυτο ποσό των υπολοίπων αυτών. Τα καταναλωτικά δάνεια, και ιδίως τα δάνεια μέσω πιστωτικών καρτών, εμπεριέχουν επίσης μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο από ότι τα άλλα δάνεια, εμφανίζουν, δηλαδή, μεγαλύτερο αριθμό μη-εκπλήρωσης των υποχρεώσεων και ζημίες λόγω απάτης από τα άλλα δάνεια.

Οι υπονήφιοι δανειολήπτες πρέπει να εξετάζουν τόσο το ύψος του επιτοκίου όσο και το ύψος της δόσης, αλλά και όλα τα λοιπά έξοδα, που συνδέονται με το συναπτόμενο δάνειο και τα οποία αυξάνουν την ετήσια πραγματική δανειακή επιβάρυνση. Υπάρχουν έξοδα που συνδέονται με την αξιολόγηση του δανειακού αιτήματος, Επίσης, σε περίπτωση έγκρισης του πρέπει να εξετάζεται αν υπάρχουν:

α) έξοδα και επιβαρύνσεις που συνδέονται με την πρόωρη, μερική ολική, αποπληρωμή του δανείου, β) έξοδα εγγραφής προσημείωσης υποθήκης σε ακίνητο, έξοδα νομικού ελέγχου, έξοδα υποθηκοφυλακείου κ.λ.π. γ) έξοδα ενεχυρίασης καταθέσεων ή ομολόγων ή μετοχών και επίδοσης των σχετικών συμβάσεων, δ) έξοδα παρακράτησης κυριότητας αυτοκινήτου ή μοτοσυκλέτας, ε) έξοδα εκχώρησης απαιτήσεων (από μισθώματα ακινήτων ή από πιστωτικές κάρτες) και επίδοσης των σχετικών συμβάσεων.

3.6 OVERDRAFT –ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΕΡΑΝΑΛΗΨΗΣ

Το δικαίωμα υπερανάλληψης (γνωστό ως overdraft) από καταθετικό λογαριασμό, αποτελεί μια διεθνή πρακτική που επιτρέπει σε φυσικά πρόσωπα (παρέχεται και σε νομικά πρόσωπα-επιχειρήσεις, μέσω όμως των κεφαλαίων κίνησης) να πραγματοποιούν αναλήψεις μετρητών ή να προβαίνουν σε εκτέλεση εντολών πληρωμής, ακόμα και όταν δεν υπάρχει πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό τους. Δημιουργείται με τον τρόπο αυτό χρεωστικό υπόλοιπο μέχρι ένα ύψος, που συνήθως είναι μέχρι 1.500 Ευρώ. Αποτελεί μορφή δανεισμού και παρέχεται συνήθως σε πελάτες που ήδη συνεργάζονται με τις τράπεζες, οι οποίες, πριν να παράσχουν το δικαίωμα υπερανάλληψης, έχουν διενεργήσει έλεγχο για τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Επιλέγονται κυρίως πελάτες που τηρούν λογαριασμούς μισθοδοσίας, ώστε να είναι γνωστή εκ των προτέρων η ημερομηνία εξόφλησης και δημιουργίας πιστωτικού υπολοίπου. Υπογράφεται σύμβαση μεταξύ των τραπεζών και των πελατών-πιστούχων, όπου καθορίζεται το μέγιστο ποσό υπερανάλληψης και το χρονικό διάστημα εξόφλησής τους καθώς και διάφοροι άλλοι γενικότερα όροι συνεργασίας. Το δικαίωμα υπερανάλληψης αποτελεί πλέον ένα προϊόν που παρουσιάζει αυξανόμενη ζήτηση από τους πελάτες των τραπεζών. Στόχος των τραπεζών είναι περίπου 2,5 εκατ. μισθωτοί του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Ταυτόχρονα με την παροχή του δικαιώματος υπερανάλληψης, μπορεί να παρέχονται διάφορες άλλες τραπεζικές υπηρεσίες, όπως δωρεάν χρησιμοποίηση των εναλλακτικών δικτύων διαχείρισης

του λογαριασμού (internet banking, phone banking, mobile banking), ανέξοδη πραγματοποίηση συναλλαγών από τα τραπεζικά γκισέ, εκπτώσεις σε δάνεια καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης, υψηλότερα επιτόκια καταθέσεων κ.λπ. Οι μισθωτοί αποτελούν κομμάτι της αγοράς όπου μπο-ρούν να πραγματοποιηθούν σημαντικές πωλήσεις παράλληλων προϊόντων και ανάπτυξης παράλληλων εργασιών ή σταυροειδών πωλήσεων (cross selling) Overdraft ή Δικαίωμα Υπερανάληψης, είναι το προεγκεκριμένο από την Τράπεζα δικαίωμα του πελάτη να δημιουργεί χρεωστικό υπόλοιπο στον τρεχούμενο λογαριασμό του έως το προκαθορισμένο, κατά περίπτωση, όριο.

Απευθύνεται σε όλους τους Ιδιώτες που τηρούν τρεχούμενο λογαριασμό στην Τράπεζα .

Δυνατότητα παροχής Δικαιώματος Υπερανάληψης - Overdraft - υπάρχει σε όλους τους τρεχούμενους λογαριασμούς Το Δικαίωμα Υπερανάληψης παρέχεται σε ένα ατομικό και ένα κοινό λογαριασμό για κάθε φυσικό πρόσωπο. Μέσω του Overdraft μπορούν να πραγματοποιηθούν όλες οι συναλλαγές που επιτρέπονται στους τρεχούμενους λογαριασμούς π.χ. Αναλήψεις, Πάγιες Εντολές, Μεταφορές Κεφαλαίων, Πληρωμή Επιταγών, Αυτόματες Χρεώσεις κ.α.

Η χρήση του Overdraft είναι εφικτή από όλες τις πηγές που χειρίζονται τους τρεχούμενους λογαριασμούς, δηλαδή Καταστήματα, ATMs, Europhobe Banking και e-Banking. Ο πελάτης έχει τη δυνατότητα χρήσης του Overdraft οποτεδήποτε επιθυμεί μετά την ενεργοποίηση του ορίου του. Από την ημερομηνία πρώτης χρήσης, έχει το δικαίωμα τήρησης χρεωστικού υπολοίπου για 6 συνεχείς μήνες. Στη λήξη του εξαμήνου το όριο απενεργοποιείται και το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού καθίσταται απαιτητό.

Με την πλήρη αποπληρωμή, δηλαδή την εμφάνιση πιστωτικού ή μηδενικού υπολοίπου στο λογαριασμό για μία ημέρα, το όριο ενεργοποιείται και πάλι και ο πελάτης μπορεί να ξανακάνει χρήση του Overdraft Από την ημερομηνία δημιουργίας νέου χρεωστικού υπολοίπου, αρχίζει να υπολογίζεται το νέο εξάμηνο Η διάρκεια του Δικαιώματος Υπερανάληψης, βάσει της ειδικής σύμβασης, είναι αόριστη.

Για την ανανέωση του Overdraft αρκεί η αποπληρωμή του χρεωστικού υπολοίπου του. Για την πλήρη εξόφληση της οφειλής απαιτείται η είσπραξη και των δεδουλευμένων χρεωστικών τόκων. Οι τόκοι αυτοί μπορούν να εισπραχθούν μόνο όταν λογιστικοποιηθούν. Η παρακολούθηση των λογαριασμών των οποίων το χρεωστικό υπόλοιπο έχει καταστεί απαιτητό, πραγματοποιείται από το τμήμα Εισπράξεων Η ενημέρωση των πελατών γίνεται αποκλειστικά μέσω του τριμηνιαίου statement του καταθετικού λογαριασμού τους, από το οποίο αντλούν πληροφόρηση για την κίνηση, το όριο Υπερανάληψης, το τρέχον χρεωστικό επιτόκιο και τους δεδουλευμένους χρεωστικούς τόκους του λογαριασμού. Επίσης μέσω του statement ενημερώνονται για την προσεχή λήξη του εξαμήνου καθώς και για το χρεωστικό υπόλοιπο που έχει καταστεί απαιτητό.

3.7 ΕΠΙΤΟΚΙΑ, ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Οι τραπεζίτες εξετάζουν μια πληθώρα παραγόντων για να καθορίσουν τις χρεώσεις των δανείων που χορηγούν. Το επιτόκιο που θα χρεώσει μια τράπεζα γενικά αντανakλά την εκτίμηση της τράπεζας για τον κίνδυνο, ή ρίσκο που αναλαμβάνει, το κόστος κεφαλαίων της, τα έξοδα διαχείρισης, το περιθώριο κέρδους τους και τις πιθανές επιπτώσεις του πληθωρισμού.

Μια από τις βασικές τους έγνοιες για τον καθορισμό των επιτοκίων είναι η αντίληψή τους για το ρίσκο του επιτοκίου, το ρίσκο του να μην πληρώσει ο πελάτης το δάνειο που έχει λάβει όταν του ζητηθεί. Η ακριβής εκτίμηση του πιστωτικού ρίσκου και των σχετικών με αυτό χρεώσεων είναι ένα από τα πιο δύσκολα καθήκοντα που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες.

Για να καθορίσουν τις χρεώσεις στα δάνειά τους, οι τράπεζες πρέπει επίσης να εξετάσουν τι θα πρέπει να πληρώσουν στους καταθέτες τους ή σε άλλες πηγές της αγοράς χρήματος για να αποκτήσουν τα απαραίτητα κεφάλαια. Αυτό το γενικότερο κόστος κεφαλαίων μπορεί να διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα, ακόμη και για τράπεζες με το ίδιο ενεργητικό και στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Αυτό συμβαίνει γιατί διαφορετικές τράπεζες βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και τύπους κεφαλαίων. Για παράδειγμα, η Τράπεζα Α μπορεί να δανειστεί από την Τράπεζα Β, ενώ η Τράπεζα Γ μπορεί να δέχεται μεγάλες καταθέσεις.

Οι χρεώσεις στα δάνεια συνήθως εμπεριέχουν μια εκτίμηση της πορείας του πληθωρισμού για τη διάρκεια του δανείου. Η τράπεζα εκτιμά την πιθανή μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος κατά την περίοδο αυτή που το δάνειο έχει ανεξόφλητο υπόλοιπο. Αυτή η εκτίμηση είναι πολύ σημαντική, καθώς οι τράπεζες επιθυμούν να αποπληρωθούν σε δολάρια που να αξίζουν όσο αυτά που έχουν δανείσει.

Οι χρεώσεις των δανείων αντανakλούν επίσης τα διαχειριστικά και λειτουργικά έξοδα για την εξυπηρέτηση των δανείων, καθώς και το επιθυμητό περιθώριο κέρδους. Οι τράπεζες συνήθως εκφράζουν το περιθώριο αυτό ως ποσοστιαίο άνοιγμα επί του κόστους που υφίστανται για να αποκτήσουν τα αποθεματικά που είναι απαραίτητα για την υποστήριξη των δανείων, πλέον ενός ποσοστού για τα έξοδα διαχείρισης και την ανάληψη του ρίσκου. Τα απλά δάνεια είναι εφάπαξ εξοφλητέα σε ορισμένο χρόνο κατά κεφάλαιο και τόκους. Ο λογισμός των τόκων γίνεται στην περίοδο που αναφέρεται στη σύμβαση και είναι πιθανόν να καταβάλλονται σε κάθε περίοδο εκτοκισμού.

Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται με το γνωστό τύπο:

$$T=K*i*d/ 360 * 100 \text{ Όπου:}$$

T= ΤΟΚΟΣ

K = ΥΨΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ

i = ΕΤΗΣΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ

d = ΗΜΕΡΕΣ ΕΚΤΟΚΙΣΜΟΥ

Εάν η διάρκεια του δανείου υπερβαίνει την περίοδο λογισμού των τόκων, οι τόκοι είτε καταβάλλονται ή κεφαλαιοποιούνται, προστιθέμενοι στο κεφάλαιο. Τα τοκοχρεολυτικά δάνεια εξοφλούνται (αποπληρώνονται ή αποσβένονται) τμηματικά με τακτές, ισόποσες δόσεις. Κάθε δόση, η οποία στην τραπεζική πρακτική καλείται και τοκοχρεολύσιο, περιλαμβάνει τόκο και μέρος του κεφαλαίου (το εξοφλούμενο κεφάλαιο ή χρεολύσιο). Η

απόσβεση των δανείων αυτών καλείται τοκοχρεολυτική, οι δόσεις τοκοχρεολυτικές και η μέθοδος απόσβεσης καλείται μέθοδος του σταθερού τοκοχρεολυσίου ή γαλλική μέθοδος.

Ο υπολογισμός του τοκοχρεολυσίου βασίζεται στη λογική της ράντας (annuity) και συγκεκριμένα στην παρούσα αξία ράντας (present value annuity). Ράντα είναι μια σειρά πληρωμών ή εισπράξεων ίσων ποσών ανά ίσα χρονικά διαστήματα με ένα σταθερό ποσό τόκων.

Για τον υπολογισμό των τοκοχρεολυτικών δόσεων αξιοποιείται η ληξιπρόθεσμη ράντα (ordinary annuity), όπου η σταθερή δόση καταβάλλεται στο τέλος της περιόδου εκτοκισμού. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση κατά την οποία το σταθερό ποσό (πληρωμή) καταβάλλεται στην αρχή της περιόδου, η ράντα καλείται προκαταβλητέα (annuity due). Η μορφή αυτή της ράντας εφαρμόζεται στην περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing). Η παρούσα αξία ληξιπρόθεσμης ράντας, η οποία αξιοποιείται στην περίπτωση της τοκοχρεολυτικής απόσβεσης, δίνεται από τον τύπο:

$$PV = X * [1 - (1+r)^{-n} / r]$$

Η ισόποση καταβολή (τοκοχρεολύσιο) προκύπτει από τον τύπο:

$$X = PV / [(1+r)^{-n} / r]$$

Όπου:

PV = ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΞΙΑ (ΥΨΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ)

n = ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

r = ΕΠΙΤΟΚΙΟ

X = ΙΣΟΠΟΣΗ ΔΟΣΗ (ΧΡΕΟΛΥΣΙΟ)

Τα χρεολυτικά δάνεια εξοφλούνται τμηματικά με δόσεις σε τακτές ημερομηνίες. Οι καταβολές του κεφαλαίου είναι ισόποσες και προκύπτουν από τη διαίρεση του συνολικού ποσού του δανείου με τον αριθμό των περιόδων αποπληρωμής του δανείου. Το ποσό του καταβαλλόμενου κεφαλαίου μπορεί να προκύψει και από λόγο με αριθμητή το εκάστοτε οφειλόμενο υπόλοιπο του δανείου και παρανομαστή τον εκάστοτε αριθμό των υπολειπόμενων προς εξόφληση δόσεων. Το ποσό του τόκου διαφέρει σε κάθε περίοδο και βαίνει μειούμενο αφού κάθε φορά το επιτόκιο εφαρμόζεται σε χαμηλότερο υπόλοιπο δανείου. Οι τόκοι υπολογίζονται με την τοκαριθμική μέθοδο.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Η διαφορά των ονομαστικών επιτοκίων για νέα δάνεια στην Ελλάδα, έναντι του μέσου όρου της ευρωζώνης για το 85% του τραπεζικού δανεισμού προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά εξαιρουμένων των καταναλωτικών δανείων, κυμαίνεται από 0,23% έως 0,73%.

Ωστόσο, προκύπτει ότι η διαφορά των πραγματικών (αποπλη-θωρισμένων) επιτοκίων για νέα δάνεια στην Ελλάδα, έναντι του μέσου όρου της ευρωζώνης, είναι από 0,17% έως -0,57%, ανάλογα με την κατηγορία δανείου.

Η απόκλιση που σε ορισμένες κατηγορίες τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών συνεχίζει - παρότι συρρικνωμένη - να παρατηρείται στην Ελλάδα, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μέσο όρο στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ευρωζώνης, οφείλεται σε διάφορους παράγοντες που συνεπάγονται πρόσθετο κόστος:

Ορισμένοι από αυτούς είναι εξωγενείς σε σχέση με το τραπεζικό σύστημα, όπως η χαμηλότερη πιστοληπτική ικανότητα της χώρας μας, ο υψηλότερος πληθωρισμός και το σχετικά αυστηρότερο ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών και ορισμένοι ενδογενείς, όπως οι διαφορετικές συνθήκες ζήτησης και προσφοράς (τόσο στο σύνολο όσο και στις επιμέρους κατηγορίες δανείων), η κατά μέσο όρο σχετικά χαμηλότερη πιστοληπτική ικανότητα των ελληνικών τραπεζών, σε σύγκριση με εκείνες τραπεζών που λειτουργούν σε άλλα κράτη μέλη της ευρωζώνης (λόγω του μικρότερου μεγέθους τους και, για ορισμένες εξ αυτών, λόγω των μη εξυπηρετούμενων δανείων που ανατρέχουν στο παρελθόν), η επάρκεια των εξασφαλίσεων και ο πιστωτικός και λειτουργικός κίνδυνος στον οποίο εκτίθενται οι τράπεζες.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί το υψηλότερο λειτουργικό κόστος που συνεπάγονται για τις ελληνικές τράπεζες οι γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της χώρας μας, δεδομένου ότι απαιτείται ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων σε απομακρυσμένες νησιωτικές ή ορεινές περιοχές για να υποστηριχθεί, όπως επιβάλλεται, η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας. Σε κάθε περίπτωση, μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης, τα ονομαστικά επιτόκια, τόσο των καταθέσεων όσο και των τραπεζικών δανείων προς ιδιώτες και επιχειρήσεις, εξακολουθούν να διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Οι διαφορές αυτές οφείλονται στην επίδραση πολλών παραγόντων, κοινός παρονομαστής των οποίων είναι ότι, ακόμη και μετά τη νομισματική ενοποίηση, πολλές από τις συνθήκες που διαμορφώνουν τους όρους λειτουργίας και το κόστος κεφαλαίων των τραπεζών εξακολουθούν να διαφέρουν αισθητά μεταξύ των κρατών μελών. Από τη λεπτομερή ανάγνωση των ευρημάτων σχετικής έκθεσης της ΕΚΤ συνάγεται επίσης ότι υπάρχει μια σχετική ανομοιογένεια των προσφερόμενων ανά κράτος μέλος τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και διαφορές στην κατ' είδος ταξινόμηση και στατιστική καταγραφή τους.

Παράγοντες εξωγενείς σε σχέση με το τραπεζικό σύστημα:

Πιστοληπτική διαβάθμιση (credit rating) της χώρας.

Η πιστοληπτική ικανότητα κάθε χώρας αξιολογείται από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, με βάση τα λεγόμενα «μακροοικονομικά θεμελιώδη». Σε αυτά περιλαμβάνονται, κυρίως, το μέγεθος και οι προοπτικές του δημόσιου χρέους, η κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών, το συγκριτικό κόστος και η σχετική ανταγωνιστικότητα των εγχώριων προϊόντων, καθώς, επίσης, και μια σειρά διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της οικονομίας, τα οποία επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα (υποδομές, δημόσια διοίκηση) ή το βαθμό ευελιξίας και προσαρμοστικότητας των επιμέρους αγορών της οικονομίας (όπως για παράδειγμα οι συνθήκες αγοράς εργασίας και το ρυθμιστικό πλαίσιο). Καθοριστικό, επίσης, κριτήριο αξιολόγησης είναι οι κατευθύνσεις της μακροοικονομικής πολιτικής που οι αγορές διαβλέπουν ότι η χώρα αυτή θα εφαρμόζει στο ορατό μέλλον. Λόγου χάρι, όσο ταχύτερα εκτιμάται ότι θα μειώνεται το δημόσιο χρέος μιας χώρας, τόσο υψηλότερα βαθμολογείται η πιστοληπτική της ικανότητα και τόσο φθηνότερα μπορούν να δανείζονται από τις αγορές ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας (τράπεζες και λοιπές επιχειρήσεις).

Ρυθμός πληθωρισμού.

Στις χώρες που έχουν υψηλότερο πληθωρισμό, τα επιτόκια όλων των κατηγοριών τραπεζικού και εξωτραπεζικού δανεισμού είναι και αυτά υψηλότερα, ώστε να αντισταθμίζεται η απώλεια αγοραστικής δύναμης την οποία υφίστανται τα κεφάλαια στο χρονικό διάστημα από τη χορήγηση μέχρι την εξόφληση του δανείου.

Ρυθμιστικό πλαίσιο.

Σε κάθε χώρα οι τράπεζες λειτουργούν μέσα σε ένα λεπτομερές ρυθμιστικό πλαίσιο, που έχει διαμορφωθεί και εξελίσσεται με στόχο την ικανοποίηση ποικίλων αιτημάτων πολιτικής (όπως, ενδεικτικά, η διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η προστασία των καταναλωτών και η καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος). Οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις προς τις οποίες οι τράπεζες οφείλουν να συμμορφώνονται (π.χ. απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, υποχρεώσεις εσωτερικής διακυβέρνησης, υποχρεώσεις ταυτοποίησης των πελατών, απαιτήσεις ανάπτυξης εξελεγμένων μεθόδων υπολογισμού και διαχείρισης κινδύνων, υποχρεώσεις διαφάνειας, κ.λπ.) συνιστούν αναπόφευκτο συστατικό στοιχείο του κόστους κεφαλαίων, το οποίο τελικά επιβαρύνει την πελατεία (καταθέτες και δανειολήπτες) και τους μετόχους των τραπεζών. Όσο μεγαλύτερες είναι οι επιβαρύνσεις και οι περιορισμοί που επιβάλλονται στις τράπεζες για την ικανοποίηση αυτών των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, τόσο επαχθέστερη είναι και η επίδρασή τους στο κόστος των τραπεζικών κεφαλαίων και στη διαμόρφωση υψηλότερων επιτοκίων.

Ενδογενείς παράγοντες του τραπεζικού συστήματος:

Συνθήκες ανταγωνισμού και δυνάμεις προσφοράς και ζήτησης.

Στις οικονομίες της αγοράς, η διαμόρφωση των επιτοκίων επηρεάζεται από τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στον πιστωτικό τομέα και από τις δυνάμεις της προσφοράς και ζήτησης δανειακών κεφαλαίων, τις οποίες τροφοδοτούν πολλοί παράγοντες ταυτοχρόνως, όπως ενδεικτικά, το διαθέσιμο εισόδημα, οι μακροοικονομικές προσδοκίες, η διάρθρωση της πιστωτικής αγοράς και οι διοικητικοί περιορισμοί.

Πιστοληπτική διαβάθμιση κάθε τράπεζας.

Αξιολογείται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης με συνεκτίμηση διαφόρων κριτηρίων, όπως κυρίως το μέγεθος, η φερεγγυότητα, η διάρθρωση και η ποιότητα του ενεργητικού και του παθητικού, τα οικονομικά αποτελέσματα και οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξής της.

Επάρκεια εξασφαλίσεων και πιστωτικός κίνδυνος.

Η έλλειψη εξασφαλίσεων, καθώς και η έκταση του πιστωτικού κινδύνου αιτιολογεί γιατί τα καταναλωτικά δάνεια έχουν υψηλότερο επιτόκιο από τα στεγαστικά ή τα επιχειρηματικά. Ενώ τα δάνεια των δύο τελευταίων κατηγοριών καλύπτονται, στην πλειονότητά τους, από εμπράγματα ή άλλες εξασφαλίσεις, τα περισσότερα καταναλωτικά δάνεια χορηγούνται χωρίς. Ως εκ τούτου, τα καταναλωτικά δάνεια τιμολογούνται με υψηλότερο επιτόκιο για δύο λόγους: πρώτον, διότι εκθέτουν την τράπεζα σε υψηλότερο πιστωτικό κίνδυνο, δηλαδή σε μεγαλύτερη πιθανότητα επισφάλειας και δεύτερον, διότι, ακριβώς λόγω της έλλειψης εξασφαλίσεων, απαιτούνται από τις εποπτικές αρχές, υψηλότερες προβλέψεις για την περίπτωση μη ομαλής εξυπηρέτησής τους.

Λειτουργικός κίνδυνος ανά προϊόν ή υπηρεσία.

Η δομή, τα χαρακτηριστικά και ο τρόπος χρήσης κάθε προϊόντος ή υπηρεσίας, απαιτεί την ύπαρξη ανάλογων με τη φύση του κάθε προϊόντος υποδομών, ο βαθμός ασφάλειας των οποίων ποικίλλει, συναρτάται δε και από τον ανθρώπινο παράγοντα. Ο βαθμός έκθεσης στο συγκεκριμένο κίνδυνο εξηγεί, εκτός των άλλων, τις διαφορές που παρατηρούνται διεθνώς ανάμεσα στα επιτόκια των λοιπών καταναλωτικών δανείων και τα πάντοτε υψηλότερα αυτών επιτόκια των πιστωτικών καρτών, οι συναλλαγές των οποίων πραγματοποιούνται στο σύνολο τους εκτός τραπεζικού καταστήματος, απαιτούν υψηλότερες επενδύσεις ασφάλειας, ενώ κυρίαρχο χαρακτηριστικό τους είναι η διαρκής ανακύκλωση της πίστωσης που συνεπάγεται υψηλότερο κόστος διαχείρισης.

Λόγοι απόκλισης των ελληνικών επιτοκίων από το μέσο όρο της ευρωζώνης

Από τα προαναφερθέντα συνάγεται ότι για τις ελάχιστες πλέον κατηγορίες τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, στις οποίες παρατηρούνται ορισμένες αποκλίσεις στα επιτόκια στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσο όρο της ευρωζώνης, η προσδοκώμενη σύγκλιση θα εξαρτηθεί από την ταχύτητα και την έκταση άμβλυνσης των αιτίων στα οποία αυτή αποδίδεται. Εν προκειμένω οι κατωτέρω παράγοντες κρίνονται καθοριστικής σημασίας:

1. Η πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας
2. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού στην Ελλάδα
3. Οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς στην ελληνική τραπεζική αγορά
4. Το λειτουργικό κόστος των ελληνικών τραπεζών
5. Το πρόσφατο της απελευθέρωσης της καταναλωτικής πίστης
6. Το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών
7. Οι περιορισμοί στη λειτουργία του Συστήματος Συγκέντρωσης Κινδύνων της εταιρείας ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ
8. Η πιστοληπτική ικανότητα των ελληνικών τραπεζών

Περιθώριο επιτοκίου

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, το περιθώριο επιτοκίου, δηλαδή η διαφορά μεταξύ του μέσου σταθμικού επιτοκίου των νέων τραπεζικών δανείων (προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις) και του αντίστοιχου των νέων καταθέσεων μειώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, συνεχίζοντας την αυξημένη σύγκλιση του με το μέσο όρο του περιθωρίου επιτοκίου στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Ειδικότερα, μεταξύ Δεκεμβρίου 1998 και Δεκεμβρίου 2007 περιορίστηκε κατά 403 μονάδες βάσης (4,03%), και σήμερα διαμορφώνεται στο 3,92%, ενώ στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ευρωζώνης ανέρχεται, κατά μέσο όρο, στο 3,04%. Οι λόγοι αυτής της εναπομένουσας μικρής απόκλισης των ελληνικών επιτοκίων από το μέσο όρο της ευρωζώνης αναλύονται κατωτέρω. Ωστόσο, αξίζει ήδη από το σημείο αυτό να γίνουν δύο επισημάνσεις:

Αν η σύνθεση των δανείων και των καταθέσεων στην Ελλάδα ήταν ίδια με εκείνη της ευρωζώνης, το περιθώριο επιτοκίου στη χώρα μας θα περιοριζόταν, το Νοέμβριο του 2007, σε 3,48% και η διαφορά του από εκείνο των κρατών μελών της ευρωζώνης θα μειωνόταν στις 44 μονάδες βάσης ή 0,44% (Ελλάδα: 3,48% - ΕΕ12: 3,04%). Αν ληφθεί υπόψη ότι ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός στην Ελλάδα, υπολογιζόμενος βάσει του γενικού εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕΔΤΚ), διαμορφώθηκε το 2007 σε επίπεδο κατά 0,9% υψηλότερο από το μέσο όρο της ευρωζώνης, συνάγεται με σαφήνεια ότι το περιθώριο επιτοκίου στη χώρα μας ήταν από μηδενικό ως αρνητικό.

3.8 FACTORING

Το FACTORING είναι ένας νέος οικονομικός και νομικός θεσμός. Αποτελεί δέσμη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτουν ανάγκες επιχειρήσεων που πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες με πίστωση σε πελάτες με επαναληπτική αγοραστική συμπεριφορά. Η ελληνική μετάφραση της λέξης Factoring αποδίδεται ως «Ανάληψη απαιτήσεων τρίτων» ή «Διενέργεια πράξεων αναδόχου είσπραξης εμπορευματικών απαιτήσεων» ή το γνωστότερο «Σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων». Γενικά, με την εφαρμογή του factoring, οι επιχειρήσεις εκχωρούν - πωλούν την ευθύνη είσπραξης των επιχειρηματικών απαιτήσεων (ωρολόγια-επιταγές - συναλλαγματικές - απαιτήσεις από πιστωτικές κάρτες κ.λπ.) στον προμηθευτή Factor, δηλαδή σε μια εταιρεία Factoring.

Ο Factor αναλαμβάνει την υποχρέωση να αξιολογεί την φερεγγυότητα των οφειλετών, να προστατεύει κατά του πιστωτικού κινδύνου, να παρέχει εγγυήσεις, να παρακολουθεί την λογιστική διαχείριση και βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση μέσω της προεξόφλησης των εκχωρουμένων απαιτήσεων. Πιο συγκεκριμένα το factoring λειτουργεί ως εξής η εταιρεία factoring αναλαμβάνει να «αγοράσει» τις απαιτήσεις της επιχείρησης (τιμολόγια) και να της αποδώσει μέρος ή το σύνολο της αξίας (το σύνηθες ποσό προεξόφλησης ανέρχεται σε 80-90% και το υπόλοιπο ποσό αποδίδεται κατά την εκκαθάριση της συναλλαγής), μειωμένο κατά το ποσό των προμηθειών και των προεξοφλητικών τόκων. Στη συνέχεια η εταιρεία factoring απευθύνεται στους πελάτες της επιχείρησης, προκειμένου να εισπράξει την αξία των τιμολογίων. Στην περίπτωση που η συμφωνία μεταξύ της επιχείρησης και της εταιρείας factoring αναφέρει για factoring με αναγωγή του κινδύνου τότε στο ενδεχόμενο κατά το οποίο οι πελάτες της επιχείρησης δεν εξοφλήσουν τα τιμολόγια στην εταιρεία factoring, η τελευταία απευθύνεται πίσω στην επιχείρηση και ζητεί από αυτήν την πληρωμή της αξίας. Το factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής, δεν δίνει τέτοιο δικαίωμα, όπως αναφέρει και ο όρος, στην εταιρεία factoring, να απευθυνθεί δηλαδή στην επιχείρηση που εξέδωσε τα τιμολόγια και συνεπώς η εταιρεία factoring αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου το κίνδυνο.

Σημειώνεται ότι το factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής έχει υψηλότερο κόστος από ότι με το δικαίωμα αναγωγής, διότι ο αναλαμβανόμενος πιστωτικός κίνδυνος για την εταιρεία factoring είναι μεγαλύτερος, καθώς επίσης και διότι πληρώνει ασφάλιστρα σε τράπεζες ή άλλους οργανισμούς οι οποίοι θα την αποζημιώσουν σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η είσπραξη της απαίτησης.

Ως προς τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν το factoring διευκρινίζονται τα εξής:

- 1) **Εγχώριο factoring με αναγωγή:** στην περίπτωση, π.χ., που οι πελάτες δεν πληρώσουν τα τιμολόγια, η εταιρεία factoring στρέφεται στην επιχείρηση που εξέδωσε τα τιμολόγια και ζητά την πληρωμή του μη εισπραχθέντος ποσού):
- 2) **Εγχώριο factoring άνευ αναγωγής:** όπως η περίπτωση 1 με τη διαφορά ότι η εταιρεία factoring δεν έχει το δικαίωμα να στραφεί στον εκδότη των τιμολογίων, ο οποίος έχει εκχωρήσει τις απαιτήσεις του στην εταιρεία factoring.
- 3) **Εγχώριο factoring με μερική αναγωγή:** ενδιάμεση περίπτωση των 1 και 2, όπου συμφωνείτε μεταξύ εταιρείας factoring και επιχείρησης, η δυνατότητα της πρώτης να προσφύγει στη δεύτερη για πληρωμή μέρους της συνολικής αξίας που έχει εκχωρηθεί, στην περίπτωση που οι πελάτες της επιχείρησης δεν προβούν στην πληρωμή των τιμολογίων. Το προϊόν αυτό έχει χαμηλότερη κοστολόγηση από το αντίστοιχο χωρίς δικαίωμα αναγωγής του κινδύνου, διότι ο τελευταίος επιμερίζεται και στα δύο μέρη (επιχείρηση και εταιρεία factoring).
- 4) **Εξαγωγικό factoring άνευ αναγωγής:** όπως περίπτωση 2 με τη διαφορά ότι οι πελάτες της επιχείρησης είναι εταιρείες του εξωτερικού. Οι τράπεζες προσφέρουν τη δυνατότητα άντλησης ρευστότητας συνδεδεμένη με τις πωλήσεις της επιχείρησής, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα την ελάφρυνση του όγκου εργασίας του λογιστηρίου, μέσα από την ανάληψη της διαχείρισης και είσπραξης των εμπορικών απαιτήσεων των επιχειρήσεων. Οι λύσεις Factoring που προσφέρονται στην αγορά παρέχουν άμεσα πλεονεκτήματα σε όλες τις επιχειρήσεις με έμφαση σε εισαγωγικές επιχειρήσεις που πωλούν στην εγχώρια αγορά, σε επιχειρήσεις που πωλούν σε βιομηχανικούς πελάτες καθώς και σε επιχειρήσεις που απαιτούν πέρα από την ευέλικτη και άμεση χρηματοδότηση, την ανάθεση της διαχείρισης και είσπραξης των πωλήσεών τους σε εξειδικευμένους οργανισμούς (financial outsourcers).

Εγχώριο Factoring (με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής)

Με την αγορά εμπορικών απαιτήσεων η τράπεζα προσφέρει τις βασικές υπηρεσίες, όπως: Λογιστική διαχείριση, παρακολούθηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων Προκαταβολές επί της τιμολογημένης αξίας Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (εγχώριο factoring χωρίς αναγωγή)

Εξαγωγικό Factoring (χωρίς δικαίωμα αναγωγής)

Η τράπεζα αγοράζει εμπορικές απαιτήσεις από εξαγωγικές πωλήσεις, παρέχοντας: Λογιστική διαχείριση, παρακολούθηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων Προκαταβολές επί της τιμολογημένης αξίας Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (ως και 100%)

Εισαγωγικό Factoring - Direct Import Factoring

Η τράπεζα αγοράζει, διαχειρίζεται και εισπράττει τις απαιτήσεις προμηθευτών εξωτερικού ελληνικής εισαγωγικής επιχείρησης. Διαχείριση, Λογιστική Παρακολούθηση και Είσπραξη Απαιτήσεων-Collection only Η τράπεζα αναλαμβάνει την λογιστική διαχείριση των

λογαριασμών των αγοραστών και την είσπραξη απαιτήσεων σύμφωνα με τις οδηγίες του προμηθευτή εγχώριας και διεθνούς αγοράς.

Reverse Factoring

Η τράπεζα αναλαμβάνει τις εμπορικές υποχρεώσεις προς τους προμηθευτές, προσφέροντας στους πελάτες της τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης καλύτερων όρων με τους προμηθευτές, καθώς και χαμηλότερο κόστος και καλύτερο έλεγχο των πληρωμών των προμηθευτών.

Back to Back Factoring

Είναι ο συνδυασμός του Reverse ή του Εισαγωγικού Factoring με το Εγχώριο Factoring με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής. Η τράπεζα αναλαμβάνει να διαχειριστεί ένα μεγάλο μέρος των εμπορικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων (cash- flow management) της επιχείρησής.

Invoice Discounting (με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής)

Ο factor αγοράζει και προεξοφλεί άμεσα συγκεκριμένες απαιτήσεις -τιμολόγια, χωρίς παροχή άλλων υπηρεσιών. Έχουμε την δυνατότητα να προσαρμόσουμε με ευελιξία τα προϊόντα Factoring στις ιδιαίτερες απαιτήσεις κάθε επιχείρησης, παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο πρόσθετα χρηματοοικονομικά, λειτουργικά και εμπορικά οφέλη.

Τα πλεονεκτήματα για την επιχείρησή

- Μείωση του λειτουργικού κόστους, λόγω ανάληψης της διαχείρισης και είσπραξης των εμπορικών σας απαιτήσεων
- Κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου εμπορικών αγοραστών με σημαντική μείωση των επισφαλειών
- Άντληση ρευστότητας για αποπληρωμή υποχρεώσεων της επιχείρησής, συνδεδεμένη με τις πωλήσεις
- Βελτίωση και επιτάχυνση της χρηματοοικονομικής ροής και ενδυνάμωση της χρηματοοικονομικής θέσης της επιχείρησής. Η χορήγηση των προκαταβολών Factoring χωρίς αναγωγή - δεν αποτελεί δανεισμό και δεν εμφανίζεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.
- Διεύρυνση πωλήσεων στις αγορές του εξωτερικού με ανταγωνιστικούς όρους πληρωμής, μέσω ανοικτού λογαριασμού χωρίς την διαμεσολάβηση Τραπεζών και την έκδοση L/C
- Χορήγηση προκαταβολών στο νόμισμα τιμολόγησης με επιτόκιο Euribor πλέον περιθωρίου
- Ευέλικτα όρια προσαρμοσμένα στις πωλήσεις της επιχείρησής.

Παράδειγμα λειτουργίας του Factoring

Η επιχείρηση «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ» εμπορεύεται είδη διατροφής σε αλυσίδες λιανικής πώλησης. Η μέση τιμολογιακή αξία των εμπορευμάτων αυτών κυμαίνεται στα € 100.000 μηνιαίως ενώ παρέχει, κατά μέσο όρο, 120 ημέρες πίστωση στους πελάτες/οφειλέτες της. Μετά από ενημέρωσή της για τις παροχές υπηρεσιών που μπορεί να προσφέρει η EFG Factors ΑΕΠΕΑ, αποφάσισε να εκχωρήσει ένα μέρος των απαιτήσεων των πελατών/οφειλετών της. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν η εξής Αποστολή του πελατολόγιο που ήθελε να εντάξει στη διαδικασία του Factoring και έλεγχος της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών/οφειλετών, καθώς και της εμπορικής τους συμπεριφοράς σε εύρος χρόνου από την EFG Factors ΑΕΠΕΑ. Με την έγκριση της συνεργασίας η «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ» εκχώρησε στην EFG Factors ΑΕΠΕΑ τα τιμολόγια των πελατών/οφειλετών (από την ημερομηνία αυτή και έπειτα). Μέσα σε 24 ώρες η επιχείρηση έχει ήδη λάβει προκαταβολή για τις απαιτήσεις αυτές και αποπλήρωσε άμεσα τον προμηθευτή της, με αποτέλεσμα να κερδίσει σημαντική έκπτωση Η EFG Factors ΑΕΠΕΑ οφείλει πλέον, για λογαριασμό της «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ» να διαχειριστεί και να εισπράξει (στη συμφωνημένη ημερομηνία) τα τιμολόγια αυτά καθώς και κάθε άλλο μελλοντικό τιμολόγιο των πελατών/οφειλετών αυτών. Να σημειωθεί ότι ενώ αγοραστής του εξωτερικού βρέθηκε σε οικονομική αδυναμία να αποπληρώσει τιμολογημένη αξία στην «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ» η επιχείρηση εισέπραξε τη συνολική αξία στο ακέραιο από την EFG Factors ΑΕΠΕΑ. Ο αναπτυξιακού χαρακτήρα θεσμός του factoring, συμβάλει στην ενίσχυση των μικρομεσαίων και 58 μεταποιητικών επιχειρήσεων και επιτρέπει την ορθολογικότερη διοίκηση τους, τη χρηματοδότησή τους, την ασφάλιση των απαιτήσεων του προμηθευτή, την ενίσχυση της θέσης της επιχείρησης στην αγορά. Με τη εφαρμογή του Factoring ο βαθμός ρευστότητας της επιχείρησης αυξάνει με αποτέλεσμα η επιχείρηση να είναι ακόμη πιο ανταγωνιστική.

3.9 FORFAITING

Πρόκειται για δέσμη υπηρεσιών πολύ κοντινών με αυτές του factoring. Οι συναλλαγές που κυρίως καλύπτονται με το forfaiting είναι αυτές της αγοραπωλησίας μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού (μεγάλα μηχανήματα, μηχανές εργοστασίων κ.λπ.)

Το forfaiting χρησιμοποιείται από τους εξαγωγείς για γρήγορη είσπραξη των οφειλών από τους πελάτες τους και παράλληλα για κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου. Το forfaiting είναι ουσιαστικά προεξόφληση γραμματίων, συναλλαγματικών και άλλων αξιογράφων χωρίς δικαίωμα επανεκχώρησης και καλύπτει περίοδο πίστωσης έως 10 χρόνια (συνήθως 3-5 χρόνια).

Τη διαδικασία μπορεί να εγγυηθεί τράπεζα της εμπιστοσύνης του forfaitier, προκειμένου αυτός να συμφωνήσει για προεξόφληση χωρίς δικαίωμα αναγωγής.

Τι είναι forfaiting

Το forfaiting, όπως και το Factoring, είναι μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή Χρηματοδότησης που διαφοροποιείται ως προς τον παραδοσιακό δανεισμό, στον τρόπο χρησιμοποίησης και εφαρμογής του.

Το Forfaiting είναι η εκχώρηση των συναλλαγματικών άλλων εμπορικών πιστωτικών εγγράφων, τα οποία είναι εγγυημένα και πλήρως διαπραγματεύσιμα. Η εγγύηση γίνεται συνήθως αποδεκτή στην περίπτωση του forfaiter, ο οποίος αναλαμβάνει το εμπορικό ή πολιτικό «ρίσκο». Σε όλες τις χώρες όπου εφαρμόζεται το forfaiting αποτελεί μια τραπεζική εργασία που αποσκοπεί κυρίως στην προεξόφληση ή αγορά τίτλων - αξιογράφων του εξαγωγέα από τον forfaiter.

Η αγορά - προεξόφληση των τίτλων αυτών γίνεται πάντα, χωρίς το δικαίωμα της αναγωγής στον προμηθευτή - εξαγωγέα και αφορά την προμήθεια αγαθών.

Λειτουργία του Forfaiting

Η φιλοσοφία του forfaiting βασίζεται στη μεταφορά του επιχειρηματικού κινδύνου (εξόφληση τίτλων - συναλλαγματική διαφορά κ.λπ.) και του πολιτικού κινδύνου (χώρες χωρίς πολιτική σταθερότητα κ.λπ.) από τον εξαγωγέα στον Forfaiter. Ο Forfaiter λειτουργεί σαν ανεξάρτητος και αυτόνομος χρηματοδοτικός οργανισμός - εταιρία, που αγοράζει τίτλους για 60 λογαριασμό του και αποβλέπει σε οφέλη του από τους τόκους, οπότε δεν ασφαλίζει ή καλύπτει απλώς κινδύνους. Ο Forfaiter από την πλευρά του, μειώνει τον κίνδυνο με την εγγύηση τρίτων, συνήθως τραπεζών ή δημοσίων οργανισμών και με τη διατήρηση σταθερού επιτοκίου. Το προεξο-φλητικό επιτόκιο (που είναι και η προμήθεια του Forfaiter), είναι σταθερό και υπολογίζεται με βάση το τρέχον επιτόκιο και τον υπό εκτίμηση κίνδυνο.

Ακόμη δεν υπάρχει προθυμία από πλευράς Forfaiting να χρηματοδοτεί (εξοφλεί) όλους τους διαθέσιμους τίτλους, αλλά μόνο τις περιπτώσεις που εξασφαλίζουν σταθερό επιτόκιο. Το Forfaiting σαν ένα σύστημα συναλλαγών, λειτουργεί ως εξής:

1. Αναλαμβάνει οφειλές σε τίτλους ή αξιόγραφα με προ-θεσμίες από 6 μήνες και πάνω μέχρι και 10 χρόνια, αλλά κυρίως 5 - 7 χρόνια.
2. Χρησιμοποιεί όλα τα νομίσματα (οι πληρωμές είναι με-τατρέψιμες σε όλα τα νομίσματα), αλλά περισσότερο προτιμούνται τα δολλάρια Η.Π.Α., τα Ελβετικά Φράγκα και τα Γερμανικά Μάρκα.
3. Υπογράφεται συμφωνία οι πληρωμές να γίνονται, έτσι ώστε να αποτελούν μια σειρά εξαμηνιαίων δόσεων.
4. Εγγυάται την οφειλή. όπως προαναφέρθηκε, άνευ όν, μέσω τράπεζας ή κρατικού οργανισμού ή πολυεθνικής, αμετάκλητα. Ο εγγυητής επιλέγεται και είναι στην κρίση του Forfaiter.

Πλεονεκτήματα του Forfaiting

Το Forfaiting όσο και το Factoring, είναι μια έμμεση χρηματοδότηση του εξαγωγικού εμπορίου χωρίς χρονοβόρες διαδικασίες που απαιτούνται συνήθως στον τραπεζικό χώρο. Έτσι, το Forfaiting που εφαρμόζεται, κυρίως στο εξαγωγικό εμπόριο και αφορά άμεσα τον εξαγωγέα έχει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

1. Το Forfaiting, γίνεται χωρίς το δικαίωμα της αναγωγής στον εξαγωγέα.

2. Το επιτόκιο, βάσει του οποίου ο εξαγωγέας υπολογίζει το κόστος της χρηματοδότησης, το κόστος του συμβολαίου και την μετατροπή του ξένου συναλλάγματος στο δικό του νόμισμα, διατηρείται σταθερό.
3. Η συμβολή στη ρευστότητα του εξαγωγέα, αφού πληρώνεται αμέσως μόλις παραδώσει τα εμπορεύματά του ή τις υπηρεσίες του. Έτσι, μειώνει τον τραπεζικό δανεισμό και του απελευθερώνει τα ίδια κεφάλαια για άλλες επενδύσεις ή άλλες δραστηριότητες όπως μάρκετινγκ των προϊόντων κ.ά.
4. Ο Forfaiter επωμίζεται, και όχι ο εξαγωγέας, τους κινδύνους από τους νομισματικούς κραδασμούς από πολιτικές αβεβαιότητας ή πτωχεύσεις του εγγυητή.
5. Ο εξαγωγέας με την εκχώρηση του χρέους, δεν αφιερώνει χρόνο ή χρήμα για τη διαχείριση ή την είσπραξη αυτού.
6. Η διαπραγμάτευση για τη χρηματοδότηση μέσω Forfaiting, για κάθε εμπορική συναλλαγή του εξαγωγέα, γίνεται χωριστά. Ο εξαγωγέας δεν δεσμεύεται για όλες τις συναλλαγές του.
7. Η εκχώρηση της οφειλής γίνεται έναντι ειλικρινών εγ-γράφων, όπως είναι οι συναλλαγματικές, τα εισπρακτέα γραμμάτια κ.ά.
8. Η συναλλαγή είναι εμπιστευτική και δεν παίρνει δημο-σιότητα. Ο εξαγωγέας μπορεί να απαιτήσει τήρηση μυστικό-τητας σε ότι αφορά τη χρηματοδότησή του.
9. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των συναλλασσομένων είναι εμπιστευτικές. Το «ρίσκο» σε ξένο συνάλλαγμα είναι ανύπαρκτο.
10. Η προεξόφληση του συνόλου της απαίτησης γίνεται σε μετρητά.

3.9 LEASING

Είναι μία σύγχρονη μέθοδος μέσο-μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης επιχειρήσεων και επαγγελματιών για την απόκτηση παγίων στοιχείων, δηλ. εξοπλισμού και ακινήτων για επαγγελματική χρήση. Κάθε επιχείρηση ανεξάρτητα από νομική μορφή και μέγεθος, καθώς και κάθε επαγγελματίας μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτή τη μορφή χρηματοδότησης. Η επιχείρηση ή ο επαγγελματίας επιλέγει τον εξοπλισμό ή το ακίνητο που θεωρεί κατάλληλο για τις ανάγκες του, η εταιρεία Leasing αγοράζει τον εξοπλισμό αυτό από τον προμηθευτή ή 62 το ακίνητο από τον ιδιοκτήτη του και στη συνέχεια ενοικιάζει το μεν εξοπλισμό για περίοδο τουλάχιστον 3 χρόνων, το δε ακίνητο τουλάχιστον για 10 χρόνια. Στο τέλος της μισθωτικής περιόδου, ο μισθωτής μπορεί είτε να εξαγοράσει το πάγιο (εξοπλισμός-ακίνητο) έναντι συμβολικού τιμήματος είτε να ανανεώσει τη σύμβαση για ορισμένο χρόνο. Κύριο χαρακτηριστικό και παράλληλα βασική διαφορά από τον τραπεζικό δανεισμό αποτελεί το ότι η εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης διατηρεί την κυριότητα του εξοπλισμού ή του παγίου παραχωρώντας μόνο τη χρήση του.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ LEASING - ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ

Απλή χρηματοδοτική μίσθωση (DIRECT LEASING)

Είναι μία σύγχρονη υπηρεσία που προσφέρει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες να αποκτήσουν:

Κινητό Εξοπλισμό: Καινούριο ή μεταχειρισμένο εξοπλισμό από την Ελλάδα ή το εξωτερικό, όπως: μηχανήματα κάθε είδους, οχήματα επιβατηγά και φορτηγά, έπιπλα, ηλεκτρονικό εξοπλισμό, τηλεφωνικά κέντρα και δίκτυα, κλιματιστικά, εξοπλισμό ιατρείων, ξενοδοχείων και εστιατορίων, αγροτικά και οδοποιητικά μηχανήματα κλπ.

Επαγγελματική στέγη: Γραφεία, καταστήματα, βιομηχανικά και βιοτεχνικά κτίρια, εμπορικά και εκθεσιακά κέντρα, αποθήκες και άλλα ακίνητα για επαγγελματική χρήση. Η επαγγελματική στέγη μπορεί να αποτελείται από αυτοτελή ακίνητα αλλά και οριζόντιες ή κάθετες ιδιοκτησίες.

Έτσι οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες αποκτούν τα μέσα για την άσκηση της δραστηριότητάς τους και συγχρόνως εκμεταλλεύονται όλα τα φορολογικά και λοιπά πλεονεκτήματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης, χωρίς να δεσμεύουν πλέον σημαντικά ίδια κεφάλαια.

Πώληση και επαναμίσθωση παγίων στοιχείων (sale & lease back)

Η επιχείρηση που επιθυμεί να βελτιώσει τη ρευστότητά της με τη μετατροπή σε κεφάλαιο κίνησης των κεφαλαίων της που έχουν επενδυθεί σε εξοπλισμό και επιχειρηματικά ακίνητα, μπορεί να πουλήσει τα πάγια αυτά στοιχεία στην εταιρεία Leasing και στη συνέχεια να τα μισθώσει, κάνοντας χρήση του θεσμού του leasing

Με τη λύση αυτή δίνεται ακόμη η δυνατότητα στην επιχείρηση να βελτιώσει την εικόνα του ισολογισμού της μέσω της εξόφλησης τυχόν βραχυχρόνιου δανεισμού της που χρηματοδότησε την απόκτηση των παγίων. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες δεν επιτρέπεται να πουλήσουν στην εταιρεία leasing τα επαγγελματικά τους ακίνητα και στη συνέχεια να τα μισθώσουν. Επιτρέπεται όμως να πουλήσουν τον εξοπλισμό τους

Συνεργασία εταιρίας leasing, προμηθευτή και μισθωτή (vendor leasing)

Η συνεργασία μεταξύ της εταιρίας leasing και του προμηθευτή εξοπλισμού, με διάφορα σχήματα, συμβάλλει στην αύξηση των πωλήσεων και των δύο μερών. Ο προμηθευτής πωλεί στην εταιρία leasing, σε τιμή μετρητοίς, τον εξοπλισμό που επιθυμεί ο επενδυτής, ο οποίος στη συνέχεια τον αποκτά κάνοντας χρήση του θεσμού του leasing.

Άμεση Χρηματοδοτική Μίσθωση (Financial Leasing)

Είναι η κυριότερη μορφή χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η εταιρεία leasing αποκτά από τον κατασκευαστή το μηχάνημα ή το ακίνητο το οποίο καλύπτει την ανάγκη του πελάτη της, καταβάλλοντας μετρητά ή λαμβάνοντας πίστωση, και στη συνέχεια το εκμισθώνει σε αυτόν. Η κυριότητα του παγίου στο τέλος της σύμβασης μεταφέρεται στην επιχείρηση (μισθωτή) έναντι καταβολής συμβολικού τιμήματος.

Μίσθωση Μόχλευσης (Leveraged Lease)

Η μίσθωση αυτή είναι η περισσότερο πολύπλοκη αλλά αρκετά διαδεδομένη. Οι εμπλεκόμενοι φορείς εδώ δεν είναι δύο (εκμισθωτής, μισθωτής), αλλά τρεις ή περισσότεροι, αφού συμμετέχουν και ένας ή περισσότεροι χρηματοδότες. Τα κεφάλαια που διαθέτει η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης για την αγορά του παγίου ανέρχονται σε ένα ποσοστό της αξίας του. Τα υπόλοιπα κεφάλαια προσφέρονται από κάποια τράπεζα ή άλλο χρηματοοικονομικό οργανισμό, ο οποίος ενδέχεται να αναλαμβάνει και τον πιστωτικό κίνδυνο, οπότε αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα τόσο του μισθωτή όσο και του εκμισθωτή (εταιρεία leasing) και μπορεί να καλύπτει τη χρηματοδότηση με διάφορες εξασφαλίσεις, κυρίως με βάρη επί των παγίων.

Διασυνοριακή Χρηματοδοτική Μίσθωση (Cross-border Leasing).

Ο πελάτης της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης έχει έδρα διαφορετική από την έδρα της ίδιας.

Sub Leasing-Operating Leasing

Η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης μισθώνει το πάγιο από τον προμηθευτή και στη συνέχεια το υπομισθώνει στην επιχείρηση.

ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΣΘΩΤΗ-ΕΠΕΝΔΥΤΗ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ LEASING.

- Τα μισθώματα που καταβάλλονται στην εταιρία leasing για τον εξοπλισμό και το τμήμα των μισθωμάτων που αφορά σε κτίριο, θεωρούνται δαπάνες και μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα.
- Η επιχείρηση και ο επαγγελματίας μπορούν να χρησιμοποιήσουν άμεσα τον εξοπλισμό/ακίνητο που έχουν επιλέξει, καθώς η εταιρία leasing καλύπτει μέχρι και το 100% της αξίας της επένδυσης, περιλαμβανομένου του ΦΠΑ στην περίπτωση κινητού εξοπλισμού.
- Ο επενδυτής μπορεί να επιτύχει καλύτερους όρους προμήθειας εξοπλισμού ή απόκτησης επαγγελματικού ακινήτου, καθώς η αξία τους εξοφλείται άμεσα τοις μετρητοίς.

- Η διάρκεια της μίσθωσης και το ύψος του μισθώματος ορίζονται σύμφωνα με τις οικονομικές δυνατότητες της επιχείρησης, αφού ληφθούν υπόψη και τυχόν εποχικοί παράγοντες.
- Η πραγματοποίηση επένδυσης σε καινούριο εξοπλισμό μέσω leasing από νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις μπορεί να συνδυαστεί με τα οφέλη που προκύπτουν από την υπαγωγή της στον αναπτυξιακό νόμο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται από αυτόν.
- Μετά τη λήξη της μισθωτικής περιόδου ο επενδυτής αποκτά την κυριότητα του παγίου έναντι προσυμφωνημένου (συνήθως συμβολικού) τιμήματος. Η απόκτηση του ακινήτου είναι απαλλαγμένη από το φόρο μεταβίβασης. Ο επενδυτής προστατεύεται από την τεχνολογική απαξίωση του εξοπλισμού του, τον οποίο μπορεί να ανανεώνει χωρίς να δεσμεύει τα διαθέσιμα κεφάλαιά του.
- Βελτιώνεται η εικόνα του ισολογισμού της επιχείρησης και της κεφαλαιακής της διάρθρωσης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ

Οι διαδικασίες συνεργασίας μεταξύ του επενδυτή και της εταιρίας leasing, είναι απλές και το κόστος αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Η έγκριση μίας σύμβασης leasing εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα του μισθωτή και το είδος της επένδυσης, αξιολογείται δε με τραπεζικά κριτήρια. Η σύμβαση leasing για εξοπλισμό δεν εμβαρύνεται με χαρτόσημο. Η αντίστοιχη σύμβαση για ακίνητο καταρτίζεται με συμβολαιογραφική πράξη.

3.11 ΕΓΓΥΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Μία εγγυητική επιστολή είναι ένα έγγραφο που εκδίδεται από ένα χρηματοοικονομικό οργανισμό και ενεργεί ως εγγύηση τήρησης, από τον εντολέα (αυτόν για τον οποίο παρέχεται η εγγύηση), υποχρεώσεων οικονομικού ή άλλου περιεχομένου σε έναν δικαιούχο και οι οποίες απορρέουν από διατάξεις νόμου ή από νόμιμες συναλλαγές. Μπορεί να είναι καθορισμένης ή αορίστου διάρκειας. Δημιουργείται λοιπόν μια τριμερής σχέση, με εμπλεκόμενα μέρη τον εγγυητή, τον εντολέα και το δικαιούχο. (Η σχέση υπάρχει πιθανότητα να είναι και τετραμερής σε περίπτωση που εντολέας και πρωτοφειλέτης δεν είναι το ίδιο πρόσωπο).

Οι εγγυητικές επιστολές είναι στην ουσία συμβάσεις (δικαιοπραξίες) με τις οποίες ο χρηματοοικονομικός οργανισμός αναλαμβάνει την υποχρέωση προς το δικαιούχο, ότι στην περίπτωση που ο οφειλέτης δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του, θα την εκπληρώσει ο εγγυητής και θα την εκπληρώσει για το ορισμένο ποσό που αναγράφεται, πάντα επακριβώς, στο σώμα της εγγυητικής επιστολής.

Οι Ε/Ε διαχωρίζονται σε αυτές που απευθύνονται προς το δημόσιο και ΝΠΔΔ και σε αυτές που απευθύνονται προς ιδιώτες και ΝΠΙΔ.

ΟΙ ΕΓΓΥΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΦΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ:

Συμμετοχής (Α΄ κατηγορίας)

την οποία ζητούν να παίρνουν όσοι θέλουν να συμμετέχουν σε ένα μειοδοτικό ή πλειοδοτικό διαγωνισμό, δημόσιο ή ιδιωτικό για προμήθεια ειδών ή κατασκευή ή ανάληψη έργων, προκειμένου να τη καταθέσουν προηγουμένως στον φορέα του διαγωνισμού. Το ποσό της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής συνήθως είναι ποσοστό 5% του συνολικού ύψους της προμήθειας του έργου.

Καλής Εκτέλεσης (Β΄ κατηγορίας)

που αφορά την τήρηση συμφωνιών και γενικά την εκπλήρωση όρων μίας σύμβασης ή την κάλυψη δασμών και φόρων εισαγομένων αγαθών προοριζομένων για εξαγωγή. Αυτή η εγγυητική επιστολή αντικαθιστά και ακυρώνει κατά κανόνα την εγγυητική επιστολή συμμετοχής που δεν έχει πλέον λόγο ύπαρξης. Το ποσό της είναι συνήθως ποσοστό 5% έως 10% του ύψους της αναλαμβανόμενης εργασίας.

Αντικατάστασης Κρατήσεων (Γ΄ κατηγορίας)

οι οποίες συνηθίζονται σε όλα τα Δημόσια έργα και ονομάζονται επίσης εγγυητικές δεκάτων (ή εικοστών σπανιότερα). Όταν αναλάβει μία επιχείρηση ένα έργο και καταθέσει την εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης και το έργο αρχίσει να εκτελείται, κατά διαστήματα γίνεται αποτίμηση των εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ελέγχεται από τον επιβλέποντα μηχανικό της υπηρεσίας ή του οργανισμού (για τον οποίο εκτελείται το έργο) και εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή η πληρωμή. Αυτός ο λογαριασμός έχει καθιερωθεί να ονομάζεται πιστοποίηση έργου. Από κάθε πιστοποίηση που γίνεται ο εργολάβος δεν παίρνει όλο το ποσό. Ένα ποσοστό συνήθως 10% παρακρατείται και θα αποδοθεί στον εργολάβο όταν τελειώσει εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους όρους της σύμβασης το έργο που έχει αναλάβει αφού περάσει το προκαθορισμένο από τη σύμβαση χρονικό διάστημα από την παράδοση του έργου για να διαπιστωθεί η καλή λειτουργία του. Αυτό το διάστημα είναι κατά κανόνα ένα ή δύο χρόνια από την παράδοση του έργου και όπως είναι φυσικό ο εργολάβος έχει πάντα ανάγκη από μετρητά για τη συνέχιση των εργασιών και την εκτέλεση του έργου αλλά και σε τελευταία ανάλυση τα ποσά αυτά που παρακρατούνται παραμένουν ανεκμετάλλευτα γι' αυτό το λόγο προσκομίζει (στην υπηρεσία - οργανισμό) μία εγγυητική επιστολή από ένα χρηματοοικονομικό οργανισμό με την οποία αντικαθιστά τα μετρητά. Με αυτόν τον τρόπο ο οργανισμός εξασφαλίζεται με την εγγυητική επιστολή που αποτελεί συμπληρωματική καλή εκτέλεση και ο εργολάβος εισπράττει όλο το ποσό της πιστοποίησης.

Προκαταβολής (Γ΄ κατηγορίας).

Τις περισσότερες φορές στη σύμβαση εκτέλεσης ενός έργου ή προμήθειας ειδών που υπογράφεται ύστερα από την κατακύρωση του διαγωνισμού προβλέπεται η ανάληψη μίας προκαταβολής. Για την είσπραξη αυτής της προκαταβολής προσκομίζεται εγγυητική επιστολή χρηματοοικονομικού οργανισμού. Το ποσό της προκαταβολής παρακρατείται ή στο

τέλος της εκτέλεσης της παραγγελίας όταν αφορά προμήθεια ειδών στο Δημόσιο ή κατά τις τμηματικές παραδόσεις. Μπορεί επίσης να παρακρατηθεί σταδιακά σύμφωνα με την σύμβαση από κάθε πιστοποίηση όταν αφορά κατασκευαστικό έργο.

Εξωτερικού (Γ' κατηγορίας),

οι οποίες εκδίδονται είτε με εντολή μιας τράπεζας (κυρίως του εξωτερικού) με την αντεγγύησή της, είτε με εντολή του πελάτη οπότε απευθύνονται σε τράπεζες του εξωτερικού, σε οίκους του εξωτερικού, σε κρατικές αρχές του εξωτερικού για έργα ημεδαπών εταιρειών στο εξωτερικό. Οι εγγυητικές επιστολές εξωτερικού που απευθύνονται σε τράπεζες ή 68 οίκους του εξωτερικού μπορεί να αφορούν την κάλυψη κινδύνων ανάλογων με εκείνους των Ε/Ε εσωτερικού (καλή πληρωμή Φ/Ε, καλή εκτέλεση, συμμετοχή κ.λ.π.) κατά κανόνα όμως αφορούν την πληρωμή συναλλαγματικών που υπογράφονται για τον προθεσμιακό διακανονισμό της αξίας εισαγομένων ειδών.

Πληρωμής (Γ' κατηγορίας)

με τις οποίες εξασφαλίζεται η εξόφληση μιας οφειλής ή της αξίας αγοραζομένων ειδών κ.λπ. Διακρίνονται σε αξίας και καταβολής δόσεων.

3.12 ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ

Ένα προϊόν μεγάλης σημασίας που παρέχουν οι τράπεζες στις επιχειρήσεις σήμερα είναι και αυτό της τακτοποίησης της μισθοδοσίας των υπαλλήλων. Μέσω της μισθοδοσίας η τράπεζα δεν επιτυγχάνει απλά την αύξηση του πελατολογίου της αλλά επιπλέον επιτυγχάνει την απόκτηση ενεργού πελατολογίου, εφόσον οι μισθοδοτούμενοι, όσο θα πληρώνονται μέσω τραπεζής, θα έρχονται σε επαφή με κάποιο από τα δίκτυα εξυπηρέτησης-πώλησης της τράπεζας. Παράλληλα είναι σημαντικό ότι η τράπεζα πλέον έχει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των συγκεκριμένων πελατών αφού πλέον γνωρίζει κάθε πότε αυτοί πληρώνονται, τι μισθό παίρνουν κτλ. Παράλληλα όμως με την τράπεζα, απαιτείται η ύπαρξη ωφελειών και για τα άλλα δύο μέλη αυτής της τριγωνικής σχέσης που διαμορφώνεται από το προϊόν της μισθοδοσίας για να καταστεί εφικτή. Για το λόγο αυτό οι τράπεζες ενισχύουν τα προγράμματα μισθοδοσίας με μια σειρά από πλεονεκτήματα τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζόμενους.

Από την πλευρά του εργοδότη, το βασικό προνόμιο είναι η ευκολία στην πληρωμή των υπαλλήλων και συνάμα στην παρακολούθηση του κόστους εργασίας. Ο εργοδότης πλέον αρκεί να καταθέσει τα χρήματα που απαιτούνται για το σύνολο των μισθοδοσιών του μήνα συνήθως στο λογαριασμό όψεως της επιχείρησης. Παράλληλα θα πρέπει να έχει ετοιμάσει μια λίστα με τα ονόματα των υπαλλήλων και δίπλα σε κάθε ένα από αυτά να έχει σημειώσει το ποσό του μισθού που του αναλογεί. Η τράπεζα από εκεί και πέρα αναλαμβάνει όλα τα περεταίρω. Έτσι ο εργοδότης απαλλάσσεται από τον κίνδυνο τυχών λαθών στο μέτρημα, όπως και από τον κίνδυνο να κλαπούν τα χρήματα της μισθοδοσίας κτλ. Επιπλέον σε μισθοδοσίες μεγάλων επιχειρήσεων, πολλές φορές οι τράπεζες παρέχουν και ασφαλιστική κάλυψη των υπαλλήλων που σίγουρα αυτό μεταφράζεται και ως ένα άμεσα οικονομικό όφελος για την επιχείρηση.

Επιπλέον επιγραμματικά να αναφέρουμε τα παρακάτω προνόμια που συναντάμε για τις επιχειρήσεις :

- 1) Επεξεργασία στοιχείων για έκδοση μισθοδοσίας.
- 2) Αποστολή αρχείου στις Τράπεζες για κατάθεση στους λογαριασμούς των εργαζομένων.
- 3) Ετοιμασία μηνιαίων μισθοδοτικών καταστάσεων και εκκαθαριστικών σημειωμάτων. Απόδοση ασφαλιστικών εισφορών στα ασφαλιστικά ταμεία.
- 4) Ετοιμασία και υποβολή της ετήσιας κατάστασης στις Επιθεωρήσεις Εργασίας.
- 5) Έκδοση βεβαιώσεων αποδοχών και παροχή στοιχείων για την έκδοση της περιοδικής και της οριστικής δήλωσης Φ.Μ.Υ. καθώς και του λογιστικού άρθρου.
- 6) Υπολογισμός προϋπολογισμού και προβλέψεις κόστους ανθρώπινου δυναμικού.

Ως προς τους εργαζόμενους τα προνόμια είναι συνήθως πολύ περισσότερα.

Μερικά από αυτά είναι το προνομιακό πιστωτικό επιτόκιο του λογαριασμού μισθοδοσίας (που συνήθως πρόκειται για τρεχούμενο λογαριασμό). Αντίστοιχα οι μισθοδοτούμενοι έχουν προνομιακό επιτόκιο και στις διάφορες κατηγορίες χορήγησης, από πιστωτικές κάρτες μέχρι δάνεια καταναλωτικά και επισκευαστικά. Καλύτερο είναι συνήθως και το επιτόκιο στη συγκέντρωση καταναλωτικών οφειλών που απολαμβάνουν. Τέλος, επιγραμματικά μπορούμε να αναφέρουμε μια σειρά από εξίσου σημαντικά προνόμια που αφορούν τους εργαζόμενους :

- 1) Λογαριασμός μισθοδοσίας με προνομιακό επιτόκιο κατάθεσης και όριο υπερανάλιψης.
- 2) Δωρεάν πάγιες εντολές για την αυτόματη εξόφληση λογαριασμών και άλλων τακτικών καταβολών.
- 3) Πιστωτικές κάρτες χωρίς ετήσια συνδρομή.
- 4) Καταναλωτικά δάνεια καθώς επίσης και προγράμματα συγκέντρωσης και εξόφλησης οφειλών με προνομιακά επιτόκια, μειωμένα έξοδα φακέλου.
- 5) Αποταμιευτικά, Συνταξιοδοτικά και Επενδυτικά Προγράμματα με προνομιακούς όρους ως προς το μέγεθος της ελάχιστης δόσης ή την περιοδικότητα των καταβολών.
- 6) Ασφαλιστικά προϊόντα με προνομιακούς όρους, όπως για παράδειγμα πακέτο κάλυψης εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, ασφάλιση αυτοκινήτων σε συνδυασμό με οδική βοήθεια, κάλυψη κατοικίας κλπ.

3.13 ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Το αμοιβαίο κεφάλαιο είναι ομάδα περιουσίας, που αποτελείται από κινητές αξίες και μετρητά, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου σε περισσότερα πρόσωπα. Για τη σύσταση του αμοιβαίου κεφαλαίου απαιτείται άδεια από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η διαχείρισή του αναλαμβάνεται υποχρεωτικά από Ανώνυμο Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Το Αμοιβαίο Κεφάλαιο χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι στερείται νομικής προσωπικότητας.

Βασικό στοιχείο της διαχείρισής του αποτελεί η διαίρεση της περιουσίας του σε ισάξια μερίδια. Τα μερίδια αποτελούν ονομαστικούς τίτλους και εκδίδονται από την Α.Ε.Δ.Α.Κ.

Οι επενδυτές που επιθυμούν να τοποθετήσουν τα διαθέσιμά τους στο αμοιβαίο κεφάλαιο αγοράζουν κάποια από τα μερίδια. Οι κάτοχοι των μεριδίων αυτών αποτελούν τους μεριδιούχους του αμοιβαίου κεφαλαίου. Ο αριθμός των μεριδίων που θα αγορασθούν εξαρτάται από το τοποθετούμενο κεφάλαιο και την τιμή των μεριδίων.

Αν, για παράδειγμα, υποθέσουμε ότι η τιμή συμμετοχής ενός μεριδίου κατά την ημέρα που πραγματοποιείται μια επένδυση ανέρχεται σε 5, 5584 ευρώ και το επενδυόμενο ποσό είναι 5.000 ευρώ, τα μερίδια που θα αποκτηθούν από τον επενδυτή ανέρχονται σε 899,5394. Η τιμή των μεριδίων μεταβάλλεται καθημερινά, αφού τα κεφάλαια του αμοιβαίου επενδύονται σε χρηματοοικονομικά κυρίως προϊόντα των οποίων η τιμή μεταβάλλεται, λόγω της καθημερινής τους διαπραγμάτευσης στις αγορές, αλλά και λόγω της απόδοσης των χρηματοοικονομικών αυτών προϊόντων, όπως αυτή εκφράζεται με τα μερίσματα, τα τοκομερίδια, τους τόκους, κ.ο.κ.

Ο αριθμός των μεριδίων ενός αμοιβαίου κεφαλαίου μπορεί να αυξάνεται ή να μειώνεται, αφού νέοι επενδυτές αγοράζουν μερίδια οι υφιστάμενοι μεριδιούχοι εγκαταλείπουν τη θέση τους πουλώντας μερίδια. Η συνολική περιουσία του αμοιβαίου κεφαλαίου, αποτιμημένη σε τρέχουσες τιμές, αποτελεί το συνολικό ενεργητικό του. Δεδομένης της καθημερινής αποτίμησης των χρηματοοικονομικών τίτλων και λοιπών θέσεων, που περιλαμβάνονται στο αμοιβαίο κεφάλαιο, και λαμβανομένων υπόψη των δεδουλευμένων τόκων, το ενεργητικό του αμοιβαίου κεφαλαίου, όπως συμβαίνει και με την τιμή του μεριδίου, μεταβάλλεται καθημερινά. Το τελικό καθημερινό ύψος του ενεργητικού εξαρτάται και από τις νέες συμμετοχές ή τις αποχωρήσεις (εξαγορές) από αυτό.

Τα Αμοιβαία Κεφάλαια δεν καταβάλλουν τόκο και δεν εξασφαλίζουν προκαθορισμένες αποδόσεις. Η απόδοση επομένως για το μεριδιούχο προκύπτει από τη διαφορά της αξίας του κεφαλαίου της επένδυσης και της αποτίμησης αυτού σε μελλοντικό της τοποθέτησης χρόνο. Η τιμή του μεριδίου ακολουθεί την εκάστοτε αποτίμηση της περιουσίας του αμοιβαίου.

Η μεταβολή της τιμής του μεριδίου, ανάλογα με τους τίτλους που περιλαμβάνει το αμοιβαίο κεφάλαιο, μπορεί να είναι μεγάλη και επομένως η απόδοση της επένδυσης, θετική ή αρνητική, μπορεί να είναι υψηλή. Η πιθανή υψηλή μεταβλητότητα της τιμής κατέστησε αναγκαία την ενημέρωση των επενδυτών και οδήγησε στη διαμόρφωση της βασικής αρχής, η οποία αναφέρεται υποχρεωτικά σε κάθε έντυπο, ανακοίνωση ή διαφημιστικό μήνυμα σχετικό με τα αμοιβαία κεφάλαια, ότι: «Τα αμοιβαία κεφάλαια δεν έχουν εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές». Οι πρόσδοδοι του Αμοιβαίου

Κεφαλαίου από τόκους, μερίσματα, κ.ο.κ. μπορούν να διανέμονται στους μεριδιούχους στο τέλος κάθε χρήσης, μετά την αφαίρεση των εξόδων, αν και συνήθως δεν διανέμονται αλλά επενδύονται, αυξάνοντας έτσι το ενεργητικό του αμοιβαίου και ταυτόχρονα τα μερίδια του κάθε μεριδιούχου. Η περιουσία του Αμοιβαίου Κεφαλαίου, δηλαδή οι μετοχές, τα ομόλογα, οι καταθέσεις, κ.ο.κ., προστατεύονται με τη φύλαξη των τίτλων αυτών σε τράπεζα που λειτουργεί μόνιμα στην Ελλάδα (ελληνική ή ξένη), η οποία εκτελεί χρέη θεματοφύλακα (custodian). Ουσιαστικά ο θεματοφύλακας είναι ο φύλακας της κοινής περιουσίας αφού έχει τη δυνατότητα ελέγχου της νομιμότητας των κινήσεων και της τήρησης του κανονισμού του αμοιβαίου, ενώ ταυτόχρονα μεσολαβεί στην εκτέλεση των εντολών αγοράς και πώλησης χρεογράφων ή μετοχών που δίνονται από την Α.Ε.Δ.Α.Κ.

Στα καθήκοντα του θεματοφύλακα περιλαμβάνονται η συνυπογραφή των εξαμηνιαίων λογιστικών καταστάσεων του Αμοιβαίου Κεφαλαίου, η βεβαίωση για την καταβολή του αντιτίμου κατά τη συμμετοχή στο αμοιβαίο (διάθεση μεριδίων), η καταβολή εντός της νόμιμης προθεσμίας του σχετικού ποσού σε περίπτωση εξαγοράς μεριδίων και η ακύρωση των μεριδίων που εξαγοράζονται ή μεταβιβάζονται. Ο θεματοφύλακας ευθύνεται για κάθε αμέλεια σχετικά με την κάλυψη των καθηκόντων αυτών.

Καθημερινά υπολογίζονται και δημοσιεύονται τρεις τιμές για τα μερίδια κάθε αμοιβαίου κεφαλαίου: η καθαρή τιμή, η τιμή διάθεσης και η τιμή εξαγοράς.

Καθαρή Τιμή

Η καθαρή τιμή του κάθε μεριδίου ενός αμοιβαίου κεφαλαίου προκύπτει από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των μεριδίων του με την αξία του ενεργητικού του.

Δηλαδή ισχύει η σχέση:

Καθαρή Τιμή Μεριδίου = Σύνολο Καθαρού Ενεργητικού/ Αριθμός Μεριδίων Βάσει της καθαρής τιμής υπολογίζονται τόσο η απόδοση του κεφαλαίου όσο και οι τιμές διάθεσης και εξαγοράς. Το Καθαρό Ενεργητικό προκύπτει αφού από το αποτιμημένο ενεργητικό αφαιρεθούν τα έξοδα έως την ημέρα της αποτίμησης.

Τιμή Διάθεσης

Η τιμή διάθεσης είναι η τιμή με την οποία αγοράζει τα μερίδια ο επενδυτής από την Α.Ε.Δ.Α.Κ και ισούται με την καθαρή τιμή πλέον της προμήθειας διάθεσης που εισπράττει η Α.Ε.Δ.Α.Κ

Τιμή Διάθεσης= Καθαρή Τιμή * (1 + Προμήθεια διάθεσης)

Τιμή Εξαγοράς

Η τιμή εξαγοράς είναι η τιμή με την οποία αγοράζει τα μερίδια η Α.Ε.Δ.Α.Κ από τον επενδυτή και ισούται με την καθαρή τιμή μειωμένη κατά την προμήθεια εξαγοράς που εισπράττει η Α.Ε.Δ.Α.Κ Τιμή Εξαγοράς = Καθαρή Τιμή * (1-Προμήθεια εξαγοράς)

Τόσο η προμήθεια διάθεσης όσο και η προμήθεια εξαγοράς αποτελούν την αμοιβή της Α.Ε.Δ.Α.Κ και του Θεματοφύλακα για τις υπηρεσίες τους προς τους επενδυτές.

Πλεονεκτήματα Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Σε σχέση με την άμεση τοποθέτηση σε τίτλους στο χρηματιστήριο ή σε άλλες αγορές από τους ίδιους τους επενδυτές (μικρούς ή μεγάλους) υπάρχουν σημαντικά πλεονεκτήματα υπέρ των τοποθετήσεων σε αμοιβαία κεφάλαια. Καταρχάς επιτυγχάνεται μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου, λόγω της μεγάλης διαφοροποίησης και διασποράς των τίτλων που υπάρχουν στα χαρτοφυλάκια των αμοιβαίων κεφαλαίων. Παράλληλα, η αναμενόμενη απόδοση των αμοιβαίων κεφαλαίων είναι υψηλότερη αναμενόμενη από την απόδοση των

μεμονωμένων, συνήθως χαμηλού ύψους τοποθετήσεων, τόσο λόγω των οικονομικών κλίμακας που επιτυγχάνονται, όσο και λόγω της διαχείρισης των κεφαλαίων από εξειδικευμένα στελέχη των Α.Ε.Δ.Α.Κ. Επίσης δίνουν τη δυνατότητα σε μικρούς επενδυτές να εισέρχονται σε αγορές που απαιτούν τοποθετήσεις υψηλών ποσών ή και αγορές που οι ίδιοι δεν έχουν πρόσβαση ή δεν γνωρίζουν.

Ανάμεσα στα σημαντικά πλεονεκτήματα των αμοιβαίων κεφαλαίων συγκαταλέγονται η μεγάλη ρευστότητα που αυτά προσφέρουν, η διαφάνεια στις συναλλαγές, η διασπορά των κεφαλαίων, αλλά και η δυνατότητα συμμετοχής στις αγορές χωρίς τη δέσμευση μεγάλων χρηματικών ποσών. Τέλος, ελκυστικό είναι και το φορολογικό καθεστώς των αμοιβαίων κεφαλαίων, καθώς οι αποδόσεις τους δεν υπόκεινται σε φορολογία. Παράλληλα, καθώς μεγάλη μερίδα επενδυτών επιζητεί επενδύσεις χωρίς κίνδυνο για το κεφάλαιο τους, η Citibank έφερε πρώτη στην ελληνική αγορά σύνθετα επενδυτικά προϊόντα με χαρακτηριστικά προστασίας κεφαλαίου. Τα προϊόντα αυτά έχουν αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια σε βασικό τμήμα της γκάμας προϊόντων που είναι διαθέσιμα στους πελάτες. Μέσα από αυτήν την κατηγορία προϊόντων είναι δυνατή η συμμετοχή στην απόδοση ενός δείκτη ή ενός καλάθιού δεικτών, νομισμάτων, μετοχών, ακόμα και αμοιβαίων κεφαλαίων χωρίς κίνδυνο για το αρχικό κεφάλαιο. Πιο εξεζητημένες λύσεις επιτρέπουν τη συμμετοχή σε συγκεκριμένες επενδυτικές θεματολογίες, όπως η ακίνητη περιουσία, τα αγαθά, οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας, κλπ. Γενικά, πελάτες οι οποίοι επενδύουν σε προϊόντα προστατευμένου κεφαλαίου μπορούν να προσδοκούν αποδόσεις δυνητικά υψηλότερες από αυτές ενός παραδοσιακού λογαριασμού καταθέσεων, σε συνδυασμό πάντα με την προστασία του αρχικού τους κεφαλαίου επένδυσης. Συγχρόνως όμως, θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι, στις περισσότερες περιπτώσεις, να αποδεχθούν πως δε θα λαμβάνουν τακτικό εισόδημα (πχ. ένα ετήσιο τοκομερίδιο στην περίπτωση ενός λογαριασμού καταθέσεων). Θα πρέπει επίσης να είναι βέβαιοι πως δε θα χρειαστούν το κεφάλαιο που θα επενδύσουν σε αυτά τα προϊόντα πριν τη λήξη της επένδυσης, καθώς η προστασία κεφαλαίου ισχύει μόνο εφόσον ο πελάτης διατηρήσει την επένδυσή του μέχρι τη λήξη της.

Τα παραπάνω, όμως, προϊόντα είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά. Μέσα από ένα συνδυασμό προϊόντων προθεσμιακής κατάθεσης και επένδυσης, ο πελάτης μπορεί να απολαύσει υψηλότερα επιτόκια για ένα μέρος του κεφαλαίου του και ενδεχομένως πρόσθετες αποδόσεις για το υπόλοιπο των χρημάτων του. Η σωστή κατανομή των κεφαλαίων ενός πελάτη μεταξύ παραδοσιακών καταθετικών προϊόντων και επενδυτικών προϊόντων μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του, αλλά και να μεγιστοποιήσει τις αποδόσεις του.

Τα Αμοιβαία Κεφάλαια προσφέρουν στους επενδυτές:

Επαγγελματική διαχείριση

Η ομάδα ειδικών αναλυτών η οποία αναλαμβάνει τη διαχείριση του Αμοιβαίου Κεφαλαίου διαθέτει μεγάλη εμπειρία και γνώσεις και εγγυάται ότι η επενδυτική πολιτική του Αμοιβαίου Κεφαλαίου παραμένει συνεπής με τον επενδυτικό του στόχο.

Διασπορά

Τα Αμοιβαία Κεφάλαια επενδύουν σε ένα εύρος τοποθετήσεων, με αποτέλεσμα να μειώνεται ο επενδυτικός κίνδυνος ο οποίος προκύπτει από μια μεμονωμένη επένδυση.

Ρευστότητα

Ο επενδυτής των Αμοιβαίων Κεφαλαίων μπορεί μέσα σε ένα μικρό χρονικό διάστημα να εξαγοράσει μέρος ή ολόκληρη την επένδυσή του. Το συγκεκριμένο πλεονέκτημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο χώρο των επενδύσεων σε μετοχές και σε σχέση με την απευθείας επένδυση στις κεφαλαιαγορές, όπου πολλές φορές ο επενδυτής δεν βρίσκει αγοραστή για τους τίτλους του λόγω απόλυτης πτώσης της τιμής μιας μετοχής.

Διαπραγματευτική Δύναμη

Ο επενδυτής ο οποίος συμμετέχει ακόμα και με ένα μικρό ποσό στο Αμοιβαίο Κεφάλαιο αποκτά τη διαπραγματευτική δύναμη ολόκληρου του Αμοιβαίου Κεφαλαίου το οποίο λόγω του μεγέθους του απολαμβάνει πιο ευνοϊκούς όρους στις συναλλαγές στις διάφορες αγορές.

Υπηρεσίες

Τα Αμοιβαία Κεφάλαια προσφέρουν μια σειρά από σημαντικές υπηρεσίες με αποτέλεσμα την αύξηση του τελικού οφέλους του επενδυτή. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν αυτόματη επανεπένδυση μερίσματος, δυνατότητα επενδυτικού σχεδιασμού, ευελιξία, ευκολία στη συναλλαγή κ.α.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Στην Ελλάδα με την απόφαση 2312 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ, τεύχος Β', αρ. 498, 22/5/98) τα αμοιβαία κεφάλαια κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

α) Αμοιβαία Διαθεσίμων. Επενδύουν κυρίως σε προϊόντα χρηματαγοράς, δευτερευόντως σε τίτλους σταθερού εισοδήματος και έως 10% σε μετοχές.

β) Ομολογιακά Αμοιβαία. Επενδύουν κυρίως σε 77 μακροπρόθεσμους τίτλους σταθερού εισοδήματος και έως 10% σε μετοχές.

γ) Μετοχικά Αμοιβαία. Επενδύουν κυρίως σε μετοχές εταιρειών εισηγμένων στο χρηματιστήριο.

δ) Μικτά Αμοιβαία. Επενδύουν σε συνδυασμό προϊόντων των προηγούμενων κατηγοριών.

ε) Ειδικού Τύπου Αμοιβαία. Επενδύουν κυρίως σε συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. τεχνολογία, πληροφορική, κατασκευές κλ.) και τουλάχιστον 10% σε τίτλους σταθερού εισοδήματος.

Η ανωτέρω διάκριση βασίζεται στις τοποθετήσεις των αμοιβαίων κεφαλαίων και την αναμενόμενη απόδοση αυτών δεδομένου του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Ο χαρακτηρισμός ενός αμοιβαίου κεφαλαίου προϋποθέτει επένδυση στην αντίστοιχη κατηγορία τίτλων (μετοχές, ομόλογα, κ.ο.κ.) τουλάχιστον σε ποσοστό 65% επί του μέσου συνολικού τριμηνιαίου ενεργητικού τους.

Όσον αφορά τη γεωγραφική περιοχή επένδυσης οι πέντε κατηγορίες ομαδοποιούνται σε αμοιβαία εσωτερικού, αμοιβαία εξωτερικού και διεθνή αμοιβαία.

Αρχικά η κατάταξη των αμοιβαίων κεφαλαίων σε κατηγορίες έγινε με την απόφαση 6037/9.7.1996 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Βασικό κριτήριο για την κατάταξη, και στην απόφαση αυτή, αποτελούν οι τίτλοι που κατευθύνονται τα κεφάλαια του αμοιβαίου. Επιτυγχάνεται έτσι αντιστοιχία ονομασίας του αμοιβαίου κεφαλαίου με το σκοπό που αναφέρεται στον κανονισμό του και τη σύνθεση του ενεργητικού του. Παράλληλα καλύπτεται η ανάγκη για πληρέστερη πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού που τοποθετεί τις αποταμιεύσεις του σε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων Για την επίτευξη του στόχου της κατηγοριοποίησης και ενημέρωσης θεωρείται ότι:

1. Η έκφραση «κυρίως» που εμφανίζεται στον πίνακα αντιπροσωπεύει ποσοστό τουλάχιστον 65% του συνολικού ενεργητικού του αμοιβαίου κεφαλαίου, το οποίο θα ισχύει κατά μέσο όρο τριμηνίας και θα πρέπει να είναι επενδυμένο στην αντίστοιχη κατηγορία τίτλων.
2. Σε περίπτωση παρέκκλισης από το ποσοστό αυτό σε δύο συνεχείς τριμηνίες η Α.Ε.Δ.Α.Κ υποχρεούται να εξηγήσει τους λόγους παρέκκλισης στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η οποία κατά την κρίση της είναι δυνατόν να ζητήσει αλλαγή του σκοπού ή της ονομασίας του αμοιβαίου κεφαλαίου.
3. Οι Α.Ε.Δ.Α.Κ υποβάλλουν στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εντός δεκαημέρου από τη λήξη του τριμήνου την ποσοστιαία σύνθεση των αμοιβαίων κεφαλαίων που διαχειρίζονται σε μέσο όρο τριμηνίας.

Διεθνώς, οι κυριότερες κατηγορίες των αμοιβαίων κεφαλαίων διακρίνονται σε:

Balanced funds (μικτά)

Επενδύουν μεγάλο ποσοστό των κεφαλαίων σε τίτλους σταθερής απόδοσης και ελάχιστα σε τίτλους με κυμαινόμενη απόδοση, περιορίζοντας έτσι τον κίνδυνο.

Bond/Income funds (ομολογιακά)

Τοποθετούν τα κεφάλαιά τους σχεδόν αποκλειστικά σε τίτλους σταθερής απόδοσης (ομόλογα, ομολογίες, κ.ο.κ.) και για το λόγο αυτό έχουν το μικρότερο επενδυτικό κίνδυνο.

Growth funds (αναπτυξιακά)

Πρόκειται για αμοιβαία κεφάλαια που επενδύουν το μεγαλύτερο μέρος του ενεργητικού τους σε μετοχές και φέρουν υψηλό κίνδυνο.

Blue Chip funds

Επενδύουν σε μετοχές που χαρακτηρίζονται blue chips.

Country funds (χώρας)

Επενδύουν αποκλειστικά σε μετοχές και λοιπά χρηματοοικονομικά προϊόντα μιας μόνο χώρας.

Money-markets funds (χρηματαγοράς ή διαχείρισης διαθέσιμων)

Τοποθετούνται κυρίως σε προϊόντα της χρηματαγοράς και φέρουν χαμηλό κίνδυνο και χαμηλή αναμενόμενη απόδοση.

Index funds (επί δεικτών)

Τοποθετούνται σε δείκτες ή σε μετοχές που συμμετέχουν σε δείκτες των χρηματιστηριακών αγορών.

Sector funds (κλαδικά)

Τοποθετούν το ενεργητικό τους σε μετοχές κάποιου κλάδου, όπως τραπεζών, εταιρειών πληροφορικής, κατασκευαστικών εταιρειών, στοχεύοντας σε υψηλά κέρδη, αναλαμβάνοντας όμως το σύνολο του ειδικού (συστημικού) κινδύνου, ο οποίος περιορίζεται με τοποθετήσεις σε μετοχές διαφορετικών κλάδων.

International bond funds (διεθνή ομολογιών)

Επενδύουν σε χρεόγραφα, κυρίως σε ομολογίες και ομόλογα, κρατικά ή ιδιωτικά, με εκδότες και διαπραγματεύονται σε διαφορετικές χώρες, ενσωματώνοντας έτσι το συναλλαγματικό κίνδυνο αλλά και την απόδοση σε περίπτωση θετικής, για τη θέση, 79 εξέλιξης της ισοτιμίας.

International growth funds (διεθνή αναπτυξιακά)

Τοποθετούνται σε μετοχές που διαπραγματεύονται σε πολλά χρηματιστήρια ξένων χωρών και εμπεριέχουν όλα τα στοιχεία του συναλλαγματικού κινδύνου

ΟΜΟΛΟΓΑ

Το ομόλογο ή ομολογία αποτελεί χρεόγραφο (αξιόγραφο) στο οποίο είναι ενσωματωμένο δικαίωμα είσπραξης από τον κάτοχό του ορισμένου ποσού ή ποσών τα οποία θα καταβληθούν από τον εκδότη του σε προκαθορισμένους χρόνους έως τη λήξη του. Τα ποσά που θα καταβληθούν ισούνται με την αναγραφόμενη στο ομόλογο ονομαστική του αξία και πιθανόν, ανάλογα με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του, πλέον κάποιων ποσών (κουπονιών ή τοκομεριδίων). Βασικό στοιχείο για την ενάσκηση του ενσωματωμένου στο ομόλογο δικαιώματος ή για τη μεταβίβαση αυτού αποτελεί η κατοχή του, σε φυσική ή σε άυλη μορφή. Σε κάθε περίπτωση το ομόλογο αποτελεί τμήμα ενός ομολογιακού δανείου. Η ονομαστική αξία του ομολόγου προκύπτει από τη διαίρεση του συνολικού ύψους του ομολογιακού δανείου με τον αριθμό των ομολόγων, δηλαδή των ισόποσων τμημάτων, που ο εκδότης του έχει επιλέξει να διαιρέσει το ομολογιακό δάνειο. Η διαίρεση αυτή του ομολογιακού δανείου διευκολύνει τη διάθεσή του. Από χρηματοοικονομική άποψη το ομόλογο αποτελεί για μεν τον κάτοχό του επένδυση, και κατά συνέπεια στοιχείο του ενεργητικού του, για δε τον εκδότη του δανεισμό ή μέσο άντλησης κεφαλαίων και επομένως στοιχείο του παθητικού του. Τα ομόλογα μπορούν να κατηγοριοποιηθούν καταρχάς στα ομόλογα του δημοσίου και στα ομόλογα των επιχειρήσεων. Οι μορφές των ομολόγων της μιας ή της άλλης κατηγορίας είναι πολλές και τα χαρακτηριστικά τους προσδιορίζονται από τον εκδότη και την ανάγκη εύκολης διάθεσης αυτών. Κύριοι παράγοντες λαμβανόμενοι υπόψη για τη συγκεκριμενοποίηση της μορφής και της διαμόρφωσης των όρων, άρα και της λειτουργίας, ενός ομολόγου είναι η μαθηματική του προσέγγιση και το υφιστάμενο σχετικό θεσμικό πλαίσιο. Έτσι, δημιουργούνται ομόλογα σταθερής απόδοσης, ομόλογα μηδενικού τοκομεριδίου, ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου, ομόλογα τιμαριθμοποιημένα, ομόλογα με τοκομερίδιο, δημοτικά ομόλογα, ομόλογα εισοδήματος, ανακλήσιμα ομόλογα, ομόλογα του δημοσίου, μετατρέψιμα ομόλογα, εξασφαλισμένα ομόλογα, ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης, ομόλογα δύο νομισμάτων, ευρωομόλογα, αποταμιευτικά ομόλογα, κ.ο.κ.

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των ομολόγων είναι η μεγάλη τους διάρκεια, η οποία υπερβαίνει σε κάθε περίπτωση το ένα έτος, ενώ μπορεί να ανέλθει σε τριάντα ή περισσότερα έτη. Τα ομόλογα του δημοσίου των Η.Π.Α με διάρκεια έως δέκα έτη καλούνται Treasury Notes, ενώ εκείνα με μεγαλύτερη διάρκεια καλούνται Treasury Bonds. Στη χώρα μας έχουν εκδοθεί

ομόλογα του ελληνικού δημοσίου με διάρκεια έως και 20 έτη. Η μεγάλη διάρκεια των ομολόγων τα κατατάσσει στα χρηματοοικονομικά προϊόντα της κεφαλαιαγοράς και με δεδομένο τον υψηλότερο πιστωτικό κίνδυνο που εμπεριέχουν σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά προϊόντα της χρηματαγοράς, λόγω ακριβώς της μεγάλης τους διάρκειας, φέρουν και υψηλότερη απόδοση.

Σημαντική παράμετρος στη λειτουργία του κάθε ομολόγου είναι η δυνατότητα διαπραγματεύσεώς του στη δευτερογενή αγορά και η διαμόρφωση των μεγεθών του, όπως της τιμής και της απόδοσής του σ' αυτή.

Μπορεί ο χρυσός να χαρακτηρίζεται ως «ασφαλές καταφύγιο» για τους επενδυτές, στις περιόδους κρίσεων, ο χρηματιστηριακός του, όμως, χαρακτήρας έχει ως αποτέλεσμα η τιμή του να υπόκειται σε συνεχείς διακυμάνσεις, χωρίς μάλιστα να διασφαλίζεται το αρχικό κεφάλαιο. Τα κρατικά ομόλογα είναι, λοιπόν ασφαλέστερη επένδυση. Στα πλεονεκτήματά τους είναι ότι διασφαλίζετε το κεφάλαιό περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη επένδυση. Στα μειονεκτήματά τους περιλαμβάνεται το γεγονός ότι το κεφάλαιο παραμένει κλειδωμένο για πολλά χρόνια αν θέλετε να πάρετε την προβλεπόμενη απόδοση (εκτός αν είστε τυχεροί και κατά τη διάρκεια της διαπραγματεύσεώς του, φτάσει πάνω από την ονομαστική αξία). Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι μειώνεται η ευελιξία στις κινήσεις του επενδυτή. Βέβαια, σε περιόδους όπως αυτή που διανύουμε, όλοι αναζητούν την ασφάλεια και όχι την ευελιξία. Πώς διαμορφώνονται, όμως, οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων;

Όσο μεγαλύτερης διάρκειας είναι το ομόλογο, τόσο υψηλότερη και η απόδοση.

ΠΑΡΑΓΩΓΑ

Τα παράγωγα προϊόντα είναι συμβόλαια των οποίων η αξία προκύπτει από ένα πρωτογενές χρηματοοικονομικό προϊόν, τον υποκείμενο τίτλο, όπως μετοχή, ομόλογο, ξένο νόμισμα, δάνειο, δείκτη οργανωμένης αγοράς, επιτόκιο, εμπορεύματα, κ.λπ. Η αξία των παραγώγων προϊόντων προκύπτει από την αξία των πρωτογενών υφιστάμενων υποκείμενων τίτλων και η μεταβολή της αξίας τους έχει άμεση σχέση και ακολουθεί τη μεταβολή της αξίας των υποκείμενων προϊόντων.

Τα πλέον συνήθη χρηματοοικονομικά παράγωγα μπορούν να ταξινομηθούν σε μία, ή σε συνδυασμό περισσότερων, από τις παρακάτω κατηγορίες:

Προθεσμιακά Συμβόλαια (Forward Contracts), Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης (Future Contracts), Προαιρέσεις Δικαιωμάτων (Options), Ανταλλαγές (Swaps), Λοιπά παράγωγα (hybrids), όπως FRAs, Caps, Floors, Collars, Warrants, Πιστωτικά Παράγωγα (Credit Derivatives).

Υποκείμενος τίτλος, στον οποίο βασίζεται η δημιουργία κάποιου παραγώγου, μπορεί να είναι οιονδήποτε χρηματοοικονομικό προϊόν της χρηματαγοράς ή της κεφαλαιαγοράς καθώς και επιτόκια, δείκτες ή νομίσματα. Δηλαδή κάθε μία από της παραπάνω γενικές κατηγορίες περιλαμβάνει σειρά παραγώγων προϊόντων, που η λειτουργία τους είναι κοινή, με διαφοροποίηση μόνο ως προς την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του κάθε συγκεκριμένου υποκείμενου τίτλου. Για παράδειγμα, υπάρχουν δικαιώματα προαίρεσης και

συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επί μετοχών, επί ομολόγων, επί χρηματιστηριακών δεικτών, επί επιτοκίων, επί ξένων νομισμάτων, κ.ο.κ.

Τα χρηματοοικονομικά παράγωγα δεν είναι κάτι νέο ως ιδέα, αφού η πρώτη εμφάνισή τους ιστορικά αναφέρεται ότι έγινε στην αρχαία Ελλάδα και το πρώτο συμβόλαιο δικαιώματος προαίρεσης διαμορφώθηκε από το Θαλή τον Μιλήσιο με υποκείμενο τίτλο αγροτικά προϊόντα.

Η Χρήση των Παραγώγων Χρηματοοικονομικών Προϊόντων

Σήμερα, τα πιστωτικά ιδρύματα, οι λοιποί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και οι επενδυτές - θεσμικοί και ιδιώτες - περιορίζουν ή αντισταθμίζουν πλήρως τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους με τη χρήση των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Τα πρώτα σχετικά προϊόντα που εμφανίστηκαν ήταν τα προθεσμιακά συμβόλαια με υποκείμενα νομίσματα ή συνάλλαγμα, όπου ο ένας αντισυμβαλλόμενος υποχρεούται να αγοράσει και ο άλλος να πουλήσει ξένο νόμισμα, προκαθορισμένης ποσότητας, σε συγκεκριμένη ιστοιμία σε μια μελλοντική ημερομηνία. Τα προθεσμιακά συμβόλαια δίνουν τη δυνατότητα στους αντισυμβαλλόμενους να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο των μεγάλων διακυμάνσεων των ιστοιμιών. Η αντιστάθμιση των κινδύνων απετέλεσε και την αιτία εμφάνισης των χρηματοοικονομικών παραγώγων. Στη συνέχεια τα παράγωγα χρησιμοποιήθηκαν για μεταφορά των κινδύνων αλλά κυρίως και για επένδυση και κερδοσκοπία.

Μεταφορά κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα παρέχουν παράλληλα τη δυνατότητα στους κατέχοντες θέσεις, θετικές (long) ή αρνητικές (short) - επενδυτές ή άλλους - να μεταφέρουν τον κίνδυνο που έχουν αναλάβει σε κάποιον που είναι διατεθειμένος να τον δεχτεί είτε έναντι κάποιας αμοιβής είτε στα πλαίσια των επενδυτικών του επιλογών. Για παράδειγμα, κάποιος επενδυτής που κατέχει ένα χαρτοφυλάκιο από μετοχές μπορεί να αγοράσει ένα δικαίωμα προαίρεσης πώλησης μετοχών επειδή εκτιμά ότι η τιμή των μετοχών θα μειωθεί ή μπορεί να πουλήσει ένα δικαίωμα μελλοντικής εκπλήρωσης σε μετοχές.

Τον κίνδυνο μείωσης των τιμών των συγκεκριμένων μετοχών τον αναλαμβάνουν αντίστοιχα ο πωλητής του δικαιώματος αυτού ή ο αγοραστής του συμβολαίου μελλοντικής εκπλήρωσης που οι εκτιμήσεις τους διαφέρουν από αυτές των πρώτων. Εκτιμούν δηλαδή ότι οι τιμές των μετοχών θα έχουν ανοδική πορεία.

Δείκτες Κερδοφορίας

Ο πρωταρχικός στόχος των τραπεζών είναι η επίτευξη του κέρδους και η αύξηση του πλούτου των μετόχων. Και ενώ είναι αλήθεια, ότι τα τραπεζικά ιδρύματα πολλές φορές παρέχουν αξιόλογες υπηρεσίες σε κοινωνικό επίπεδο, το τελικό κίνητρο παραμένει η κερδοφορία.

Ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός δεν μπορεί να επιβιώσει μακροπρόθεσμα χωρίς κέρδη. Η κερδοφορία αυτή χρησιμοποιείται για

- 1) την παροχή τόκων στους καταθετικούς λογαριασμούς,
- 2) την εξυπηρέτηση λειτουργικών δαπανών και την πληρωμή του προσωπικού,
- 3) την πληρωμή μερίσματος στους μετόχους,
- 4) την απορρόφηση απωλειών λόγω της απομείωσης των δανείων,
- 5) την αύξηση ιδίων κεφαλαίων μέσω των παρακρατηθέντων κερδών, και
- 6) την χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που θα βελτιώσουν το κοινωνικό προφίλ και brand name της τράπεζας στην αγορά.

Οι δείκτες που συνήθως χρησιμοποιούνται από τους αναλυτές για την μέτρηση της κερδοφορίας των τραπεζών είναι

- 1) η απόδοση ιδίων κεφαλαίων,
- 2) η απόδοση ενεργητικού και
- 3) το καθαρό περιθώριο επιτοκίου.

Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (ROE - return on equity)

Ο δείκτης αυτός μετρά την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων. Δεδομένου ότι ο σκοπός μιας τράπεζας είναι να μεγιστοποιήσει τον πλούτο των μετόχων, ο δείκτης αυτός είναι σημαντικός για τους μετόχους. Εάν ο δείκτης είναι χαμηλός σε σχέση με τον δείκτη άλλων τραπεζών, τότε μειώνονται οι δυνατότητες της τράπεζας να αντλήσει κεφάλαια από την κεφαλαιαγορά, τα οποία πιθανώς χρειάζονται για την επέκταση και διατήρηση της ανταγωνιστικότητας.

Ο δείκτης της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων προκύπτει από το λόγο των καθαρών κερδών προς το σύνολο των μέσων ιδίων κεφαλαίων. Χρησιμοποιούμε στον παρονομαστή το σύνολο των μέσων ιδίων κεφαλαίων, αφού τα κέρδη πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια όλου του έτους, και άρα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο μέσος όρος των ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους.

Επί της ουσίας ο δείκτης ROE δείχνει το ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων που μετέτρεψε σε κέρδη μία τράπεζα. Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων μειώνεται αν μειωθούν τα κέρδη ή όταν αυξηθούν τα ίδια κεφάλαια. Αντίθετα, τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται με την άνοδο της κερδοφορίας της τράπεζας, με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, αλλά και «τεχνικά», με αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων.

Στις περιπτώσεις που τα κέρδη δεν αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό, η απόδοση ιδίων κεφαλαίων περιορίζεται αισθητά.

Απόδοση Ενεργητικού (ROA-Return on Assets)

Η απόδοση του ενεργητικού μετρά την ικανότητα της διοίκησης της τράπεζας να χρησιμοποιεί τους πόρους της για την πραγματοποίηση κερδών. Υπολογίζεται ως ο λόγος των καθαρών κερδών προς το σύνολο μέσου ενεργητικού. Η χρησιμοποίηση του μέσου συνολικού ενεργητικού είναι καλύτερο μέτρο από το σύνολο που παρουσιάζεται στον ισολογισμό στο τέλος μιας χρονικής περιόδου, αφού τα κέρδη πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του έτους ενώ το συνολικό ενεργητικό αναφέρεται σ' αυτό που αντιστοιχεί στο τέλος της χρονικής περιόδου και το οποίο μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια του έτους. Άρα, χρησιμοποιώντας το μέσο ενεργητικό επιτυγχάνουμε καλύτερη μέτρηση της απόδοσης.

Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου (NIM - Net Interest Margin)

Η μελέτη των τραπεζικών περιθωρίων επιτοκίου αποτελεί μέχρι και σήμερα ένα κομμάτι της τραπεζικής που επιδέχεται πολλή έρευνα ακόμη. Δεδομένης της σημασίας του εισοδήματος που προέρχεται από τόκους ως ποσοστό των συνολικών κερδών μιας τράπεζας, υπάρχει σημαντικό κενό στη σύγχρονη βιβλιογραφία.

Οι τράπεζες αποτελούν βασικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης, εφόσον η ροή χρηματοδότησης μεταξύ δανειστών και δανειζόμενων είναι καθοριστική για την μεγέθυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Επομένως, η κατανόηση των παραγόντων εκείνων που διαμορφώνουν το καθαρό περιθώριο επιτοκίου είναι σημαντική για όλους όσους εμπλέκονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα .

Κάποιες από τις σημαντικότερες μεταβλητές που αξιολογούνται για τη διαμόρφωση του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου των τραπεζών, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, είναι :

- 1) το μερίδιο αγοράς που κατέχει μία τράπεζα,
- 2) το λειτουργικό κόστος,

- 3) ο βαθμός αποφυγής διοικητικού κινδύνου (managerial risk aversion),
- 4) η μεταβλητότητα των επιτοκίων,
- 5) ο πιστωτικός κίνδυνος,
- 6) η αλληλεπίδραση μεταξύ κινδύνου επιτοκίου και πιστωτικού κινδύνου,
- 7) το μέγεθος των δραστηριοτήτων της τράπεζας,
- 8) το φορολογικό κόστος,
- 9) η ποιότητα/κουλτούρα της διοίκησης και
- 10) ο κίνδυνος ρευστότητας.

Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου υπολογίζεται ως ο λόγος της διαφοράς μεταξύ εσόδων και εξόδων τόκων προς το σύνολο των κερδοφόρων στοιχείων του ενεργητικού. Στα κερδοφόρα στοιχεία του ενεργητικού συμπεριλαμβάνονται κρατικά και άλλα αξιόγραφα δεκτά για επαναχρηματοδότηση από την ΕΚΤ, απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων, απαιτήσεις κατά πελατών, διάφορα χρεόγραφα και συμμετοχές. Τα έσοδα από τόκους και τα έξοδα για τόκους αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος των λειτουργικών εσόδων και εξόδων αντίστοιχα, άρα ένα μεγάλο μέρος από τη διαφορά μεταξύ εσόδων και εξόδων της τράπεζας προέρχεται από τους τόκους και εξομοιούμενα προς αυτά έσοδα και έξοδα .

Δείκτες Αποτελεσματικότητας και Παραγωγικότητας

Η αποτελεσματικότητα των τραπεζών είναι σημαντική για δύο λόγους:

-Πρώτον, ο τραπεζικός τομέας παίζει κεντρικό ρόλο επηρεάζοντας τη λειτουργία ολόκληρου του οικονομικού συστήματος διότι προσδιορίζει την κατανομή κεφαλαίων σε παραγωγικές δραστηριότητες η οποία όταν γίνεται αποτελεσματικά συμβάλλει στην οικονομική πρόοδο.

-Δεύτερον, σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον οι μη αποτελεσματικές τράπεζες δεν θα μπορέσουν να επιβιώσουν για μακρύ χρονικό διάστημα. Κατά συνέπεια, η διοίκηση πρέπει να γνωρίζει το βαθμό αποτελεσματικότητας για να πάρει τα κατάλληλα μέτρα για αποτελεσματικότερη παραγωγή .

Οι παρακάτω δείκτες δείχνουν την ικανότητα της διοίκησης να ελέγχει τα έξοδα που δεν αφορούν τους τόκους και την παραγωγικότητα του προσωπικού.

Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων / Σύνολο Ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός μας παρέχει πληροφόρηση για το ποσοστό στο οποίο αξιοποιούνται τα στοιχεία του ενεργητικού για να μετατραπούν σε λειτουργικά έσοδα. Υπολογίζεται διαιρώντας τα συνολικά λειτουργικά έσοδα της τράπεζας με το σύνολο του ενεργητικού.

Καθαρά Κέρδη / Σύνολο Απασχολουμένων

Υπολογίζεται ως ο λόγος των καθαρών κερδών προς το σύνολο του απασχολουμένου προσωπικού. Ο δείκτης αυτός εκφράζει την παραγωγικότητα του απασχολουμένου προσωπικού, δείχνοντας μας τι μέρος των κερδών αναλογεί σε κάθε έναν από αυτούς.

Χορηγήσεις / Σύνολο Απασχολουμένων

Υπολογίζεται ως ο λόγος των χορηγήσεων προς πελάτες προς το σύνολο του απασχολουμένου προσωπικού. Ο δείκτης αυτός ανήκει επίσης στους δείκτες που μετρούν την παραγωγικότητα του προσωπικού και μας δείχνει το μέρος των χορηγήσεων προς τους πελάτες που αντιστοιχεί σε κάθε μονάδα ανθρωπίνου δυναμικού.

Καταθέσεις / Σύνολο Απασχολουμένων

Υπολογίζεται ως ο λόγος των καταθέσεων από πελάτες προς το σύνολο του απασχολουμένου προσωπικού και εκφράζει την παραγωγικότητα του προσωπικού στο κομμάτι των καταθέσεων, τι μέρος των καταθέσεων που τηρούνται στην τράπεζα από πελάτες δηλαδή, αντιστοιχεί σε κάθε μονάδα ανθρωπίνου δυναμικού.

Δείκτες Ρευστότητας

Η ρευστότητα μιας τράπεζας, και επομένως ο βαθμός βραχυχρόνιου κινδύνου επιβίωσής της, αποτελεί μια από τις κύριες συνθήκες χρηματοοικονομικής λειτουργίας. Οι δείκτες ρευστότητας χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση της ικανότητας της τράπεζας να ανταποκρίνεται στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της.

Είναι φανερό ότι κάθε χρηματοπιστωτικός οργανισμός πρέπει να είναι σε θέση να εξοφλεί τους βραχυπρόθεσμους πιστωτές και τους τρέχοντες λογαριασμούς της, να καταβάλλει μισθούς, οφειλόμενους τόκους και μερίσματα, καθώς και γενικότερα να διατηρεί μια υγιή πιστοληπτική ικανότητα. Αν και μία πλήρης ανάλυση των συνθηκών ρευστότητας απαιτεί τη χρησιμοποίηση χρηματοοικονομικών δεδομένων που προσδιορίζονται στα πλαίσια των ταμειακών προϋπολογισμών και των καταστάσεων ταμειακών ροών, ωστόσο μια ικανοποιητική διάγνωση των συνθηκών ρευστότητας μπορεί να βασιστεί επίσης σε δείκτες που εκτιμώνται από στοιχεία που περιλαμβάνονται στους ισολογισμούς, στους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσης και σε άλλες χρηματοοικονομικές καταστάσεις .

Κίνδυνος ρευστότητας είναι ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος για τα κέρδη και το κεφάλαιο που απορρέει από αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές . Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή μη αναμενόμενες πληρωμές (withdrawal/call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε κατάλληλες διάρκειες και επιτόκια και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων σύντομα και με εύλογους όρους.

Η διαχείριση κινδύνου ρευστότητας έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι ο κίνδυνος ρευστότητας ενός τραπεζικού ομίλου εκτιμάται σωστά, διατηρείται σε αποδεκτά επίπεδα και ακόμα και σε δυσμενείς συνθήκες, ο όμιλος θα έχει πρόσβαση στα κεφάλαια που απαιτούνται για να καλύψει τις ανάγκες των πελατών της, τις υποχρεώσεις που καθίστανται πληρωτέες και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Ταμείο & Διαθέσιμα + Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων / Σύνολο Ενεργητικού

Σύμφωνα με τον δείκτη αυτό, η ρευστότητα μιας τράπεζας μετράται ως ο λόγος του αθροίσματος των λογαριασμών ταμείο και διαθέσιμα και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων προς το σύνολο του ενεργητικού. Όπως φαίνεται και στους δύο επόμενους δείκτες ρευστότητας, στον αριθμητή χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση το άθροισμα του ταμείου και διαθεσίμων συν τις απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων. Θεωρητικά, θα μπορούσαν να προστεθούν και άλλοι λογαριασμοί όπως τα κρατικά αξιόγραφα, αξιόγραφα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Χρησιμοποιούνται όμως οι δείκτες με τη συγκεκριμένη μορφή για δύο λόγους, πρώτον, γιατί τα ταμειακά διαθέσιμα και οι απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων είναι μεγέθη άμεσα ρευστοποιήσιμα κατά το μεγαλύτερο μέρος τους και, δεύτερον, διότι τα διάφορα αξιόγραφα, πέραν του ότι δεν είναι στον ίδιο βαθμό ρευστοποιήσιμα, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε σε ποια τιμή θα ρευστοποιηθούν. Οπότε, για μεγαλύτερη ασφάλεια των αποτελεσμάτων ακολουθείται η εκδοχή του δείκτη που περιγράφηκε.

Ταμείο & Διαθέσιμα + Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων / Σύνολο Καταθέσεων

Σύμφωνα με τον δείκτη αυτό, η ρευστότητα μιας τράπεζας μετράται ως ο λόγος του αθροίσματος των λογαριασμών ταμείο και διαθέσιμα και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων προς το σύνολο των καταθέσεων (υποχρεώσεις προ πελάτες).

Ταμείο & Διαθέσιμα + Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων / Σύνολο Χορηγήσεων

Σύμφωνα με τον δείκτη αυτό, η ρευστότητα μιας τράπεζας μετράται ως ο λόγος του αθροίσματος των λογαριασμών ταμείο και διαθέσιμα και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων προς το σύνολο των χορηγήσεων (δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών).

Δείκτες Πιστωτικού Κινδύνου

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που διατρέχει μια επιχείρηση ή ένας οργανισμός να μην εισπράξει έγκαιρα τις απαιτήσεις του ή ακόμα, σε μερικές περιπτώσεις, να μην τις εισπράξει ποτέ .

Ο πιστωτικός κίνδυνος στον τραπεζικό τομέα προκύπτει όταν η πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων και νοικοκυριών που χρηματοδοτούν είναι χαμηλή, και άρα ευπρόσβλητη ακόμα και από ασήμαντες μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος. Έτσι, ενδεχόμενες αλλαγές στο μικροοικονομικό ή και μακροοικονομικό περιβάλλον μπορεί εύκολα να

οδηγήσουν τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις και νοικοκυριά σε αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.

Ο πιστωτικός κίνδυνος μπορεί να επηρεάσει ακόμα και την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, παρ' όλες τις εγγυήσεις που λαμβάνουν για κάθε παρεχόμενο προϊόν χρηματοδότησης. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι αυξημένος στις περιπτώσεις αυτές τόσο λόγω του πλήθους των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων, όσο και της διαφορετικότητας των πελατών στους οποίους απευθύνονται οι οργανισμοί αυτοί .

Για τους παραπάνω λόγους, ειδικά για τους τραπεζικούς οργανισμούς, ο πιστωτικός κίνδυνος θα πρέπει να μετριέται με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, έτσι ώστε η τράπεζα να δεσμεύει τα λιγότερα δυνατά κεφάλαια για την κάλυψη επισφαλειών. Τα παραπάνω έχουν έγκαιρα επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία με την οδηγία περί κεφαλαιακής επάρκειας CAD II, έχει αναβαθμίσει το σχετικό εποπτικό πλαίσιο, στο οποίο έχει εναρμονιστεί και η Τράπεζα της Ελλάδος.

Έτσι, οι τράπεζες που θα ακολουθήσουν τις οδηγίες αυτές, θα ελέγξουν καλύτερα τις επισφάλειές τους και θα μπορέσουν να επενδύσουν παραγωγικότερα τα κεφάλαιά τους προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό λόγω των συνθηκών του έντονου ανταγωνισμού που επικρατούν στην αγορά.

Ο πιστωτικός κίνδυνος μπορεί να διακριθεί στις ακόλουθες κατηγορίες:

-Κίνδυνος αθέτησης(default risk), ο οποίος αναφέρεται στην πιθανότητα ο αντισυμβαλλόμενος να αθετήσει τις υποχρεώσεις του.

-Κίνδυνος ανοίγματος(exposure risk), ο οποίος αναφέρεται στο ύψος του συνολικού ποσού που είναι εκτεθειμένο το τραπεζικό ίδρυμα στον πιστωτικό κίνδυνο.

-□ Κίνδυνοανάκτησης(recovery risk), ο οποίος αναφέρεται στο ποσοστό ικανοποίησης της τράπεζας από το συνολικό ποσό που είναι εκτεθειμένο σε κίνδυνο σε περίπτωση πτώχευσης του πιστούχου.

- Κίνδυνος περιθωρίων(credit spread risk), ο οποίος μπορεί να προκύψει από τη μεταβολή της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου. Μια ενδεχόμενη υποβάθμιση συνεπάγεται οικονομική ζημία εξ αιτίας της μείωσης της λογιστικής αξίας του χρέους που οφείλεται στην αύξηση του περιθωρίου επιτοκίων .

Απαιτήσεις κατά Πελατών / Σύνολο Ενεργητικού

Έναν από τους διαθέσιμους τρόπους υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου που παρέχεται από τη βιβλιογραφία, αποτελεί ο δείκτης που υπολογίζεται ως ο λόγος των απαιτήσεων κατά πελατών προς το σύνολο του ενεργητικού.

Επιβάλλει τη θέσπιση ενιαίων κανόνων προληπτικής εποπτείας ώστε να εξασφαλίζεται η χρηματοοικονομική σταθερότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης το πλαίσιο των κοινών αυτών εποπτικών κανόνων εισήχθη με οδηγίες οι οποίες στη συνέχεια ενσωματώθηκαν στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών. Οι Οδηγίες επέβαλλαν τη βασική εναρμόνιση ενώ οι εθνικές αρχές έχουν την ευχέρεια α καθορίζουν τις

λεπτομέρειες εφαρμογής. Μία από τις παραπάνω οδηγίες κάνει λόγο για τον συντελεστή φερεγγυότητας.

Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού

Ο συντελεστής φερεγγυότητας ορίζεται ως το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού. Ο συντελεστής αυτός παρουσιάζει δύο μειονεκτήματα:

Πρώτον, δεν αναγνωρίζει τη συσχέτιση μεταξύ των διαφόρων στοιχείων όσον αφορά τον κίνδυνο, δηλαδή αγνοεί τη βασική αρχή διαφοροποίησης του κινδύνου.

Δεύτερον, δεν αντιμετωπίζει καθόλου τους κινδύνους αγοράς .

Ίδια Κεφάλαια / Απαιτήσεις κατά Πελατών

Μία παραλλαγή του συντελεστή φερεγγυότητας αποτελεί ο δείκτης των ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο των απαιτήσεων κατά πελατών, ο οποίος εστιάζει στον κίνδυνο που προέρχεται από τη χορήγηση δανείων.

Δείκτης Δάνεια / Καταθέσεις

Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται διαιρώντας τις χορηγήσεις (απαιτήσεις κατά πελατών) της κάθε τράπεζας προς τις αντίστοιχες καταθέσεις (υποχρεώσεις σε πελάτες).

Αποτελεί έναν από τους πιο ευρέως χρησιμοποιούμενους δείκτες στη σύγχρονη τραπεζική, καθώς μας επιτρέπει να βγάλουμε συμπεράσματα για το βαθμό στον οποίο οι καταθέσεις που κατέχει μια τράπεζα καλύπτουν ή όχι το ποσό των χορηγούμενων δανείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011

5.1 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2011 ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΤΕ)

Τα αποτελέσματα α΄ εξαμήνου 2011 του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας δεν ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητικά. Στα θετικά, η μείωση του λειτουργικού κόστους του ομίλου κατά 3% αλλά και η πορεία των εργασιών της θυγατρικής Finansbank στην Τουρκία, που εμφανίζει αύξηση καταθέσεων, χορηγήσεων και κερδών. Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεων του ομίλου της Εθνικής διαμορφώθηκε σε 110% το α΄ εξάμηνο του 2011, ενώ ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 11,2%.

Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της Εθνικής Τράπεζας κατά το α΄ εξάμηνο του 2011.

ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2011 ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΟΜΙΛΟΥ

Σε επίπεδο ομίλου, τα κέρδη της Εθνικής Τράπεζας στο πρώτο εξάμηνο του 2011, διαμορφώθηκαν στα 29 εκατ. ευρώ, έναντι 146 εκατ. ευρώ το α΄ εξάμηνο του 2010, παρουσιάζοντας μείωση σε ετήσια βάση κατά 80%.

Στα αποτελέσματα α΄ εξαμήνου 2011 δεν συμπεριλαμβάνονται οι επιπτώσεις της συμμετοχής της Εθνικής Τράπεζας στο πρόγραμμα ανταλλαγής ελληνικού χρέους (PSI), το οποίο συνολικά θα επιφέρει αρνητική επίπτωση ύψους 1,645 δις ευρώ. Αν στα αποτελέσματα α΄ εξαμήνου 2011 προστεθούν οι ζημιές από το σχέδιο ανταλλαγής των Ελληνικών Ομολόγων το τελικό αποτέλεσμα αφορά ζημιά ύψους 1,31 δις. ευρώ. Σημειώνεται ότι τα 1,645 δις ευρώ αφορούν 18% λογιστική απομείωση του χαρτοφυλακίου των Ελληνικών Ομολόγων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ

Πιο αναλυτικά, η ζημιά από δραστηριότητες στην Ελλάδα, χωρίς να περιλαμβάνονται οι ζημιές από την ανταλλαγή των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου διαμορφώθηκε σε 222 εκατ. ευρώ έναντι ζημιών 159 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο εξάμηνο του 2010.

Στην Τουρκία, η Finansbank συνέχισε την θετική της πορεία και το α΄ εξάμηνο του 2011 παρουσιάζοντας καθαρά κέρδη ύψους 235 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2% έναντι του α΄ εξαμήνου του 2010. Στα θετικά επίσης οι χαμηλότερες προβλέψεις και η συνέχιση της επέκτασης του δικτύου καταστημάτων της Finansbank, τα οποία ανέρχονται πλέον σε 510, παρουσιάζοντας αύξηση 10% σε σχέση με τις αρχές του 2011.

Στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, οι εργασίες του ομίλου απέδωσαν καθαρά κέρδη ύψους 15 εκατ., μειωμένα κατά 70% έναντι του α΄ εξαμήνου του 2010. Αιτία της πτώσης των καθαρών κερδών είναι η μείωση της χρηματοδότησης των μονάδων της Ν.Α. Ευρώπης από την μητρική κατά 755 εκατ. ευρώ, πάντα σε σχέση με το α΄ εξάμηνο του 2010.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2011

Τα λειτουργικά έξοδα της Εθνικής Τράπεζας το α' εξάμηνο του 2011 μειώθηκαν κατά 3% σε επίπεδο ομίλου. Τα λειτουργικά έξοδα από τις εργασίες στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 10% έναντι του α' εξαμήνου του 2010, ενώ από τις εργασίες στην Ν.Α. Ευρώπη τα λειτουργικά έξοδα μειώθηκαν κατά 4%. Αντίθετα τα λειτουργικά έξοδα από τις εργασίες στην Τουρκία αυξήθηκαν σημαντικά εξαιτίας της ανάπτυξης των εκεί εργασιών και του δικτύου των καταστημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΗ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ Α' ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2011

Όσο αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου, σύμφωνα με τις διαδικασίες συμμετοχής της Εθνικής Τράπεζας στην ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου σημειώθηκε μείωση των ιδίων κεφαλαίων του ομίλου με αποτέλεσμα ο Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Tier I) να διαμορφωθεί κατά το τέλος του α' εξαμήνου 2011 σε 11,2%, έναντι 12,9% στο τέλος του α' τριμήνου του 2010.

Στο α' εξάμηνο 2011 οι προβλέψεις έναντι επισφαλών απαιτήσεων δανείων του ομίλου ανήλθαν σε 822 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 27% έναντι του α' εξαμήνου του 2010. Σε επίπεδο μητρικής παρουσιάστηκε αύξηση 45% των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις που ανήλθαν σε 676 εκατ. ευρώ έναντι 467 εκατ. ευρώ το α' εξάμηνο του 2010.

Σημειώνεται ότι το Μάιο 2011, η θυγατρική στην Τουρκία Finansbank, ολοκλήρωσε επιτυχώς την έκδοση ομολογιακού δανείου ύψους 500 εκατ. δολαρίων με σταθερό επιτόκιο 5,5% και διάρκεια 5 έτη.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2011

Οι καταθέσεις κατά το α' εξάμηνο του 2011 μειώθηκαν στην Ελλάδα αλλά αυξήθηκαν σε επίπεδο ομίλου.

Στην Τουρκία οι καταθέσεις αυξήθηκαν κατά 40% έναντι του α' εξαμήνου του 2010, ιδιαίτερη αύξηση 47% εμφάνισαν οι καταθέσεις σε τοπικό νόμισμα. Από την αρχή του 2011 οι καταθέσεις εμφανίζονται αυξημένες κατά 14%.

Στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, το συνολικό ύψος των καταθέσεων αυξήθηκε κατά 7% και διαμορφώθηκε σε 4,8 δις ευρώ έναντι του α' εξαμήνου του 2010. Από την αρχή του 2011 οι καταθέσεις εμφανίζονται αυξημένες κατά 2%.

ΤΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΔΑΝΕΙΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2011

Το χαρτοφυλάκιο δανείων στην Ελλάδα διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα του α' τριμήνου 2011 και διαμορφώνεται σε 50,3 δισ. ευρώ.

Το χαρτοφυλάκιο δανείων στην Τουρκία ανήλθε στα 15,2 δισ. ευρώ με στοιχεία Ιουνίου 2011, σημειώνοντας αύξηση κατά 25% έναντι του α' εξαμήνου του 2010.

Το χαρτοφυλάκιο δανείων στη ΝΑ Ευρώπη μειώθηκε κατά 5% έναντι του α' εξαμήνου 2010 και διαμορφώθηκε σε στα 7,5 δισ ευρώ.

Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεων του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας διαμορφώθηκε σε 110%, ενώ σε επίπεδο μητρικής διαμορφώθηκε σε 104%.

Η ΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (ΕΤΕ) ΣΤΟ ΧΑΑ & ΓΡΑΦΗΜΑ ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ

Η μετοχή της Εθνικής Τράπεζας ακολουθώντας τον ενθουσιασμό από την συμφωνία Άλφα Τράπεζας και της Eurobank έπιασε ενδοσυνεδριακά την Τρίτη 30/8 και τα 4,0 ευρώ από τα περίπου 2,80 ευρώ που είχε κλείσει μόλις την Παρασκευή 26/8. Καθώς ο ενθουσιασμός πέρασε, η μετοχή της Εθνικής υποχωρεί ταχέως προς την περιοχή των 3,0 ευρώ. Είναι γεγονός ότι και στο παρελθόν, αντίστοιχα επιχειρηματικά deals, όπως αυτό της Άλφα με την Eurobank, γίνονται οι αφορμές για έντονα ανοδικά ράλι, καθώς η ψυχολογία της αγοράς ανεβαίνει απότομα. Το πρόβλημα όμως αυτή την στιγμή για τις Τραπεζικές μετοχές δεν είναι μόνο η ψυχολογία αλλά και πολλοί άλλοι θεμελιώδεις παράγοντες. Η μείωση των καταθέσεων, η αύξηση των επισφαλών δανείων και η επιβάρυνση από την συμμετοχή στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων συνθέτουν ένα πολύπλοκο πρόβλημα για τις Ελληνικές Τράπεζες, που ακόμα δεν έχει βρει λύση. Ακολουθεί το γράφημα της Εθνικής Τράπεζας κατά το τελευταίο ένα έτος.

Γράφημα: Η μετοχή της Εθνικής Τράπεζας (ΕΤΕ) 1 έτους

Πηγή: Metastock

ΤΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ (ΧΑΑ) ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ

Ο Γενικός Δείκτης του Ελληνικού Χρηματιστηρίου αντέδρασε ιδιαίτερα θετικά την Δευτέρα στο deal Άλφα και Eurobank καταγράφοντας άνοδο 14,37%, μια από τις μεγαλύτερες ανόδους της ιστορίας του. Καθώς όμως ο ενθουσιασμός πέρασε, οι πωλητές επανεμφανίστηκαν πιέζοντας ξανά το Γενικό Δείκτη του ΧΑΑ λίγο πάνω από τις 900 μονάδες. Σίγουρα η πορεία της αγοράς είναι ξεκάθαρα πτωτική και έτσι αναμένεται να συνεχίσει και τις επόμενες ημέρες. Σημειώνεται, ότι σύμφωνα με την τεχνική ανάλυση, η ολοκλήρωση του βραχυχρόνιου πτωτικού κύκλου της αγοράς αναμένεται στα μέσα της επόμενης εβδομάδας (5-9 Σεπτέμβρη). Ίσως τότε δεν αποκλείεται να ξεκινήσει ένα ολιγοήμερο bear market rally. Σε περιόδους όμως που η θεμελιώδης ανάλυση γίνεται ιδιαίτερα δυσμενής η τεχνική ανάλυση δεν έχει ιδιαίτερη σημασία. Ακολουθεί γράφημα του Γενικού Δείκτη του Ελληνικού Χρηματιστηρίου κατά το τελευταίο ένα έτος.

Γράφημα: Η πορεία του Γενικού Δείκτη του Ελληνικού Χρηματιστηρίου 1 έτους

Πηγή: Metastock

Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΠΗΓΑΣΟΣ ΑΧΕΠΕΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΑΑ ΤΟ Α' ΕΞΑΜΗΝΟ 2011

Σύμφωνα με την Πήγασος ΑΧΕΠΕΥ, οι εισηγμένες στο ΧΑΑ εταιρείες εμφάνισαν συνολικά ζημιές ύψους 4,39 δις ευρώ κατά το α' εξάμηνο του 2011. Ο συνολικός κύκλος εργασιών των εισηγμένων εταιρειών στο ΧΑΑ σημείωσε μικρή αύξηση και ανήλθε στα 38,2 δις ευρώ, ενώ τα λειτουργικά κέρδη υποχώρησαν κατά 16,5%, στα 3,925 δις ευρώ.

Από ένα σύνολο 249 εταιριών που δημοσίευσαν ισολογισμό οι 154 εταιρείες (62%) εμφάνισαν ζημιά ενώ μόλις 95 εταιρείες (38%) εμφάνισαν κέρδος. Από τις 95 εταιρείες του ΧΑΑ που εμφάνισαν κέρδη, οι 42 αύξησαν την κερδοφορία τους, οι 34 μείωσαν την κερδοφορία τους, ενώ οι υπόλοιπες 19 πέρασαν στην κερδοφορία, από ζημιές. Από τις 154 εταιρείες του ΧΑΑ που εμφάνισαν ζημιές, οι 70 εταιρείες αύξησαν τις ζημιές τους, οι 41 εταιρείες μείωσαν τις ζημιές τους, ενώ οι υπόλοιπες 43 εταιρείες πέρασαν από κέρδη σε ζημιές.

5.2 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2011 ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι περισσότερες Ελληνικές Τράπεζες κατά το α΄ τρίμηνο του 2011 εμφάνισαν κερδοφορία ξεπερνώντας τις προσδοκίες των αναλυτών, ειδικά αυτών του εξωτερικού. Ο κλάδος παράλληλα παρουσίασε συνολικά μείωση των καταθέσεων και των χορηγήσεων στην Ελλάδα και αντίστοιχη αύξηση στο εξωτερικό. Κατά το α΄ τρίμηνο πάντα παρατηρείται μείωση της εξάρτησης από την ΕΚΤ και μείωση της έκθεσης σε Ελληνικά Ομόλογα. Το λειτουργικό κόστος των Ελληνικών Τραπεζών επίσης μειώθηκε ως αποτέλεσμα προγραμμάτων εξορθολογισμού του δικτύου των τραπεζών και μικρής μείωσης του αριθμού του προσωπικού. Πιο αναλυτικά τα αποτελέσματα των τραπεζών διαμορφώθηκαν ως εξής:

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΗΣ ALPHA BANK

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: **3,11 ευρώ**
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 534.269.648
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: **1,662 δις ευρώ**

Η Alpha Bank εμφάνισε κατά το α΄ τρίμηνο του έτους καθαρά κέρδη 10,5 εκατ. ευρώ. Οι προβλέψεις για μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξήθηκαν το 2011 κατά 30% σε σχέση με το α΄ τρίμηνο του 2010 και ανήλθαν στα 260 εκατ. ευρώ.

Το χαρτοφυλάκιο Ελληνικών Ομολόγων έχει περιοριστεί στα 3,7 δις ευρώ ενώ ο δανεισμός της Alpha Bank από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα έχει μειωθεί στα 13,5 δις ευρώ. Το λειτουργικό κόστος της Alpha μειώθηκε κατά 4,5% σε ετήσια βάση και 7,1% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η μείωση επιτεύχθηκε μέσω του εξορθολογισμού του δικτύου των υποκαταστημάτων της και της μείωσης του προσωπικού της κατά περίπου 500 άτομα στην Ελλάδα (αποχωρήσεις λόγω συνταξιοδοτήσεις).

2) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2011 ΤΗΣ EUROBANK

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: **3,07 ευρώ**
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 552.948.427
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: **1,698 δις ευρώ**

Τα καθαρά κέρδη της Eurobank κατά το α' τρίμηνο του 2011 ανήλθαν σε 74 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας μικρή αύξηση από τα 61 εκατ. ευρώ που είχε εμφανίσει η Τράπεζα κατά το α΄ τρίμηνο του 2010. Οι προβλέψεις διαμορφώθηκαν στα 130 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται, ότι τα αποτελέσματα από εργασίες στο εξωτερικό ανήλθαν σε 13 εκατ. ευρώ συνεισφέροντας κατά 18% στη συνολική κερδοφορία του Ομίλου.

Το λειτουργικό κόστος της Eurobank μειώθηκε 3% σε ετήσια βάση και 8% έναντι του δ' τριμήνου του 2010.

Στην Ελλάδα, οι καταθέσεις της Eurobank EFG μειώθηκαν κατά 2,9% σε σχέση με το δ' τρίμηνο του 2010 και διαμορφώθηκαν σε 32,1 δις ευρώ, ενώ οι καταθέσεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη αυξήθηκαν κατά 2,7% και διαμορφώθηκαν σε 8,3 δις ευρώ. Σε επίπεδο Ομίλου, ο δείκτης χορηγήσεις προς καταθέσεις διαμορφώθηκε στο 123,5%, από 126,6% το 2010. Παράλληλα μειώθηκε η εξάρτηση από την ΕΚΤ κατά περίπου 1 δις ευρώ ενώ η ρευστότητα ανήλθε σε 5 δις ευρώ.

Κατά το α' τρίμηνο του 2011 οι χορηγήσεις προς επιχειρήσεις αλλά και τα δάνεια προς νοικοκυριά σημείωσαν υποχώρηση κατά 2% σε τριμηνιαία βάση και διαμορφώθηκαν σε 31,1 δις ευρώ και 21,1 δις ευρώ αντίστοιχα.

3) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: 1,02 ευρώ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 1.143.326.564
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: 1,166 δις ευρώ

Τα καθαρά κέρδη προ φόρων της Τραπεζής Πειραιώς ανήλθαν σε 10 εκατ. ευρώ το α' τρίμηνο του 2011 ενώ οι προβλέψεις κατά την ίδια περίοδο διαμορφώθηκαν σε 171 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας αύξηση 28% σε σχέση με το α' τρίμηνο του 2010.

Το λειτουργικό κόστος της Τράπεζας Πειραιώς μειώθηκε σε ετήσια βάση κατά 3% στα 198 εκατ. ευρώ το οποίο και αναλύεται σε μείωση 4% από τις εργασίες στην Ελλάδα και μείωση 1% από τις εργασίες στο εξωτερικό.

Στην Ελλάδα τα δάνεια μετά από προβλέψεις μειώθηκαν 2% σε ετήσια βάση ενώ οι καταθέσεις μειώθηκαν 5% και διαμορφώθηκαν σε 28,7 δις ευρώ.

Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε στο 129% σε επίπεδο ομίλου. Στην Ελλάδα ο εν λόγω δείκτης σημείωσε άνοδο στο 126% από 118% λόγω της υποχώρησης των καταθέσεων και στο εξωτερικό σημείωσε μείωση στο 142% από 160% σε ετήσια πάντα βάση.

4) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: 2,09 ευρώ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 894.948.198
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: 1,870 δις ευρώ

Τα καθαρά κέρδη της Τράπεζας Κύπρου κατά το α' τρίμηνο του 2011 ανήλθαν συνολικά στα 93 εκατ. ευρώ εμφανίζοντας μικρή αύξηση από τα 91 εκατ. ευρώ του α' τριμήνου του 2010.

Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ανήλθε στο 7,6% στις 31 Μαρτίου 2011 έναντι 7,3% του δ' τριμήνου του 2010.

Τα δάνεια και οι καταθέσεις του ομίλου της Τραπεζής Κύπρου κατά το α' τρίμηνο σημείωσαν ετήσια αύξηση 7% και 10% αντίστοιχα. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 86,7%.

5) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΗΣ MARFIN POPULAR BANK

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: **0,63** ευρώ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 1.617.312.326
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: **1,019** δις ευρώ

Ο όμιλος της Marfin Popular Bank κατά το α' τρίμηνο του 2011 εμφάνισε καθαρά κέρδη ύψους 71 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται όμως ότι στα αποτελέσματα περιλαμβάνονται 53,4 εκατ. ευρώ έκτακτα κέρδη από την πώληση θυγατρικής και έκτακτη εισφορά 3 εκατ. ευρώ επί των καταθέσεων στην Κύπρο.

Τα λειτουργικά έξοδα ανήλθαν σε 157,3 εκατ. ευρώ 8% χαμηλότερα σε τριμηνιαία βάση και 2% υψηλότερα σε ετήσια βάση.

Το συνολικό χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων του Ομίλου σημείωσε αύξηση 1% σε ετήσια βάση στα 26,6 δις. ευρώ το α' τρίμηνο 2011, ενώ αντίθετα σημείωσε μείωση 1% σε τριμηνιαία βάση. Στην Ελλάδα το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων μειώθηκε κατά 3% σε ετήσια βάση και 2% σε τριμηνιαία βάση και διαμορφώθηκε σε 13,6 δις ευρώ το α' τρίμηνο 2011. Σε τριμηνιαία βάση, το συνολικό Κυπριακό χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων αυξήθηκε κατά 1% και ανήλθε σε 10.6 δις ευρώ.

Το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων του Ομίλου αποτελείται από 69% δάνεια προς επιχειρήσεις και 31% δάνεια προς νοικοκυριά το α' τρίμηνο 2011. Τα στεγαστικά δάνεια ανήλθαν σε 18% του συνολικού χαρτοφυλακίου χορηγήσεων και τα καταναλωτικά σε 13% το α' τρίμηνο 2011.

Οι καταθέσεις σημείωσαν μείωση 1% σε ετήσια βάση και 4% σε τριμηνιαία βάση και διαμορφώθηκαν σε 24 δις ευρώ κυρίως λόγω της μείωσης των καταθέσεων στην Ελληνική αγορά. Ο λόγος δανείων προς καταθέσεις κατά το α' τρίμηνο του 2011 διατηρήθηκε σε ποσοστό 107%.

Η εξάρτηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μειώθηκε κατά το α' τρίμηνο του 2011 σε 5,5 δις ευρώ από 6,9 δις ευρώ στις 31 Δεκεμβρίου 2010.

6) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: **0,70** ευρώ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 512.228.885
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: **0,871** δις ευρώ

Η Εμπορική Τράπεζα σε επίπεδο ομίλου εμφάνισε καθαρές ζημιές κατά το α' τρίμηνο του 2011 ύψους 160,1 εκατ. ευρώ μειωμένες από τις ζημιές ύψους 209,3 εκατ. ευρώ που είχε εμφανίσει κατά το α' Τρίμηνο του 2010. Οι προβλέψεις του α' τριμήνου 2011 μειώθηκαν κατά 11,3% στα 221,3 εκατ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο α' τρίμηνο του 2010.

Σε ετήσια βάση, η Εμπορική Τράπεζα πέτυχε μείωση των Λειτουργικών Εξόδων σε επίπεδο Ομίλου κατά 8% στα 132,7 εκατ. ευρώ.

Το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Εμπορικής παρέμεινε σταθερό στα 22,6 δις ευρώ σε τριμηνιαία βάση, ενώ παρουσίασε οριακή μείωση κατά 0,6% σε ετήσια βάση. Οι καταθέσεις διαμορφώθηκαν στα 11,1 δις ευρώ σε επίπεδο Τράπεζας, μειωμένες κατά 4% από την αρχή του έτους.

7) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΥ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΚΛΕΙΣΙΜΟ 2/6/11: **2,94** ευρώ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 284.465.964
ΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ: **0,836** δις ευρώ

Στα 22 εκατ. ευρώ ανήλθαν τα καθαρά κέρδη σε ενοποιημένη βάση για το Ταχυδρομικό Ταμειτήριο κατά το α' τρίμηνο του 2011 έναντι ζημιών 21 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο α' τρίμηνο του 2010.

Το χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων διαμορφώθηκε σε 8 δις ευρώ, σημειώνοντας μείωση κατά 2,1% από το τέλος του 2010. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 68,17% έναντι 67,76% κατά την 31.12.2010.

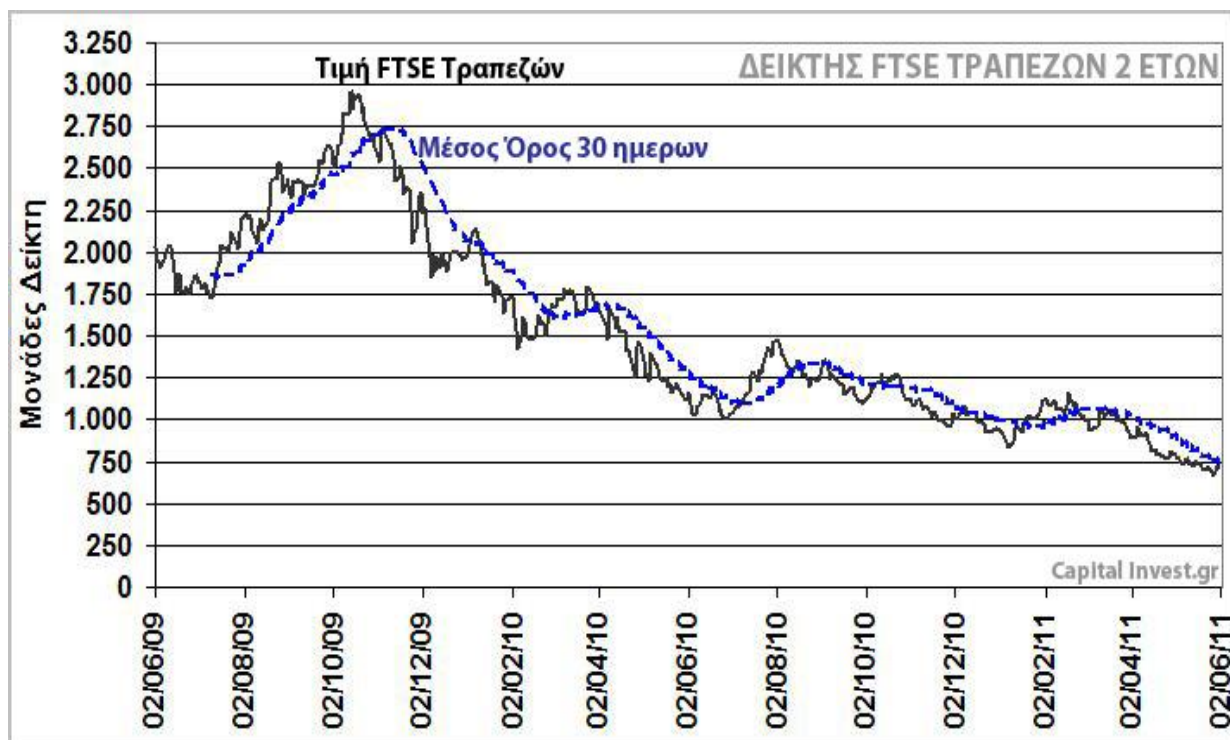
Οι καταθέσεις, σημείωσαν μείωση 2,68% κατά το α' τρίμηνο, φθάνοντας στα 11,8 δις ευρώ.

8) ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Εθνική Τράπεζα έκλεισε το α' τρίμηνο 2011 με κέρδη της τάξης των 157 εκατ. ευρώ .

ΤΟ ΓΡΑΦΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ 2 ΕΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ακολουθεί γράφημα του δείκτη FTSE Τραπεζών των 2 τελευταίων ετών. Το κλείσιμο του Δείκτη κατά την 2 Ιουνίου 2011 διαμορφώθηκε σε 712,07 μονάδες. Ο δείκτης στις 14 Οκτωβρίου 2009 έκανε υψηλό κλείσιμο στις 2.952 μονάδες και από τότε έως σήμερα έχει σημειώσει πτώση της τάξης του 75,9%. Με διακεκομμένη γραμμή στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται ο κινητός μέσος όρος 30 συνεδριάσεων. Ο FTSE Τραπεζών απέχει σήμερα 4,38% από τον μέσο όρο 30 συνεδριάσεων και 33,35% από τον μέσο όρο 200 συνεδριάσεων.

Η βραχυχρόνια τεχνική ανάλυση υποδεικνύει υπερπουλημένα επίπεδα αλλά η μεσοπρόθεσμη τάση παραμένει έντονα πτωτική. Όπως έχουμε τονίσει και στο παρελθόν η τεχνική ανάλυση σε αυτή την φάση της χρηματιστηριακής αγοράς δεν μπορεί να προβλέψει αξιόπιστα την τάση της.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

9) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Ο όμιλος της ΑΤΕ εμφάνισε ζημιές ύψους 29,5 εκατ. ευρώ κατά το α' τρίμηνο του 2011 έναντι ζημιών 37,4 εκατ. κατά το αντίστοιχο α' τρίμηνο του 2010.

10) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η Γενική Τράπεζα εμφάνισε ζημιές 98,6 εκατ. ευρώ κατά το α' τρίμηνο του 2011 έναντι ζημιών 45,7 εκατ. το αντίστοιχο α' τρίμηνο του 2010. Οι προβλέψεις για επισφαλή δάνεια ανήλθαν στα 98,2 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 100% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2010.

11) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΑΤΤΙΚΑ BANK

Ο όμιλος της Attica Bank κατά το α' τρίμηνο του 2011 εμφάνισε ζημιές ύψους 3,2 εκατ. ευρώ, έναντι κερδών 194 χιλ. ευρώ κατά το α' τρίμηνο του 2010.

12) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ PROTON BANK

Ο όμιλος της PROTON Bank κατά το α' Τρίμηνο του 2011 εμφάνισε κέρδη 1,05 εκατ. ευρώ , έναντι κερδών 3,71 εκατ. ευρώ κατά το α' Τρίμηνο του 2010. Οι προβλέψεις απομείωσης δανείων για το α' Τρίμηνο του 2011, ανήλθαν στα 3,23 εκ. ευρώ έναντι 1,57 εκ. ευρώ της αντίστοιχης περυσινής περιόδου.

13) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ TBANK

Η θυγατρική του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου TBANK εμφάνισε ζημιές κατά το α' τρίμηνο του 2011 ύψους 9,94 εκατ. ευρώ από ζημιές ύψους 14,29 εκατ. ευρώ το α' τρίμηνο 2010. Θετικό στοιχείο αποτελεί η μικρή αύξηση των καταθέσεων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η συμβολή των πιστωτικών ιδρυμάτων στην οικονομία

Τα πιστωτικά ιδρύματα σε ομαλές οικονομικές περιόδους αποτελούν κρίσιμους παράγοντες συμβολής στο οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι. Ως φορείς της εγχώριας οικονομίας αλλά και ως «παίκτες» στη διεθνή σκακιέρα συμβάλλουν πολύπλευρα στην ελληνική οικονομία με τις δραστηριότητές τους και με τη λειτουργία τους στην αγορά (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2008). Οι ελληνικές τράπεζες δραστηριοποιούνται σε υπηρεσίες χρηματοδότησης ιδιωτών και επιχειρήσεων, στην παροχή υπηρεσιών πληρωμών για το Δημόσιο και τις επιχειρήσεις και σε προγράμματα για επενδυτές και αποταμιευτές. Οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα επιλογής προϊόντων που ικανοποιούν τις ανάγκες τους επωφελούμενοι από τον ανταγωνισμό και το πλήθος τους. Έτσι, οι τράπεζες συνεισφέρουν ευρύτερα στην εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας και στην αύξηση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος της χώρας, καθώς χρηματοδοτούν την κατανάλωση και την αποταμίευση, περιορίζουν την παραοικονομία, βοηθούν στον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων με τις οποίες συνεργάζονται και τελικά δημιουργούν προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και άλλων κλάδων της οικονομίας.

Παράλληλα, η διαμεσολαβητική τους δραστηριότητα μειώνει τα έξοδα του κράτους και των επιχειρήσεων για τις πληρωμές και τις απαιτήσεις.

Άλλος παράγοντας συμβολής είναι η λειτουργία των τραπεζών στο πλαίσιο της αγοράς . Με τη συμμόρφωσή τους στο νομοθετικό πλαίσιο και στις διεθνείς συνθήκες, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων εξασφαλίζουν τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος και της οικονομίας. Ταυτόχρονα στηρίζουν την απασχόληση, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, όπως η παρούσα. Εξαιτίας των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου και επέκτασης στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια, δημιουργούν θέσεις εργασίας απασχολώντας μεγάλο αριθμό εργαζομένων, με αυξητική τάση παροχών (ασφαλιστικές, ημερομίσθια κ.ά.). Επιπλέον, ο τραπεζικός κλάδος συνήθως είναι κερδοφόρος, ελκύει μεγάλου ύψους επενδύσεις και οι πιστωτικές τράπεζες αφενός προκαταβάλλουν υψηλό ποσοστό του φόρου που τους αναλογεί και αφετέρου μοιράζουν υψηλό ποσοστό των καθαρών κερδών ως μέρισμα. Τέλος, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, βοηθούν μέσω ευνοϊκής τιμολόγησης των υπηρεσιών τους κοινωνικές ομάδες σε δυσχερή θέση ή στηρίζουν περιβαλλοντικές, πολιτιστικές και κυρίως αθλητικές δράσεις και προγράμματα.

Οι ελληνικές τράπεζες και η οικονομική κρίση

Κατά τα πρώτα στάδια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, οι τράπεζες στην Ελλάδα δεν αντιμετώπιζαν μεγάλα προβλήματα, καθώς εμφάνιζαν ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια , δεν είχαν επενδύσει πολλά κεφάλαια σε τοξικά ομόλογα (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2010) και χαρτοφυλάκια που περιείχαν τιτλοποιημένα ενυπόθηκα δάνεια και είχαν αυξήσει τις προβλέψεις έναντι των επισφαλειών . Μάλιστα, στην τριμηνιαία οικονομική ανάλυση της Alpha Bank για εκείνη την περίοδο , ο τραπεζικός τομέας συνέβαλλε στην προσωρινή

βελτίωση των οικονομικών μεγεθών του δημοσίου χρέους και των πιστώσεων, στηρίζοντας την αγορά σημαντικού τμήματος του χρέους. Αυτό υποστηρίζεται και σε σχετική ανάλυση για την Ελλάδα το Σεπτέμβριο του 2009, όπου εκφέρεται η άποψη ότι ο τραπεζικός τομέας θα στηρίξει την οικονομική ανάκαμψη λόγω, εκτός των άλλων, και της χαμηλής μόχλευσης. - στόσο, οι ελληνικές τράπεζες, λόγω και του δημοσιονομικού χρέους και της έλλειψης εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία, ήρθαν αντιμέτωπες με την υποβάθμιση των κρατικών ομολόγων τα οποία χρησιμοποιούσαν ως εγγυήσεις για την άντληση ρευστότητας από τράπεζες του εξωτερικού. Έτσι, αντιμετώπισαν προβλήματα που μπορεί να οδηγήσουν σε κινήσεις συγχωνεύσεων. Τα κυριότερα από αυτά παρουσιάζονται παρακάτω.

Καταρχάς, η χαμηλή αποτίμηση των κρατικών και τραπεζικών ομολόγων δημιουργεί στις τράπεζες μεγάλες λογιστικές ζημίες που απομειώνουν την καθαρή τους θέση και κατ' επέκταση και την περιουσία τους. Επιπλέον, το κόστος δανεισμού των ελληνικών τραπεζών έχει αυξηθεί λόγω της αύξησης των spreads των ομολόγων, της υποβάθμισης της πιστοληπτικής τους ικανότητας και της μεταφοράς μεγάλου ποσού- πάνω από 8 δις ευρώ- καταθέσεων σε τράπεζες του εξωτερικού.

Επιπρόσθετα, η ρευστότητα βρίσκεται σε δύσκολο σημείο και η χορήγηση νέων δανείων έχει μειωθεί, καθώς πλέον οι τράπεζες είναι ιδιαίτερα προσεκτικές, με αποτέλεσμα να μειωθεί η είσπραξη τόκων και τα αντίστοιχα κέρδη τους. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι θα υπάρξουν επιπτώσεις στα έσοδα των τραπεζών εξαιτίας του γεγονότος ότι η πλειοψηφία του ενεργητικού τους βρίσκεται στην Ελλάδα, όπου οι δραστηριότητες θα αντιμετωπίσουν πιέσεις.

Τα επισφαλή δάνεια αποτελούν ακόμη ένα σημαντικό ζήτημα για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως και τα ανοιχτά κεφάλαια και οι επενδύσεις τους στα Βαλκάνια, όπου σε κάποιες χώρες τα υποθηκευμένα στοιχεία έχουν χάσει πάνω από το μισό της αξίας τους. Βέβαια, υπάρχουν τράπεζες οι οποίες έχουν πλεονεκτήματα με τη διασπορά του ενεργητικού τους σε χώρες που εμφανίζουν κερδοφορία, π.χ. η Εθνική τράπεζα στην Τουρκία με τη Finansbank. Γενικότερα, η δύσκολη οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα υποσκάπτει τη σταθερότητα του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, λόγω των εκτενών επενδύσεων στο κρατικό της χρέος, για αυτό το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνέβαλλαν στη διάσωση της ελληνικής οικονομίας, χωρίς να προβούν σε αναδιάρθρωση του χρέους. Αν συμβεί το τελευταίο, οι τράπεζες- κάτοχοι ελληνικών ομολόγων μπορεί να αντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο της χρεωκοπίας, με πολύπλευρες επιπτώσεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η ελληνική κυβέρνηση, από την πλευρά της, για την ομαλή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, προχώρησε στις παρακάτω κινήσεις. Πενταπλασίασε το ποσό των καταθέσεων που εγγυάται το σύστημα εγγυήσεως των καταθέσεων, με αύξηση του κόστους των ασφαλιστρών που πληρώνουν οι τράπεζες. Επιπλέον, επέτρεψε να παραχωρήσουν για τρία έτη προνομιούχες μετοχές τους στο κράτος με τόκο 10% για ενίσχυση της κεφαλαιακής τους επάρκειας. Έδωσε ακόμη τη δυνατότητα στις τράπεζες να χρησιμοποιούν την εγγύηση του Δημοσίου προκειμένου να δανείζονται από τις αγορές ομολόγων διότι η πρόσβαση σε αυτές έως το Μάιο του 2009 γινόταν μόνο με την εγγύηση του Δημοσίου. Τέλος, επειδή η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έδινε πίστωση μόνο με ενέχυρο ομόλογα του Δημοσίου και τιλοποιημένα στοιχεία του ενεργητικού των τραπεζών, το κράτος ενέκρινε να δανειστούν οι τράπεζες ομόλογα του Δημοσίου για να εξακολουθούν να δανείζονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Βέβαια, το περιθώριο μεταξύ του μέσου επιτοκίου καταθέσεων και του μέσου επιτοκίου χορηγήσεων είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωζώνης κάτι που βοήθησε αρχικά τις τράπεζες να ανταπεξέλθουν στη δύσκολη χρηματοοικονομική συγκυρία, επιβαρύνει, όμως, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις με χρέη. Σύμφωνα με την έκθεση της Alphabank, τα επιτόκια χορηγήσεων καλύπτουν το κόστος χρηματοδότησης για ξένα και ίδια κεφάλαια, το οποίο είναι πολύ υψηλό για την Ελλάδα, το κόστος συναλλαγών, το κόστος των κινδύνων και το κέρδος για τους μετόχους.

Συγκεκριμένα, αναφέρεται στην ίδια έκθεση (Euro2day.gr) ότι το κόστος δανεισμού των τραπεζών στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου είναι πιο υψηλό εξαιτίας του περιθωρίου κινδύνου στα κρατικά ομόλογα και τη χαμηλή πιστοληπτική διαβάθμιση της Ελλάδας, ενώ μετά τον Ιούλιο του 2008 και οι προθεσμιακές καταθέσεις βαρύνουν πλέον τις τράπεζες εξαιτίας των υψηλών επιτοκίων των εντόκων γραμματίων και των δημόσιων ομολόγων.

Η χώρα μας, στην παρούσα οικονομική φάση, προσέφυγε από τις 23 Απριλίου 2010, με ανακοίνωσή της, στο μηχανισμό στήριξης και χρηματοδότησης της Ελληνικής οικονομίας, στον οποίο συμμετέχουν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, και στα δύσκολα μέτρα που τον συνοδεύουν ως όροι. Με αυτό τον τρόπο, σύμφωνα με μελέτη της τράπεζας Eurobank EFG, αφενός χάνεται η αυτονομία της οικονομικής πολιτικής με πιθανές σημαντικές επιπτώσεις, αφετέρου όμως μπορεί να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα, το ισχύον οικονομικό και διοικητικό σύστημα και να προασπίσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, προασπίζοντας παράλληλα τη σταθερότητα και την ανάπτυξη της οικονομίας. Παράλληλα, μέσω του μηχανισμού στήριξης προστατεύεται και η σταθερότητα του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, το οποίο υπονομεύεται από την έκθεση ευρωπαϊκών τραπεζών στο ελληνικό χρέος. Σε αντίθετη περίπτωση, οι τράπεζες αυτές, σύμφωνα με το Veron (2010), πιθανόν να χρεοκοπούσαν επηρεάζοντας το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνεχίζει να δέχεται ελληνικά ομόλογα ως εγγύα για την παροχή ρευστότητας ανεξαρτήτως της πιστοληπτικής τους διαβάθμισης, ασφαλίζοντας έτσι τις ελληνικές τράπεζες. Ο μηχανισμός στήριξης δημιούργησε επίσης το Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (Financial Stability Fund) με κεφάλαια ύψους τουλάχιστον 10 δις ευρώ του οποίου οι πόροι είναι διαθέσιμοι με την προϋπόθεση μη αθέτησης πληρωμών. Το ταμείο θα συμβάλλει στη σταθερότητα και τη βελτίωση της κεφαλαιακής επάρκειας και της ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών, παρέχοντας μετοχικό κεφάλαιο σε περίπτωση σημαντικής μείωσης των κεφαλαιακών αποθεματικών.

Στη συγκυρία αυτή, οι τράπεζες αφενός επηρεάζονται από την ύφεση και από τις συνέπειες της στην πραγματική οικονομία και αφετέρου καλούνται να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση και ενίσχυση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Εκτός των άλλων μέτρων, υπόκεινται από αρμόδιες επιτροπές και από την Τράπεζα της Ελλάδας σε stress tests, τα οποία αποτελούν διαδικασίες προσομοίωσης σε ακραίες καταστάσεις, ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την κεφαλαιακή επάρκεια και τη ρευστότητα (Bankingnews.gr, 2010). Ήδη, στο πρώτο εννιάμηνο του 2010 οι ελληνικές τράπεζες υποβλήθηκαν σε ευρωπαϊκά stress tests από τα οποία πέρασαν όλες εκτός από την Αγροτική Τράπεζα. Άλλα βασικά ζητήματα είναι το αν θα αφαιρεθούν τα κεφάλαια που προήλθαν από αυξήσεις κεφαλαίου με προνομιούχες μετοχές του δημοσίου, η δημιουργία προϋποθέσεων για την ενίσχυση των κεφαλαίων μέσω αύξησης ή συγχώνευσης, οι συμφωνίες με ελληνικές και ξένες τράπεζες ή η καταφυγή στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Bankingnews.gr, 2010). Εξαιτίας της βαθιάς οικονομικής ύφεσης, ξένες τράπεζες, όπως είναι η Credit Agricole και η Societe Generale, οι οποίες διατηρούν μη κερδοφόρες θυγατρικές

στην Ελλάδα (Emporiki Bank και Geniki Bank αντίστοιχα), είναι περισσότερο ευάλωτες στους κινδύνους συρρίκνωσης της αγοράς και της έκθεσης στα ελληνικά ομόλογα .

Συγκεκριμένα, από τα 193,1 δις δολάρια στα οποία ανέρχεται η έκθεση των ευρωπαϊκών τραπεζών στη χώρα μας, τα 78,8 δις αφορούν γαλλικές τράπεζες οι οποίες εμφανίζουν μεγάλη έκθεση και σε άλλες χώρες π.χ. στην Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ιταλία.

Μέσα από τα σημερινά προβλήματα του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος ξεχωρίζουν:

1. Η απόσυρση μεγάλου ποσού καταθέσεων, μεγέθους 80 δις ευρώ μεταξύ 2009 – 2011 (εκ των οποίων τα 55 δις από το τέλος του 2009) λόγω κρίσης, αβεβαιότητας για τις εξελίξεις σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο και φυγής κεφαλαίων.
2. Το μεγάλο μερίδιο (περίπου 60 δις ευρώ) απαξιωμένων ελληνικών κρατικών ομολόγων στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια.
3. Το σημαντικό πρόβλημα ρευστότητας και μεγάλος βαθμός εξάρτησης από την ΕΚΤ καθώς αποτελεί σήμερα το κύριο δανειστή τους σε αντιδιαστολή με τον παλαιό και εύκολο τρόπο δανεισμού τους (μέσω της διατραπεζικής αγοράς).
4. Η σημαντική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και ταυτόχρονη αύξηση των επισφαλειών και το 2012
5. Οι νέες και σοβαρές πιέσεις από το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων (PSI) και ενδεχόμενο μεγαλύτερου κουρέματος του Δημόσιου Χρέους.
6. Οι σοβαρές ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης μέσω ΤΧΣ – EFSM παρά τα πακέτα βοήθειας τα οποία έχουν ήδη δοθεί.
7. Η συρρίκνωση των μετοχικών αξιών και των χρηματιστηριακών κεφαλοποιήσεων με συνέπεια την δυσχέρεια υλοποίησης μελλοντικών αυξήσεων κεφαλαίου.

ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΩΝ ΤΟ 2012

Ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα για τις Ελληνικές Τράπεζες, με κοινωνικές προεκτάσεις, πέρα των καθαρά οικονομικών, είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Το 2012 θα συνεχίσει να αυξάνεται το ποσοστό τους σε σχέση με το σύνολο των δανείων. Ξένοι οίκοι αξιολόγησης αναφέρουν πως το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα αυξηθεί, από το 15% που έχει υπολογιστεί για το τέλος του 2011, στο 20% το 2012. Υπενθυμίζεται πως σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΤτΕ, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανήλθαν στο τέλος Ιουνίου στο 12,8%, που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους 32,2 δις ευρώ. Η οικονομική ύφεση, η συνεχιζόμενη και αυξανόμενη φορολογία οδηγούν μαθηματικά στην μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος και στην εμφάνιση φαινομένων όπου ακόμη και οι καλοί και συνεπείς πελάτες, τώρα πλέον, να αντιμετωπίζουν προβλήματα αποπληρωμής ή και ακόμη να αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Αυτό θα οδηγήσει σε ραγδαία αύξηση των μη εξυπηρετούμενων

δανείων μέσα στο 2012 κάτι που μεταφράζεται ποσοτικά, σε ποσά ύψους περί τα 50 δις ευρώ (πρόσφατη έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος).

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΙΩΣΗ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΤΟ 2012

Οι τράπεζες τα χρόνια προ κρίσης αποτελούσαν την ατμομηχανή τόσο της Ελληνικής Οικονομίας όσο και του Ελληνικού Χρηματιστηρίου. Οι χορηγήσεις δανείων συντελούσαν στην πραγματοποίηση επενδύσεων, στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και κατά συνέπεια στην αύξηση του ΑΕΠ.

Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει προς το χειρότερο. Τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες, τις έχουν οδηγήσει στη μείωση της χρηματοδότησης, η οποία θα συνεχισθεί και το 2012.

Συνέπειες αυτής της μείωσης χρηματοδότησης είναι οι εξής:

-Η σημαντική μείωση του δείκτη ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας που θα οδηγήσει σε σημαντική συρρίκνωση του ΑΕΠ της χώρας.

-Παράλληλα, η πτώση του ΑΕΠ και της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας ως επακόλουθο της έλλειψης ρευστότητας στην αγορά θα επηρεάσει αρνητικά και την αγορά εργασίας. Η απασχόληση θα μειωθεί ενώ αντίστοιχα η ανεργία θα ανέλθει, σύμφωνα με μελέτες, ίσως και άνω του 20%.

ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ 2012

Πως αναμένεται να αντιδράσουν οι διοικήσεις των τραπεζών στο νέο αυτό τοπίο:

Α) Μείωση κόστους λειτουργίας

Ο αγώνας δρόμου στον οποίο θα επιδοθούν οι τράπεζες προκειμένου να βρουν την απαραίτητη κεφαλαιακή επάρκεια αλλά και να αποφύγουν την κρατικοποίηση τους περιλαμβάνει σημαντικά μέτρα τα οποία αφορούν το λειτουργικό τους κόστος.

Και στο 2012 θα υπάρξουν ζημιές στους ισολογισμούς των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων, τα οποία θα αναγκαστούν να προχωρήσουν σε σημαντικές μειώσεις του κόστους λειτουργίας τους. Σε αυτή την κατεύθυνση θα υπάρξει μείωση του δικτύου των καταστημάτων και περικοπή του μισθολογικού κόστους τόσο με απομάκρυνση προσωπικού όσο και με μειώσεις μισθών.

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΘΑ ΣΥΡΡΙΚΝΩΘΕΙ

Ως προς το δίκτυο καταστημάτων, η μείωση θα πραγματοποιηθεί με βάση γεωγραφικά κριτήρια (υπερβολική συγκέντρωση υποκαταστημάτων σε μία περιοχή) και οικονομικά κριτήρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η διαδικασία συγχώνευσης Alpha και Eurobank η

οποία υπολογίζεται πως θα έχει ως αποτέλεσμα το κλείσιμο 150-200 καταστημάτων καθώς παρατηρείται σε πολλές περιοχές αλληλοεπικάλυψη δικτύου. Πρωταγωνιστές των εξελίξεων θα είναι οι Ελληνικές τράπεζες, καθώς τα ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προχώρησαν ήδη σε σχετικές κινήσεις μέσα στο 2011 όπως η αποχώρηση της BNP Paribas και το κλείσιμο 35 καταστημάτων από τη Citibank. Η Millennium σκοπεύει να συρρικνώσει σημαντικά (περίπου 35 καταστήματα) το δίκτυό της. Η Emporiki θα προχωρήσει επίσης σε μειώσεις καταστημάτων και προσωπικού, καθώς ο στρατηγικός σχεδιασμός της μητρικής εταιρείας Crédit Agricole περιλαμβάνει μείωση περίπου 2.400 θέσεων εργασίας στη Γαλλία και το εξωτερικό.

ΤΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΘΑ ΠΕΡΙΚΟΠΕΙ

Ως προς το μισθολογικό κόστος, η αρχή έγινε από το 2011 με τους υπαλλήλους των κρατικού μετοχικού ενδιαφέροντος τραπεζών, ΑΤΕbank και Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, αλλά και οι τράπεζες που θα ενταχθούν στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (όπως έχει ήδη γίνει με την Proton Bank). Θετικό είναι ότι οι διοικήσεις των Ελληνικών Τραπεζών δεν θέλουν και δεν σκοπεύουν να προχωρήσουν σε μείωση στους μισθούς των υπαλλήλων τους από τη νέα χρονιά ανάλογη αυτής που ισχύει για τις ΔΕΚΟ. Σημειώνεται ότι οι μειώσεις στις ΔΕΚΟ μπορούν να αγγίξουν ακόμα και το 35% ανάλογα το μισθό και την θέση που κατέχει ο κάθε υπάλληλος έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του προϋπολογισμού του 2012.

Παράλληλα και οι ιδιωτικές τράπεζες προχωρούν σε κινήσεις μείωσης του μισθολογικού κόστους. Τέσσερις τράπεζες έχουν προχωρήσει ήδη σε γνωστοποίηση των προθέσεων τους, για μειώσεις από 10% έως 20%, στους συλλόγους εργαζομένων τους.

Ειδικότερα, η διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας ανακοίνωσε την ανάγκη μείωσης του μισθολογικού κόστους κατά 150 εκατ. ευρώ το χρόνο, χωρίς να ανοίξει περαιτέρω τα χαρτιά της.

Η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε την πρόθεσή της να προχωρήσει σε μεσοσταθμική μείωση της τάξης του 12%, με στόχο να εξοικονομήσει 50 εκατ. ευρώ το χρόνο από το κόστος μισθοδοσίας. Παράλληλα, ενημερώνει ότι θα προχωρήσει σε τετραήμερη εργασία, στις περιπτώσεις που δεν μπορεί να υπάρξει μείωση αποδοχών επειδή προσκρούει στα ελάχιστα όρια της συλλογικής σύμβασης.

Η Emporiki ζήτησε μειώσεις στις αποδοχές κατά 10%, από την επιχειρησιακή σύμβαση, από τις οποίες εξαιρούνται οι υπάλληλοι που έχουν μηνιαίες αποδοχές κάτω από 1.400 ευρώ μεικτά, ενώ βάζει και ανώτατο πλαφόν μισθού (διευθυντών) τα 6.000 ευρώ μεικτά.

Τέλος, η Geniki έχει ζητήσει μειώσεις των αποδοχών κατά 15% και η διαδικασία εκκρεμεί στον ΟΜΕΔ. Οι συνταξιούχοι της τράπεζας δεν λαμβάνουν πλέον επικουρικές συντάξεις.

Στο σημείο αυτό αξίζει να γίνει μια σημαντική παρατήρηση. Επειδή υπάρχει έντονη παραφιλολογία και παραπληροφόρηση, πολλές φορές σκόπιμα, θα πρέπει να ξεκαθαριστεί πως σε καμία τράπεζα δεν έχει υπάρξει συμφωνία με τους συλλόγους εργαζομένων και δεν έχουν εφαρμοστεί οι παραπάνω μειώσεις.

B) Πώληση θυγατρικών στο εξωτερικό

Έκτος των παραπάνω κινήσεων οι Ελληνικές τράπεζες που διαθέτουν θυγατρικές στο εξωτερικό θα αντιμετωπίσουν το φάσμα πώλησης τους, έναντι εξαιρετικά χαμηλού τιμήματος.

Το πολύ άσχημο οικονομικό κλίμα παγκοσμίως και η ανάγκη κεφαλαιακής επάρκειας οδηγούν πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες σε «επιθετικές» πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων, δημιουργώντας συμφόρηση στην αγορά. Η καθυστέρηση των εγχώριων τραπεζών να αναλάβουν δράση –κάτι που τόσο η Τράπεζα της Ελλάδος όσο και η τρόικα ζητούσαν επίμονα από το 2010– μπορεί να αποδειχτεί μοιραία. Με δεδομένη την οικονομική κρίση, είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν και σε τι τιμές θα μπορέσουν να διαθέσουν περιουσιακά τους στοιχεία, με τον κλάδο να συρρικνώνεται, την παγκόσμια οικονομία να κλυδωνίζεται και τις μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες να σπεύδουν να πουλήσουν επίλεκτα περιουσιακά στοιχεία προκειμένου να ενισχύσουν τα κεφάλαιά τους. Η πορεία του Ελληνικού Χρηματιστηρίου δυσχεραίνει περαιτέρω το εγχείρημα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ 2012

Η Εθνική Τράπεζα προωθούσε την πώληση του 20% της Finansbank από το 2010, αλλά μετέθεσε χρονικά το εγχείρημα αναμένοντας καλύτερες συνθήκες στην αγορά, ωστόσο σήμερα η κατάσταση έχει επιβαρυνθεί σημαντικά. Πρέπει να τονιστεί ότι αυτή την στιγμή η Finansbank είναι ουσιαστικά το μόνο κερδοφόρο κομμάτι του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας και η πώληση της θα έχει πολύ άσχημα αποτελέσματα στους μελλοντικούς ισολογισμούς. Αντίστοιχα, η πώληση της Piraeus Bank στην Αίγυπτο, η οποία δεν ολοκληρώθηκε στο παρά πέντε, αποδίδεται στην αβεβαιότητα για το πολιτικό μέλλον της αραβικής χώρας. Πληροφορίες αναφέρουν ότι για την απόκτηση της Finansbank έχει επιδείξει σοβαρό ενδιαφέρον η HSBC, ενώ έκθεση της Deutsche Bank αναφέρει ότι για τη θυγατρική της Eurobank στην Τουρκία –την οποία προσπαθεί να πουλήσει– έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον μια τράπεζα από το Κουβέιτ (Burgan Bank), καθώς και όμιλοι από τη Ρωσία και τη Μέση Ανατολή. Το κρίσιμο ζήτημα βέβαια είναι σε τι τιμή θα πραγματοποιηθούν οι συναλλαγές.

Το 2011, από την πώληση της Polbank η Eurobank κατέγραψε προ φόρων έσοδο 230 εκατ. ευρώ ενώ η πώληση της Marfin Bank Australia προσέφερε στη Marfin Popular έκτακτο έσοδο 53 εκατ. ευρώ.

Το σίγουρο είναι πως η πώληση περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό, θα περιορίσει σημαντικά την εξωστρέφεια των Ελληνικών Τραπεζών, εμποδίζοντας την απόκτηση μεριδίων αγοράς και επηρεάζοντας αντίστοιχα την κερδοφορία και τα έσοδα τους στο μέλλον. Η στρατηγική ανάπτυξης των Ελληνικών Τραπεζών στα Βαλκάνια και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη θα επηρεαστεί ανεπανόρθωτα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **ΓΑΛΑΝΗΣ Π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (1994)**, *LEASING, FACTORING, FORFAITING, FRANCHISING, VENTURE CAPITAL*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ
- **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΠΑΤΡΙΝΟΣ (1999)**, *ΧΡΗΜΑ – ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
- **Δρ. Π. Α. ΚΙΟΧΟΣ – Δρ Γ. Δ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ (1997)**, *ΧΡΗΜΑ – ΠΙΣΤΗ – ΤΡΑΠΕΖΕΣ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
- **Δρ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ (1999)**, *ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ, Β' ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1999
- **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΝΤΟΣ (2010)**, *ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ LEASING & FACTORING*, ΕΚΔ. ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΑ, Β' ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2010
- **ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ – ΣΟΥΡΑΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ (2002)**, *ΧΡΗΜΑ - ΠΙΣΤΗ – ΤΡΑΠΕΖΕΣ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΑΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, 2^η ΕΚΔΟΣΗ
- **ΜΗΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ (1989)**, *FACTORING - FORFAITING: ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
- **ΣΤΕΡΙΩΤΗΣ Π. ΚΙΜΩΝΑΣ (1991)**, *ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.el.wikipedia.org
- www.ethnos.gr
- www.europa.eu
- www.europedia.moussis.eu
- www.eurobank.gr
- www.eucat.gr

- www.hba.gr
- www.hellenicbank.gr
- www.in.gr
- www.kathimerini.gr
- www.lexeis.gr
- www.nbg.gr
- www.tempme.gr
- www.scientiaconsulting.gr
- www.Euro2day.gr
- Bankingnews.gr
- www.capitalinvest.gr
- www.wikipedia.gr

